

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η προφορική μουσική παράδοση του Λαγκαδά, της Όσσας, του Βερτίσκου, του Σοχού και του Προφήτη, μέσα από την επιτόπια έρευνα της Αθηνάς Κατσανεβάκη:

Αρχειακή καταγραφή, επεξεργασία και αξιολόγηση δεδομένων.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

του φοιτητή

ΑΓΓΕΛΑΚΑΡΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ

A.E.M. 1591

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΜΠΑΖΜΑΔΕΛΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Φεβρουάριος 2022

ARISTOTLE UNIVERSITY OF THESSALONIKI
FACULTY OF FINE ARTS
SCHOOL OF MUSIC STUDIES

**The oral music tradition of Lagkadas, Ossa, Vertiskos, Sochos and
Prophitis through the field research of Athina Katsanevaki:
Archival record, editing and data evaluation.**

DIPLOMA THESIS

Student

ANGELAKAROS PANAGIOTIS

1591

SUPERVISOR: BAZMADELIS ARISTEIDIS

THESSALONIKI
FEBRUARY 2022

Ευχαριστίες

Ολοκληρώνοντας τη διπλωματική μου εργασία, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όλους όσους συνέβαλλαν στην εκπόνησή της.

Ευχαριστώ θερμά την καθηγήτριά μου και εθνομουσικολόγο, κα Αθηνά Κρατσανεβάκη, για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε εξ αρχής, παραχωρώντας μου ένα μέρος από το αδημοσίευτο υλικό του ερευνητικού της έργου προς επεξεργασία, αλλά και την ουσιαστική συμβολή της στην ολοκλήρωση αυτής της εργασίας.

Επίσης, ευχαριστώ θερμά τον καθηγητή μου, κο Αριστείδη Μπαζμαδέλη, για τις επικοινωνητικές του υποδείξεις και την πολύτιμη συμβολή του στην ολοκλήρωση αυτής της εργασίας, ως επιβλέπων καθηγητής.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία αφορά την παρουσίαση και περιγραφή του εθνομουσικολογικού αρχείου της Αθηνάς Κατσανεβάκη σχετικά με τις περιοχές του Λαγκαδά, της Όσσα, του Βερτίσκου, του Σοχού και του Προφήτη, ως προς τα ήθη και έθιμα, τα ιστορικά και γεωγραφικά στοιχεία των περιοχών, καθώς και την τεχνική, αρχειακή και μουσικολογική επεξεργασία του υλικού. Το αρχείο περιέχει ηχογραφήσεις ελληνικών δημοτικών τραγουδιών οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις παραπάνω περιοχές κατά τη δεκαετία του 2010 από την εθνομουσικολόγο.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Ψηφιακό μουσικό αρχείο, Ελληνικά δημοτικά τραγούδια, Λαγκαδάς, Όσσα, Βερτίσκος, Σοχός, Προφήτης, Αθηνά Κατσανεβάκη.

ABSTRACT

This project concerns the presentation and description of Athina's Katsanevaki ethnomusicological archive, referring to Lagkadas, Ossa, Vertiskos, Sochos and Prophitis regions, concerning their traditions, their historical and geographical backgrounds, as also details about the technical, archival and musicologicediting. The archive contains recordings of Greek folk songs which took place in the regions referred above during the century of 2010 by the ethnomusicologist.

KEY WORDS

Digital music archive, Greek folk songs, Lagkadas, Ossa, Vertiskos, Sochos, Prophitis, Athina Katsanevaki.

Περιεχόμενα

1.Εισαγωγή	1
2.Μεθοδολογία.....	3
3.Λαγκαδάς	8
3.1 Ονομασία και ιστοριογεωγραφική θεώρηση	8
3.2 Ήθη και έθιμα	9
4.Σοχός.....	12
4.1 Ονομασία και ιστοριογεωγραφική θεώρηση	12
4.2 Ήθη και έθιμα	14
4.2.1 Το καρναβάλι του κουδουνοφόρου Μέριου.....	15
4.2.2 Το πανηγύρι των Αγίων Αποστόλων.....	19
5.Προφήτης.....	20
5.1 Ονομασία και ιστοριογεωγραφική θεώρηση	20
5.2 Ήθη και έθιμα	22
5.2.1 Απομαγνητοφώνηση εθίμου του γάμου	23
6.Βερτίσκος.....	25
6.1 Απομαγνητοφώνηση συνέντευξης του Δημήτρη Παπακωνσταντίνου	25
7.Απομαγνητοφώνηση συνέντευξης της Αθηνάς Κατσανεβάκη.....	26
8.Οργάνωση και καταγραφή ηχογραφήσεων	36
8.1 Λαγκαδάς	36
8.2 Προφήτης	61
8.3 Όσσα.....	101
8.4 Σοχός	104
8.5 Βερτίσκος	120
8.6 Συνέντευξη της Αθηνάς Κατσανεβάκη για την εθνομουσικολογική της έρευνα στις περιοχές του Λαγκαδά, Προφήτη και Σοχού	121
9. Μεταγραφές τραγουδιών	122
9.1 Που ‘σαν Παναγιωτούλα μου και λείπεις τόσην ώρα.....	122
9.2 Του κυρ’ Θανάσ’, μωρ’ μάνα μ’, του κυρ’ Θανάσ’	123
10. Συνοπτικά συμπεράσματα μετά την καταγραφή, περιγραφή και τεκμηρίωση των αρχειακών δεδομένων.....	124
11.Βιβλιογραφία	128
11.1 Ξενόγλωσση βιβλιογραφία.....	128
11.2 Ελληνική βιβλιογραφία.....	129

1.Εισαγωγή

Κατά τη διάρκεια της φοίτησής μου στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ήρθα σε επαφή με διάφορα μαθήματα σχετικά με την τέχνη της μουσικής. Μαθήματα που αφορούν την ιστορία της ελληνικής αλλά και της παγκόσμιας μουσικής, παιδαγωγικά μαθήματα, ηλεκτρονικής μουσικής, βυζαντινής μουσικής, κ.α. Από όλα τα μαθήματα που παρακολούθησα, ιδιαίτερο ενδιαφέρον μου προκάλεσαν τα μαθήματα που αφορούν την ιστορία της ελληνικής μουσικής και την εξέλιξή της μέσα στο χρόνο. Συνειδητοποίησα ότι, ειδικά μέσα στην εποχή της ταχύτητας, της εικόνας και της παγκοσμιοποίησης στην οποία ζούμε, η διάσωση των παραδόσεων του τόπου μας αποτελεί παράγοντα ιδιαίτερης σημασίας και ότι ως συνεχιστές αυτών, έχουμε ηθικό χρέος προς την ελληνική αλλά και την παγκόσμια κοινωνία να καταγράψουμε αυτόν τον πλούτο ώστε να μη χαθεί μια για πάντα. Άλλωστε, η καταγραφή του πολιτισμικού μας πλούτου αποτελεί έναν ασφαλή τρόπο ώστε το σπουδαίο πολιτισμικό μας παρελθόν να διασωθεί και να παραμείνει «αναλλοίωτο» στο πέρασμα του χρόνου.

Πλησιάζοντας λοιπόν προς το τέλος αυτού του κύκλου σπουδών μου, αποφάσισα να ασχοληθώ με την επεξεργασία, τεκμηρίωση και καταλογογράφηση ηχητικού αρχείου με υλικό που αφορά την προφορική μουσική παράδοση οικισμών της επαρχίας Λαγκαδά του Νομού Θεσσαλονίκης και το οποίο συλλέχθηκε στο πλαίσιο της έρευνας της Αθηνάς Κατσανεβάκη. Η συγκεκριμένη συλλογή φυλάσσεται στο Ψηφιακό Αρχείο Ελληνικής Παραδοσιακής Μουσικής «Δημήτρης Θέμελης» της Βιβλιοθήκης του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. Η οργάνωση και τεκμηρίωση των αρχειακών δεδομένων με την εξαγωγή μουσικολογικών μεταδεδομένων και η τεχνική του επεξεργασία θα τα κάνει προσβάσιμα διαδικτυακά, από οποιονδήποτε ενδιαφέρεται να το αναζητήσει. Τα σημαντικότερα από τα μαθήματα που με βοήθησαν για την υλοποίηση της εργασίας μου ήταν οι «Μουσικές Βιβλιοθήκες και Πηγές Πληροφόρησης» και οι «Μουσικοί κατάλογοι, αρχεία και εργαλεία βιβλιογραφικής έρευνας», αλλά και τα μαθήματα «Ηλεκτρονική μουσική και Δημιουργική χρήση της μουσικής τεχνολογίας», «Ηλεκτρονική ενορχήστρωση στην εκπαιδευτική διαδικασία» και «Εκπαιδευτική τεχνολογία και μουσική».

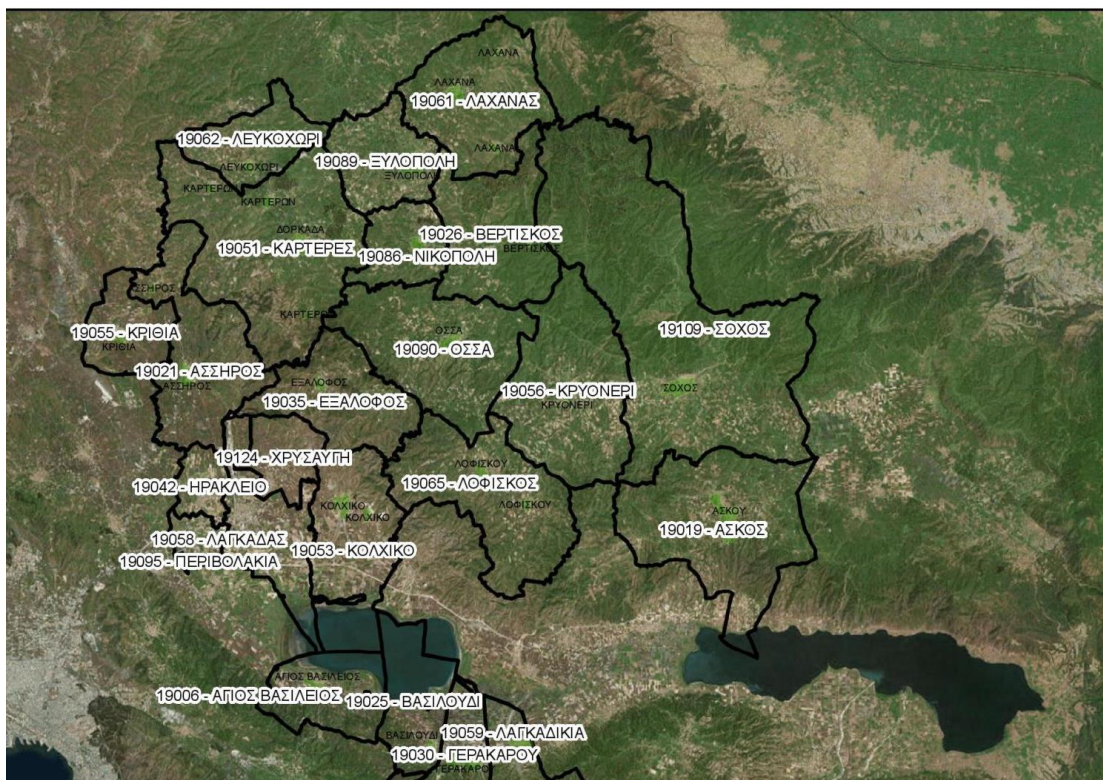
Κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας και καταλογογράφησης του ηχητικού και οπτικού υλικού, διαπίστωσα ότι η σχέση μου με την επιστήμη της μουσικολογίας ήταν απαραίτητη και διαμόρφωσε την τελική ταξινόμηση και διαμόρφωση του ηχητικού ψηφιακού αρχείου. Συγκεκριμένα, χρειάστηκε να χρησιμοποιήσω διάφορα εργαλεία πάνω στα οποία εκπαιδεύτηκα κατά τη διάρκεια παρακολούθησης των παραπάνω μαθημάτων του τμήματός μου. Ένα από τα εργαλεία αυτά αποτελεί το λογισμικό επεξεργασίας ήχου «Reaper»¹, κατάλληλο για τον διαχωρισμό των tracks στα επιμέρους τμήματά τους ώστε τα καταγεγραμμένα τραγούδια να αποτελούν ξεχωριστά αρχεία-κομμάτια, με επεξεργασμένες εντάσεις, απαλοιφή θορύβου, αλλά και ομαλό ξεκίνημα και τελείωμα αυτών. Όσο για το μέρος της καταλογογράφησης, οι μουσικολογικές γνώσεις σε συνδυασμό με τις γνώσεις που αποκτήθηκαν γύρω από την αρχειονομία και την καθοδήγηση εθνομουσικολόγου και μουσικού βιβλιοθηκονόμου, ήταν καθοριστικές για την ολοκλήρωση της έρευνας στο

¹ Geoffrey, Francis. *Up and Running: A REAPER User Guide v 6.45*. US: LibreOffice Writer, 2011.

εθνομουσικολογικό αρχείο και την επιστημονική σύνταξη του καταλόγου του συγκεκριμένου αρχείου. Συγκεκριμένα με την επίβλεψη της εθνομουσικολόγου Αθηνάς Κατσανεβάκη, έγινε θεματικός διαχωρισμός των ηχογραφήσεων, περιγραφή τους με λέξεις κλειδιά καθώς και συνοπτική καταγραφή του περιεχομένου των προφορικών μαρτυριών. Το προϊόν της μουσικολογικής έρευνας οργανώθηκε συστηματικά και αποδόθηκε στην εργασία, σύμφωνα με την γλώσσα περιγραφής, την κωδικοποίηση και την ιεραρχία που επιβάλλουν τα μουσικά αρχειονομικά πρότυπα, όπως αυτά δημιουργήθηκαν και χρησιμοποιούνται από εξειδικευμένους μουσικολόγους και επιστήμονες της μουσικής πληροφόρησης, με την καθοδήγηση του επιβλέποντος Μουσικού Βιβλιοθηκονόμου, Άριστεΐδη Μπαζμαδέλη.

Συγκεκριμένα, το υλικό με το οποίο ασχολήθηκα αφορά την αρχειακή καταγραφή και ταξινόμηση του υλικού των περιοχών του Λαγκαδά, του Σοχού, του Προφήτη και ένα μέρος του υλικού που συλλέχθηκε από την Όσσα και τον Βερτίσκο, με ακρόαση συνολικής διάρκειας εννέα ωρών.

Η εργασία μου διαρθρώνεται σε δέκα κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο περιλαμβάνει μια εισαγωγή στο αντικείμενο της παρούσας εργασίας. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για την καταλογογράφηση του δοσμένου ακατέργαστου ηχογραφημένου και βιντεοσκοπημένου υλικού, με ιδιαίτερη έμφαση στη χρήση του λογισμικού Reaper και στο σύστημα μεταδεδομένων Dublin Core. Στα κεφάλαια από τρία έως και έξι γίνεται μια σύντομη περιγραφή της ιστορίας, του γεωγραφικού χώρου και των εθίμων της κάθε μιας από τις περιοχές του Λαγκαδά, του Σοχού, του Προφήτη και του Βερτίσκου αντίστοιχα, με πληροφορίες που συλλέχθηκαν από γραπτές και προφορικές πηγές, τόσο από διάφορες τοπικές βιβλιοθήκες και από διαδικτυακές πηγές, όσο και από μαρτυρίες των συνεντευξιαζόμενων ατόμων των εκάστοτε περιοχών. Ακολουθεί το κεφάλαιο επτά το οποίο περιλαμβάνει την απομαγνητοφώνηση της συνέντευξης της Αθηνάς Κατσανεβάκη όπου αναπτύσσονται περιληπτικά οι απόψεις και τα συμπεράσματα της ίδιας από την έρευνά της στο πεδίο. Το αρχείο της συνέντευξής της περιλαμβάνεται στα ηχητικά αρχεία που συνοδεύουν την παρούσα εργασία. Στο κεφάλαιο οκτώ αναφέρονται τα συμπεράσματά μου έπειτα από την εκπόνηση αυτής της εργασίας. Τέλος, στο κεφάλαιο εννέα παρουσιάζεται η οργάνωση και καταγραφή του αρχείου σύμφωνα με το σύστημα μεταδεδομένων Dublin Core, το οποίο και αναλύεται στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας και στο κεφάλαιο δέκα αναφέρεται η βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε.

Εικόνα 1.1 Χάρτης περιοχής ενδιαφέροντος²

2.Μεθοδολογία

Στα πλαίσια υλοποίησης της εργασίας μου, εξοικειώθηκα με το ερευνητικό κομμάτι σχετικά με την αναζήτηση πληροφοριών για τις περιοχές ενδιαφέροντος, με την τεχνική επεξεργασία του δοσμένου ηχογραφημένου και βιντεοσκοπημένου υλικού που περιλαμβάνεται στο «φυσικό» αρχείο της εθνομουσικολόγου Αθηνάς Κατσανεβάκη, καθώς και με την αρχειακή καταγραφή του υλικού σύμφωνα με το πρότυπο Dublin Core.³

Συγκεκριμένα, το υλικό με το οποίο ασχολήθηκα αφορά την αρχειακή καταγραφή και ταξινόμηση του υλικού των περιοχών του Λαγκαδά, του Σοχού, του Προφήτη και ένα μέρος του υλικού που συλλέχθηκε από την Όσσα και τον Βερτίσκο, με ακρόαση συνολικής διάρκειας εννέα ωρών. Τα tracks που εξήχθησαν έπειτα από την επεξεργασία του υλικού είναι ογδόντα έξι και αφορούν πληροφορίες σχετικά με ιστορικά γεγονότα, τα έθιμα των περιοχών και τραγούδια του γάμου, της νύφης ή του γαμπρού, της Ανάστασης, τραγούδια της τάβλας, καθιστικά, χορευτικά όπως συρτός, καρσιλαμάς και χασάπικος, καντάδες, μοιρολόγια και της κούνιας. Τα άτομα που ομιλούν είναι ο Βασίλης Κώστας και Αριστογένης Ζαΐμης από την περιοχή του Λαγκαδά, η Ανθούλα Σιάγκα από τον Προφήτη, η Φρειδερίκη Τσιόκα, η Σοφία

² Thessklima.gr. «Κτηματολόγιο υπόλοιπου ΠΕ Θεσσαλονίκης». Στο: <https://www.thessklima.gr/wp-content/uploads/2018/11/ΔΗΜΟΣ-ΛΑΓΚΑΔΑ.jpg> (ημερομηνία προσπέλασης Ιανουάριος 28, 2022).

³ DCMI Usage Board. DCMI Metadata Terms, January 2020. In: <https://www.dublincore.org/specifications/dublin-core/dcmi-terms/> (ημερομηνία προσπέλασης Ιανουάριος 28, 2022).

Καραϊωάννου, η Μελομένη Μήτσα και ο Άγγελος Μήτσας από την Όσσα, ο Ιωάννης Βαγενάς, ο Ιωάννης Παλαπίτας, η Αικατερίνη Νούλη, ο Ευάγγελος Λαβίνας, ο Κωνσταντίνος Σερενίδης, ο Αθανάσιος Ψαράς, η Ελένη Γλαβίνα και η Χρυσή Νόικου από τον Σοχό και ο Δημήτρης Παπακωνσταντίνου (κυρ Μήτσος) από τον Βερτίσκο.

Όσον αφορά το ερευνητικό μέρος, η αναζήτηση πληροφοριών έλαβε χώρα σε φυσικές και ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες, τόσο ελληνόγλωσσες όσο και ξενόγλωσσες. Συγκεκριμένα επισκέφτηκα τη βιβλιοθήκη του ΤΜΣ του ΑΠΘ, τη μουσική βιβλιοθήκη «Λίλιαν Βουδούρη», τις ηλεκτρονικές πηγές «Oxford Music Online», «JStor», «Rilm», «Project Muse», «Sage Journals», «Taylor&Francis Online», «Heal Link», «Academia», «Grove Music Online», «Ανέμη» και άλλες ιστοσελίδες του διαδικτύου που αναφέρονται στη βιβλιογραφία, χωρίς ωστόσο να καταφέρω να εντοπίσω και να αντλήσω αρκετές και διασταυρωμένες πληροφορίες από όλες αυτές σχετικά με την έρευνά μου. Η σχέση της επιστήμης της πληροφορίας με άλλα γνωστικά πεδία είναι πλέον δεδομένη και απαραίτητη. Η εξέλιξη της τεχνολογίας έχει φέρει κοντά την πληροφορική με την οργάνωση της πληροφορίας σε αρχεία και βιβλιοθήκες. Επιπρόσθετα, η εξειδίκευση των βιβλιοθηκονόμων και σε γνωστικά πεδία άλλων επιστημών έχει καταστεί απαραίτητη στην παγκόσμια κοινότητα. Οι πηγές και τα τεκμήρια αρχεία που καλείται ο αρχειονόμος να ταξινομήσει, προέρχονται ή αποτελούν συλλεκτικά δεδομένα που αναφέρονται σε διαφορετικά γνωστικά πεδία. Ο Αρχειονόμος καλείται να έχει κατακτήσει ή αποκτήσει γνώση πολλές φορές εξειδικευμένη σε αυτά ακριβώς τα γνωστικά πεδία ώστε να μπορέσει να δημιουργήσει μία βάση δεδομένων τέτοια που θα αναδεικνύει συνολικά αλλά και ειδικότερα τις διαφορετικές γνωστικές ιδιαιτερότητες των επιμέρους δεδομένων και να ανταποκριθεί στις ενδεχόμενες αναζητήσεις (search) των επιστημόνων των συγκεκριμένων γνωστικών πεδίων και έρευνας.⁴ Η μουσική βιβλιοθηκονομία/αρχειονομία στην Ελλάδα είναι ένας κλάδος νέος αν και ο μουσικός πλούτος της χώρας ευρύς και διάσπαρτος σε συλλογές και βιβλιοθήκες μοναστηριών, σχολείων, ιστορικών βιβλιοθηκών, φιλαρμονικών, συλλόγων, κλπ.⁵ Η καταλογογράφηση ελληνικών μουσικών πηγών σε ψηφιακό υπόβαθρο έχει ξεκινήσει με τη συμβολή μουσικών βιβλιοθηκονόμων/αρχειονόμων-μουσικολόγων στο Παγκόσμιο Ευρετήριο Μουσικών Πηγών. Η δε δημιουργία βέλτιστων πρακτικών, στο ελληνικό περιβάλλον, συμβάλλει στην ευρεία περιγραφή και οργάνωση ψηφιακών μουσικών αρχειακών πηγών των ελληνικών Συλλογών, Βιβλιοθηκών και Αρχείων.⁶

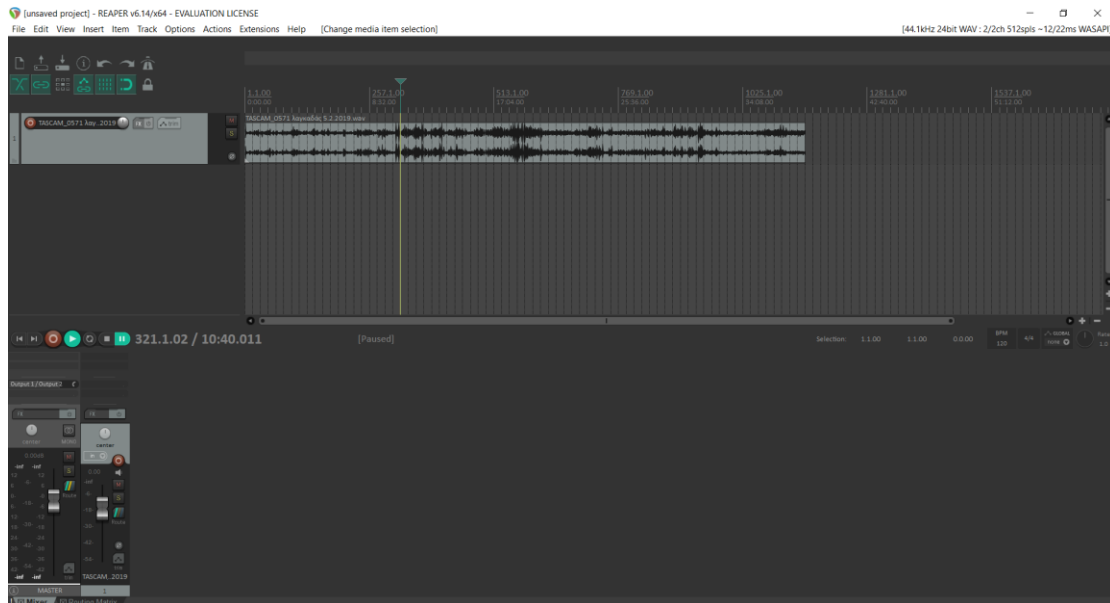
Σχετικά με την τεχνική επεξεργασία του υλικού, παρέλαβα το ηχογραφημένο και βιντεοσκοπημένο υλικό από την κα Κατσανεβάκη, το οποίο ήταν σε μορφή *.wav και *.avi. Κάποια από τα tracks ήταν μεγάλης χρονικής διάρκειας (μιας ώρας περίπου το καθένα), ενώ άλλα αρκετά μικρής χρονικής διάρκειας. Όλα τα tracks αποτελούνταν από τραγούδια αλλά και συζήτηση μεταξύ της εθνομουσικολόγου και του εκάστοτε

⁴ Ιωαννίδου, Αρσινόη. *Το Εκπαιδευτικό και Επαγγελματικό Καθεστώς του Μουσικού Βιβλιοθηκονόμου στην Ελλάδα και οι Προοπτικές του*. (Αθήνα: 1ο Συνέδριο Μουσικών Βιβλιοθηκών και Αρχείων, ΜΜΒ Λίλιαν Βουδούρη, Ανακοίνωση σε Συνέδριο, 2017).

⁵ Rattlif; Mixon, Neil; Μπαζμαδέλης, Άρης. *Directory of Music Libraries and Collections in Greece*. (Θεσσαλονίκη: Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση, 2017).

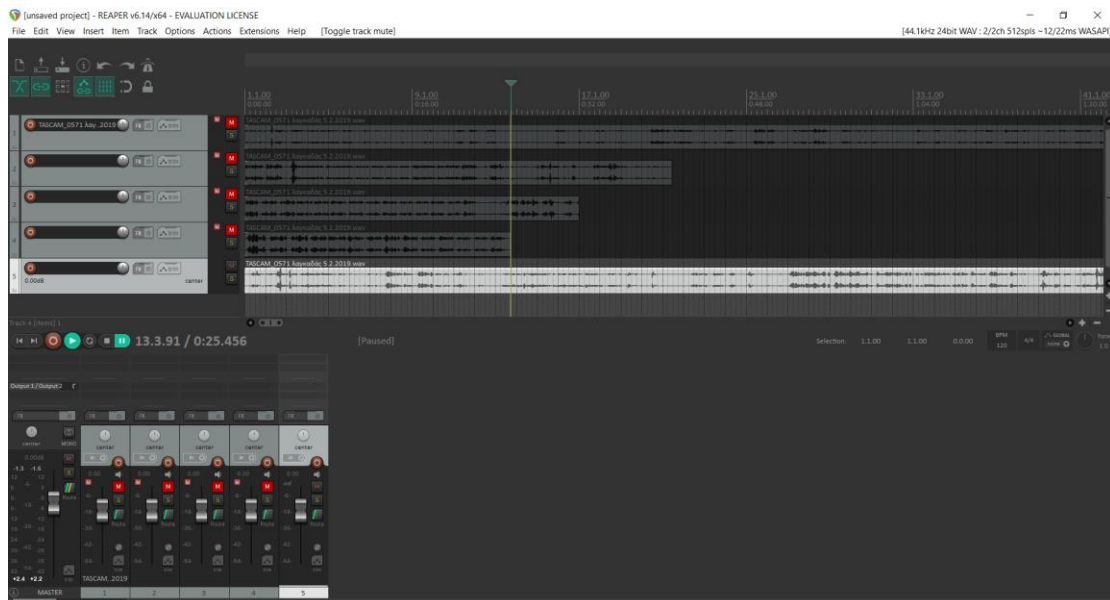
⁶ Aslanidi, Maria; Ioannidou, Arsinoi & Bazmadelis, Aris. *Enabling Access to Byzantine Music Manuscripts in an International Context: The Case of Nikolaos Mavropoulos Archive*. (Hellenic Journal of Music. Education and Culture, vol. 8 no 1., 2018).

ατόμου που ηχογραφούνται, σχετική με τα ήθη και έθιμα της περιοχής τους και άλλα ιστορικά γεγονότα, τα οποία αναφέρω στα αντίστοιχα πεδία της εργασίας μου⁷. Προκειμένου να επεξεργαστώ τα ηχητικά tracks, τα εισήγαγα ένα προς ένα στο λογισμικό Reaper.

Εικόνα 2.1 Αρχική εισαγωγή ενός track στο Reaper

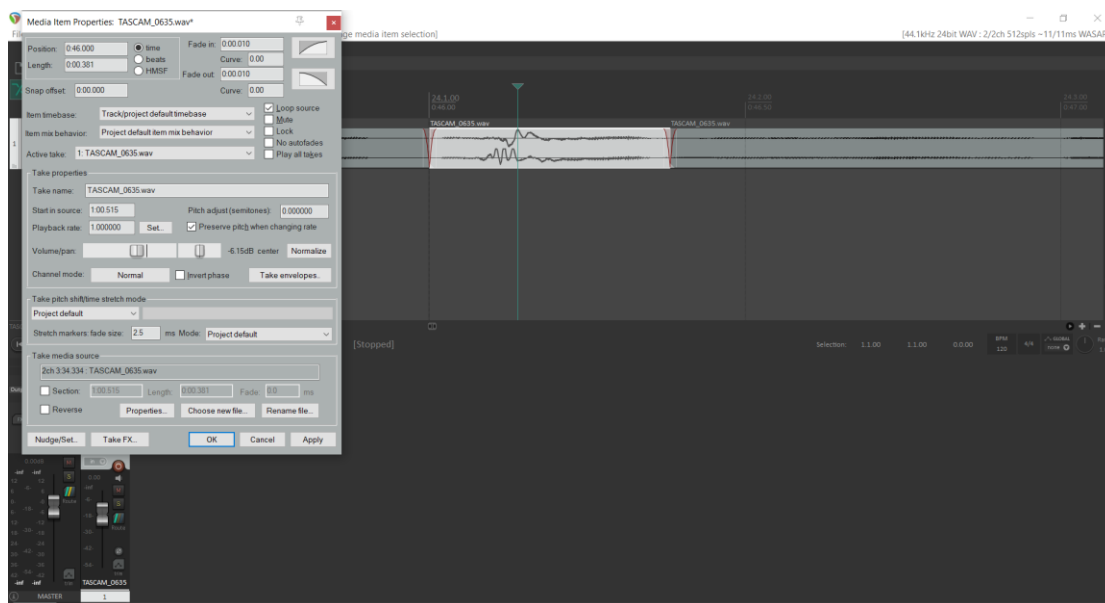
Στη συνέχεια εντόπισα ένα προς ένα τα μέρη της αρχικής ηχογράφησης στα οποία υπήρχε κάποιο τραγούδι ή άλλο χρήσιμο υλικό για το αρχείο και χρησιμοποιώντας τα εργαλεία του Reaper, τα χώρισα από τη συνολική ηχογράφιση, τοποθετώντας τα σε ξεχωριστά κανάλια.

Εικόνα 2.2 Εντοπισμός χρήσιμου υλικού και τοποθέτησή του σε ξεχωριστά κανάλια

⁷ βλ. κεφ. 3.1, 5.2, 5.2.1, 6.1 και 7.

Έπειτα αυξομείωσα την ένταση σε κάποια σημεία των καναλιών ώστε να υπάρχει ομοιομορφία κατά την ακρόασή τους, ενώ σε άλλα σημεία χρησιμοποίησα τα εργαλεία fade in και fade out, χωρίς όμως να επηρεάζεται το προϊόν τους.

Εικόνα 2.3 Αυξομείωση έντασης και χρήση των εργαλείων fade in και fade out όπου ήταν απαραίτητο

Τα τελικά προϊόντα του Reaper, δηλαδή τα ξεχωριστά τμήματα των καναλιών που αποκόπηκαν από αυτά και δέχθηκαν επεξεργασία, εξήχθησαν σε μορφή *.wav και σύμφωνα με το πρότυπο Dublin Core, τοποθετήθηκαν σε περιγραφικούς πίνακες δεδομένων με κατάλληλη χρήση μεταδεδομένων. Τα μεταδεδομένα (metadata) είναι δεδομένα (πληροφορίες) που χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν το περιεχόμενο ενός άλλου στοιχείου. Για παράδειγμα οι μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο χρησιμοποιούν μεταδεδομένα για να προσδιορίσουν τι υπάρχει σε μια ιστοσελίδα και πόσο σχετικό είναι το περιεχόμενο της σε μια συγκεκριμένη αναζήτηση.⁸ Το Dublin Core είναι ένα πρότυπο κανόνων που χρησιμοποιεί περιγραφικά δεδομένα για την περιγραφή ψηφιακών τεκμηρίων. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει τα εξής πεδία:

Τίτλος (title), Συγγραφέας ή Δημιουργός (Creator), Θέμα (Subject), Περιγραφή (Description), Εκδότης (Publisher), Συντελεστής (Contributor), Ημερομηνία (Date), Τύπος αρχείου (Type), Μορφότυπο (Format), Κωδικός Πόρου (Identifier), Πηγή (Source), Γλώσσα (Language), Σχέση (Relation), Κάλυψη (Coverage), Δικαιώματα χρήσης (Rights).⁹

Στην παρούσα εργασία τα πεδία που χρησιμοποιήθηκαν είναι:

dc.contributor.other : Γράφεται το ονοματεπώνυμο του τραγουδιστή, οργανοπαίκτη, συνεντευξιαζόμενου σε σειρά: Επίθετο, Όνομα (ιδιότητα) με ελληνικούς και λατινικούς χαρακτήρες σύμφωνα με το πρότυπο ALA Romanization Tables της Library

⁸ Riley, Jenn. «Understanding Metadata: What Is Metadata, and What Is It For?», UNT Digital Library (National Information Standards Organization (U.S.)), August 2017. In: <https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc990983/>

⁹ DCMI Usage Board. DCMI Metadata Terms, January 2020. In: <https://www.dublincore.org/specifications/dublin-core/dcmi-terms/> (ημερομηνία προσπέλασης Ιανουάριος 28, 2022).

Congress των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, που αφορά την μεταγραφή των ελληνικών χαρακτήρων σε λατινικούς.¹⁰

dc.date.created : Τοποθετείται η ημερομηνία δημιουργίας της ηχογράφησης με αριθμητικούς χαρακτήρες.

dc.identifier.other : Τοποθετείται ο κωδικός που δώσαμε σε κάθε τραγούδι και σε παρένθεση ο κωδικός που αναγραφόταν στο track από το οποίο εξήχθη.

dc.description : Γράφεται μια σύντομη περιγραφή-περίληψη του περιεχομένου.

dc.language : Γράφεται η ομιλούμενη γλώσσα στο ηχητικό απόσπασμα.

dc.provenance : Γράφεται το ονοματεπώνυμο του κατόχου του αρχείου με ελληνικούς χαρακτήρες.

dc.provenance.alternative : Γράφεται το ονοματεπώνυμο του κατόχου του αρχείου με λατινικούς χαρακτήρες.

dc.subject : Καταγράφεται το είδος του τραγουδιού στα ελληνικά και σε ξεχωριστό πεδίο στα αγγλικά. Όταν δεν είναι γνωστό το είδος του τραγουδιού, καταγράφεται ως «άγνωστο». Ωστόσο, στις περιπτώσεις όπου το είδος του τραγουδιού δεν ήταν σαφές, έγινε προσπάθεια από εμένα, έπειτα από έρευνα, για ταύτιση αυτών με το κατάλληλο είδος.

dc.subject.other : Καταγράφεται η γεωγραφική τοποθεσία στην οποία αναφέρεται το τραγούδι-συνέντευξη στα ελληνικά και στα αγγλικά σε ξεχωριστό πεδίο. Εφόσον πρόκειται για τραγούδι, καταγράφεται επίσης σε ξεχωριστό πεδίο η ευρύτερη περιοχή στην οποία αυτό αναφέρεται.

dc.title : Γράφεται ο τίτλος του τραγουδιού ή ο τίτλος που δόθηκε στη συνέντευξη.

dc.title.alternative : Γράφεται ο τίτλος του τραγουδιού-συνέντευξης σε αγγλική μετάφραση (translate), όπου είναι δυνατόν, ή σε λατινικούς χαρακτήρες.

dc.language.iso: Γράφεται η συντομογραφία της γλώσσας σύμφωνα με το ISO (International Organization for Standardization).

dc.type : Γράφεται το είδος του περιεχομένου.

Κατόπιν της μελέτης και αξιολόγησης των δεδομένων, στις περιπτώσεις που εντοπίστηκαν **μελωδικές παραλλαγές** μεταξύ των ηχητικών αρχείων τα οποία συμπεριλήφθηκαν στην παρούσα εργασία, προστέθηκε το πεδίο **«dc.relation»**, ως περιγραφικό μεταδεδομένο (dublin core descriptive metadata) και στο οποίο συμπληρώθηκε ο μοναδικός κωδικός αναγνώρισης του σχετικού ηχητικού αρχείου.

Η δημιουργία διαχειριστικών μεταδεδομένων, όπως για παράδειγμα τα δικαιώματα χρήσης, πρόσβασης στο αρχείο κ.λ.π., σχετίζεται άμεσα με την πολιτική διαχείρισης του Ψηφιακού Αρχείου από τους διαχειριστές του και όχι από τον συγγραφέα της παρούσας εργασίας.

¹⁰ ALA-LC Romanization Tables: Greek. <https://www.loc.gov/catdir/cpsio/romanization/greek.pdf>

3.Λαγκαδάς

Εικόνα 3.1 Η πόλη του Λαγκαδά από ύψος 5 χλμ.

Η φωτογραφία λήφθηκε από το πρώτο ερασιτεχνικό υπο-τροχιακό φωτογραφικό εγχείρημα SlaRos Project¹¹

3.1 Ονομασία και ιστοριογεωγραφική θεώρηση

Ο Λαγκαδάς πήρε το όνομά του από την τοπογραφική του θέση και συγκεκριμένα από τη λέξη «Λαγκάδιν», η οποία αποτελεί υποκοριστικό μεσαιωνικό τοπωνύμιο της λέξης «Λάγκος» που σημαίνει «κοιλιάδα». Αυτό άλλωστε αποδεικνύεται και από τη μορφολογία του εδάφους της περιοχής που δείχνει ότι μέχρι το 2000 π.Χ., ο Λαγκαδάς σκεπαζόταν από τα νερά της λίμνης Κορώνειας (Αγίου Βασιλείου). Συγκεκριμένα, βρίσκεται στο κέντρο του λεκανοπεδίου και από δίπλα του περνάει ο χειμάρρος Μπογδάνας. Έχει υψόμετρο 110 μέτρα, ενώ το λεκανοπέδιό του έχει έκταση περίπου 30.000 στρέμματα.¹² Ο Λαγκαδάς απαντάται με το σημερινό όνομα στις γραπτές πηγές από τον 6ο αιώνα μ.Χ. και για πρώτη φορά σε ιστορική περιγραφή γεγονότων του 1207 μ.Χ. (επιδρομή του Βούλγαρου τσάρου Σκυλογιάννη).

Οι πρώτοι κάτοικοι του Λαγκαδά προέρχονταν από τις αρχαίες πόλεις της Λητής και της Ασσήρου, που γειτόνευαν με την περιοχή.¹³ Ασχολούνταν με την κτηνοτροφία και την καλλιέργεια της γης, ενώ η καθημερινότητά τους χαρακτηριζόταν από ιδιαίτερη εργατικότητα και ταυτόχρονη διασκέδαση με το τραγούδι, μέχρι και τις μέρες μας.

¹¹ Ταματέας, Κώστας, «Η πόλη του Λαγκαδά από ύψος 5 χλμ. Η φωτογραφία λήφθηκε από το πρώτο ερασιτεχνικό υπο-τροχιακό φωτογραφικό εγχείρημα SlaRos Project», Αύγουστος 2013. Στο: [https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9B%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CE%B1%CE%B4%CE%AC%CF%82#/media/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF:Langadas_from_5km_a_ltitude_-_SlaRos_Project_-_Mission_1_\(cropped\).jpg](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9B%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CE%B1%CE%B4%CE%AC%CF%82#/media/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF:Langadas_from_5km_a_ltitude_-_SlaRos_Project_-_Mission_1_(cropped).jpg) (ημερομηνία προσπέλασης Ιανουάριος 27, 2022).

¹² Κοσμάς, Νίκος Β. *Ο Λαγκαδάς: ιστορία - λαογραφία*. (Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, 1968), σ.5-9.

¹³ Δήμος Λαγκαδά, Φεβρουάριος 2020. Στο: <https://www.lagadas.gr/index.php/2020-02-03-09-17-36/2020-02-03-10-23-40> (ημερομηνία προσπέλασης Ιανουάριος 26, 2022).

«Εμείς μεγαλώσαμε με τραγούδι, με δουλειά...λέγαμε: Μάνα, πάρε ένα τραγούδι...ώσπου να τελειώσει το τραγούδι, τέλειωνε και η δουλειά».¹⁴

Το 1430 μ.Χ. αλώθηκε από τους Τούρκους και από διάφορες πηγές διαπιστώνεται ότι κατά την Τουρκοκρατία ήταν έδρα πολιτικών και στρατιωτικών αρχών, καθώς ανέκαθεν αποτελούσε το ορμητήριο για την κατάκτηση της Θεσσαλονίκης λόγω πολλών πλεονεκτημάτων που διέθετε, όπως για παράδειγμα το ότι ήταν εκτεταμένος κάμπος για την στρατοπέδευση του εχθρού, εξασφάλιζε άφθονες παροχές στον εχθρικό στρατό και ιππικό, ενώ τους παρείχε την απαραίτητη κάλυψη ώστε να μπορούν ανενόχλητοι να συνταχθούν και να φτάσουν ως τα τείχη της Θεσσαλονίκης.

Αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό του Λαγκαδά αποτελεί η ύπαρξη θερμών πηγών, γνωστών με την ονομασία «Λουτρά του Λαγκαδά». Τα ιαματικά αυτά λουτρά χτίστηκαν κατά την περίοδο του 900 μ.Χ. επί Ιουστινιανού, δίπλα στη λίμνη Κορώνεια. Στον χώρο διατίθενται δύο βυζαντινοί λουτήρες που αμέσως τοποθετούν τα ιαματικά αυτά λουτρά στην κατηγορία κάποιων από τα σημαντικότερα βυζαντινά κτίσματα της Β. Ελλάδας με λουτήρα.¹⁵

3.2 Ήθη και έθιμα

Ένα από τα έθιμα της περιοχής αποτελούν τα «αναστενάρια», γιορτή που λάμβανε χώρα είτε σε χωριά της ΒΑ Θράκης, είτε έπειτα από την ανταλλαγή των πληθυσμών του 1923 σε διάφορα χωριά της περιοχής των Σερρών και του Λαγκαδά.

Εικόνα 3.2 Οι Αναστενάρηδες ορμούν πάνω στα αναμμένα κάρβουνα με ξυπόλητα πόδια¹⁶

¹⁴ Κώστας, Βασίλης. Στο: TASCAM_0571 (02:10).

¹⁵ My Company Projects. «Περιφερειακή Ένωση Δήμων Κεντρικής Μακεδονίας», 2022. Στο: <https://pedkm.gr/p-e-thessalonikis/dimos-lagkada/>

¹⁶ Τσακαλίδης, Κωνσταντίνος. *SOOC*. Στο: Χαρίση, Φανή. «Οι Αναστενάρηδες του Λαγκαδά: Εντυπωσιακές φωτογραφίες από το χριστιανικό έθιμο», Ιανουάριος 2020. Στο: <https://sputniknews.gr/20200121/anastenarides--lagkada-entyposiakes-fotografies-hristianiko-ethimo-6016731.html> (ημερομηνία προσπέλασης Ιανουάριος 27, 2022).

Σχετικά με αυτήν τη γιορτή που πραγματοποιείται την παραμονή των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης την 21 Μαΐου, κυριαρχούν δύο απόψεις. Κατά την πρώτη (επιστημονική) άποψη, «τα αναστενάρια αποτελούν μια οργανωτική λατρευτική εκδήλωση με κύριο μέρος το χορό με αλαλαγμούς και πυροβολία πάνω σε αναμμένα κάρβουνα».¹⁷ Οι αναστενάρηδες χορεύουν γύρω από μια φωτιά και κρατώντας στην αγκαλιά τους εικόνες Αγίων, πατάνε ξυπόλητοι επάνω στη φωτιά χωρίς να καίγονται. Σύμφωνα με τη δεύτερη άποψη, η οποία προέρχεται από αναστενάρηδες της Ανατολικής Ρωμυλίας, το έθιμο αυτό προέκυψε από την παρακάτω ιστορία. Την προηγούμενη ημέρα της γιορτής των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης, η εκκλησία άρχισε να καίγεται και μια φωνή ακούστηκε να τους λέει να μπουν μέσα να σώσουν τις εικόνες από τη φωτιά. Αυτοί που μπήκαν στην εκκλησία για να σώσουν τις εικόνες ονομάστηκαν «αναστενάρηδες» και από τότε και κάθε χρόνο κατά την ημέρα της γιορτής αυτής, πατάνε με τις οικογένειές τους σε αναμμένα κάρβουνα χωρίς να παθαίνουν τίποτα. «Σε σχέση με την προετοιμασία δεν είναι κάτι που μπορείς να το εξηγήσεις ή να το χαρακτηρίσεις. Είναι αυθόρμητο, συμμετέχεις με σεβασμό, αγάπη και ταπεινότητα κι αν νιώθεις ότι είσαι έτοιμος να μπεις στη φωτιά, μπαίνεις. Είναι θέμα πίστης».¹⁸ Η διαδικασία αυτή συνοδεύεται από λύρα και νταούλι, ενώ εκτός από τις εικόνες, οι αναστενάρηδες κρατούν και τις «ποδιές», δηλαδή τα καλύμματα των εικόνων.¹⁹

Εικόνα 3.3 (Επάνω) Αναστενάρια - ευλογία του αρνιού (1955).

Εικόνα 3.4 (Δεξιά) Αρχιαναστενάρης Γιωρ Γιαβάσης Κ. Ρωμαίος προς την εκκλησία.

Άλλα έθιμα της περιοχής του Λαγκαδά αποτελούν αυτά του «Δωδεκαημέρου». Την παραμονή των Χριστουγέννων, τα παιδιά ξυπνούν από νωρίς ώστε να πουν τα κάλαντα από σπίτι σε σπίτι, λαμβάνοντας ως φιλοδώρημα από τους οικοδεσπότες των

¹⁷ Μπαζακογιάννη, Στυλιανή. *Μεταγραφές δημοτικών τραγουδιών του Λαγκαδά*, Θεσσαλονίκη: 1998, σ.4.

¹⁸ Γκαϊντατζής, Σωτήρης. Στο: Χαρίση, Φανή. «Οι Αναστενάρηδες του Λαγκαδά: Εντυπωσιακές φωτογραφίες από το χριστιανικό έθιμο», Ιανουάριος 2020. Στο: <https://sputniknews.gr/20200121/anastenarides--lagkada-entyposiakes-fotografies-hrastianiko-ethimo-6016731.html> (ημερομηνία προσπέλασης Ιανουάριος 27, 2022).

¹⁹ Μπαζακογιάννη, Στυλιανή. *Μεταγραφές δημοτικών τραγουδιών του Λαγκαδά*, Θεσσαλονίκη: 1998, σ.5.

νοικοκυριών διάφορα τρόφιμα όπως καρύδια, κάστανα, μήλα και πορτοκάλια. Το βράδυ της ίδιας ημέρας μαζεύονται στα σπίτια ώστε να τηρήσουν το έθιμο του «θυμιάσματος». Η οικογένεια μαζεύεται γύρω από το νηστίσιμο τραπέζι και ο αρχηγός της οικογένειας θυμιάζει το τραπέζι, τους παρευρισκόμενους και όλους τους χώρους του σπιτιού. Στο τραπέζι υπάρχει απαραίτητως ζυμωτό ψωμί σχήματος πίτας, ξηροί καρποί και κόκκινο κρασί, ενώ τα παραδοσιακά φαγητά της ημέρας αυτής είναι το χοιρινό με πράσα, η κοτόσουπα, αλλά και γλυκά όπως το σαραγλί και ο μπακλαβάς. Το έθιμο του «θυμιάσματος» τηρείται και τις ημέρες της παραμονής Πρωτοχρονιάς και των Θεοφανείων. Κατά τη διάρκεια της γιορτής των Θεοφανείων στον Λαγκαδά πραγματοποιείται η ρίψη του σταυρού από τον παππά στο νερό, η οποία έως το 1992 γινόταν στη λίμνη Κορώνεια, ενώ από εκείνο το έτος και έπειτα γίνεται στο ανοιχτό κολυμβητήριο των Λουτρών.²⁰

Εικόνα 3.5 Θεοφάνεια στην λίμνη Κορώνεια τη δεκαετία του 60 με φόντο τον πύργο Αγ. Βασιλείου²¹

²⁰ My Company Projects. «Περιφερειακή Ένωση Δήμων Κεντρικής Μακεδονίας», 2022. Στο: <https://pedkm.gr/p-e-thessalonikis/dimos-lagkada/> (ημερομηνία προσπέλασης Ιανουάριος 27, 2022).

²¹ο.π.

4.Σοχός

Εικόνα 4.1²²

4.1 Ονομασία και ιστοριογεωγραφική θεώρηση

Ο Σοχός αποτελεί μια κωμόπολη του Νομού Θεσσαλονίκης που αναπτύσσεται αμφιθεατρικά στους πρόποδες της οροσειράς του Βερτίσκου και από το 2010 αποτελεί Δημοτικό Διαμέρισμα του Δήμου Λαγκαδά. Βρίσκεται σε υψόμετρο 630 μέτρων από το επίπεδο της θάλασσας, βόρεια της λίμνης Βόλβης και με έκταση περίπου 281.518 τ.χλμ.²³ Ο πληθυσμός του, σύμφωνα με την απογραφή του 2001, είναι 3.020 κάτοικοι εκ των οποίων το 80% γηγενείς και το υπόλοιπο 20% πρόσφυγες προερχόμενοι από τη Μικρά Ασία έπειτα από τη μικρασιατική καταστροφή του 1922.²⁴ Στις 29 Οκτωβρίου 1912 η 7^η Μεραρχία απελευθερώνει το Σοχό και το 1922-1924 πραγματοποιείται η ανταλλαγή των πληθυσμών από τη Μ. Ασία, με 150 οικογένειες να εγκαθίστανται στο χωριό αλλά και την ευρύτερη περιοχή.²⁵ Οι Πόντιοι που εγκαθίστανται στην περιοχή, προσδίδουν μια διαφορετική όψη ανάπτυξης στον τόπο, καθώς μια περισσότερο δυναμική και παραγωγική ομάδα καπνοπαραγωγών, καπνεργατών και καπνεμπόρων χαράζουν νέους διαύλους επικοινωνίας με άλλες περιοχές, κοντινές και μακρινές.

²² Sohosfm. 2018. Στο: https://sohosfm.gr/showphoto.php?photo_id=35

²³ Μαργαρίτης, Κωνσταντίνος. *Μια τυπική Βαλκανική κωμόπολη: Ο Σοχός. Πολιτισμός, γλώσσα και οικονομική ανάπτυξη*. Θεσσαλονίκη: 2015, σ.8.

²⁴ Αικατερινίδης Ν. Γεώργιος. *Πρακτικά Γ' Συμποσίου Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου*. Αλεξανδρούπολη: 1976, σελ. 13-23 και Πίνακες.

²⁵ Δέλλιος, Δημήτριος Κ. *Οι καπναποθήκες του Σοχού*. Θεσσαλονίκη: 2018, σ.55.

Εικόνα 4.2 Μάζεμα καπνού με φόντο τον Σοχό²⁶

Εικόνα 4.3 Οι καπναποθήκες του Σοχού²⁷

²⁶ ο.π., σ.83.

²⁷ Δέλλιος, Δημήτριος Κωνσταντίνου. *Οι καπναποθήκες του Σοχού*. Θεσσαλονίκη: 2018, σ.131.

Από έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σε ανασκαφές του 1938 στην ευρύτερη περιοχή, εντοπίστηκαν ερείπια κτιρίων που παραπέμπουν σε τέσσερις προϊστορικές οικοδομικές φάσεις, με την παλαιότερη να ανήκει στη Μέση εποχή του Χαλκού και τη νεότερη στην Πρώιμη εποχή του Σιδήρου.²⁸

Σχετικά με την προέλευση του ονόματος του Σοχού, έχουν ειπωθεί διάφορες εκτιμήσεις. Κατά τον Γ. Μπακαλιό στο βιβλίο του «Στο δρόμο της αλληλοκατανόησης», υπάρχουν πέντε εκδοχές σχετικά με αυτό το ζήτημα.²⁹ Η πρώτη από αυτές, που είναι και η πιο επικρατέστερη από τις υπόλοιπες, δέχεται ότι η λέξη «Σοχός» προέρχεται από τη συγχώνευση δύο λέξεων που αποτελούσαν τα ονόματα των δύο τελευταίων εκ των τεσσάρων συνοικισμών της περιοχής, που δεν ήταν άλλες από τη Σαμοθράκη, τη Μοραβίτα, την Όσσα και τη Χους.³⁰ Σύμφωνα με τη δεύτερη εκδοχή, η ονομασία της περιοχής προέκυψε από τη λέξη «έξοχη» ή «έξοχος», που εν συντομία έγινε «Σοχός». Παρότι δεν υπάρχουν βάσιμες πληροφορίες σχετικά με αυτήν την εκδοχή, είναι ωστόσο πιστευτή από τους γέροντες της περιοχής που ερευνούσαν την ιστορία του τόπου τους, οι οποίοι υποστηρίζαν την ορθότητά της διότι ο Σοχός βρίσκεται σε μια έξοχη περιοχή. Η τρίτη εκδοχή βασίζεται στην ιδέα ότι η ονομασία προέκυψε από τις εσοχές του υψώματος στους πρόποδες όπου είναι χτισμένη η κωμόπολη. Κατά την τέταρτη εκδοχή, η ονομασία προκύπτει από την τουρκική λέξη «soguk» (κρύο) και κατά την πέμπτη και τελευταία εκδοχή, η λέξη προκύπτει από τη φράση «σουόκ-σου» (κρύο νερό), από μια πηγή κρύου νερού που χρησιμοποιούσαν οι κάτοικοι της περιοχής.³¹

4.2 Ήθη και έθιμα

Στην περιοχή του Σοχού γιορτάζονται αρκετά και διάφορα έθιμα κατά τη διάρκεια του ημερολογιακού έτους. Παραδείγματα αποτελούν το «ποδιακό και το πουλιάζαν» ή «πουλιάβανι» που διαδραματίζεται τη δεύτερη ημέρα του έτους με όργανα και χορούς ώστε να πάει καλά ο χρόνος, τα «χελιδονίσματα» που γιορτάζονται με χορούς, τραγούδια και χειροτεχνίες χελιδονιών κατά την πρώτη ημέρα του Μαρτίου, οι «Λαζαρίνες» που γιορτάζονται το Σάββατο του Λαζάρου πριν από το Πάσχα, ο «κλίβανος» ή «ζάμπους» που γιορτάζεται το Σάββατο της Αποκριάς πριν από την Καθαρά Δευτέρα πηδώντας πάνω από μεγάλες εστίες φωτιάς, η «γιορτή του καρυδιού» τον Οκτώβριο, τα «σούρβα» ή αλλιώς Χριστουγεννιάτικα κάλαντα, τα «κρίτσμα» ως ευχαριστία σε όσους βοήθησαν για την ολοκλήρωση μιας αγροτικής δουλειάς, η «γιορτή του κερασιού» τον Μάιο και η «Ρούμπα», δηλαδή η μεταφορά του νυφικού και των παπουτσιών στο σπίτι της νύφης από συγγενείς του γαμπρού.³² Ωστόσο, δύο είναι τα έθιμα για τα οποία κυρίως φημίζεται ο Σοχός και αυτά δεν είναι άλλα από το καρναβάλι του κουδουνοφόρου Μέριου και το πανηγύρι των Αγίων Αποστόλων.

²⁸ ο.π., σ.54.

²⁹ Μπακαλιού Γ., Λεοντοπούλου Κ., *Στο δρόμο της αλληλοκατανόησης*. Βερολίνο: 2000, σ.213-4.

³⁰ Αγτζίδου. *Η γυναικεία παραδοσιακή φορεσιά από τον Σοχό Θεσσαλονίκης. Πρώτη προσέγγιση*. Μακεδονικά: 2007, σ.225-54.

³¹ Ψαρράς, Αθ. Σεραφείμ. *Η Αποκριά στο Σοχό: Δομή-Λειτουργία-Μετασηματισμοί*. Ιωάννινα: 2013, σ.39.

³² Μαργαρίτης, Κωνσταντίνος. *Μια τυπική Βαλκανική κωμόπολη: Ο Σοχός. Πολιτισμός, γλώσσα και οικονομική ανάπτυξη*. Θεσσαλονίκη: 2015, σ.16-7.

4.2.1 Το καρναβάλι του κουδουνοφόρου Μέριου

Όσον αφορά τη ρίζα του εθίμου του καρναβαλιού του Σοχού, υπάρχουν δύο βασικές εκδοχές. Σύμφωνα με την πρώτη, υποστηρίζεται ότι τον 4^ο αι. μ.Χ. ο Άγιος Θεόδωρος, βρισκόμενος μέσα σε δάσος σε ασφυκτικό κλοιό από εχθρικές δυνάμεις, διέταξε τους στρατιώτες του να σφαγιάσουν τα γίδια της περιοχής και φορώντας τα δέρματά τους να ορμήσουν προς τους αντιπάλους ώστε να τους τρομάξουν για να τραπούν σε φυγή.³³ «...πήραν τα τομάρια...που δε δείχνουν στη σκοτίδα....».³⁴ Οι μασκαρεμένοι αυτοί στρατιώτες ονομάστηκαν «Στρατιώτες του Αγίου Θεοδώρου» και καθιερώθηκε να τιμούν το όνομα του Αγίου και να γιορτάζουν τα καρναβάλια με παρόμοιες στολές και κουδούνια. Η δεύτερη εκδοχή σχετικά με τη ρίζα του εθίμου σχετίζεται με τις διώξεις χριστιανών από ειδωλολάτρες. Οι χριστιανοί, όντας περικυκλωμένοι από ειδωλολάτρες και βρισκόμενοι μέσα σε μια εκκλησία, κατόπιν εντολής του Αγίου Θεοδώρου, ντύθηκαν καρναβάλια με δέρματα από ζώα και βγαίνοντας από την εκκλησία με ορμή, προκάλεσαν πανικό στους ειδωλολάτρες, οι οποίοι και τράπηκαν σε άτακτη φυγή.³⁵

Σχετικά με την αμφίεση του Μέριου, επιτυγχάνεται μέσω της φορεσιάς του μια ζωομορφική μεταμφίεση και συγκεκριμένα στη μορφή του τράγου, η οποία συνδέεται άμεσα με τον αιγοπόδη Πάνα και τον θεό Διόνυσο, την ευφορία της γης, την αναπαραγωγή της φύσης και την ένωση των δύο φύλων.³⁶ Η χρήση της μάσκας αποτελεί ένα από τα βασικά μέρη της στολής, συνδέοντας συμβολικά το παρόν με το παρελθόν, καθώς με αυτόν τον τρόπο το άτομο που κρύβεται από πίσω έχει πλέον αλλάξει μορφή, αποκτώντας έναν ρόλο με τον οποίο χρίζεται ικανό να δαμάσει τις δυνάμεις της φύσης και να προκαλέσει την ανάπτυξη, άρα και την επιβίωσή του.³⁷ Το κάλυμμα της κεφαλής, ή αλλιώς «καπάκι», φέρει και αυτό ιδιαίτερους συμβολισμούς που σχετίζονται με την αναπαραγωγή, με πιο πρωτοφανές εκείνο της ψηλής φαλλομορφικής κατάληξης. Το κυριότερο ίσως μέρος της στολής αποτελούν τα τέσσερα μεγάλα μπρούτζινα κουδούνια, ή αλλιώς «κυπρί», που δένονται γύρω από τη μέση, αλλά και το «μπατάλι», δηλαδή ένα μεγάλο χάλκινο κουδούνι που κρέμεται στο πίσω μέρος του κορμού. Ο ήχος που βγάζουν τα κουδούνια είναι χαρακτηριστικός και η σωστή επιλογή τους οδηγεί σε ένα καλύτερο ηχητικό αποτέλεσμα του καρναβαλιού συνολικά.

³³ ο.π., σ.19.

³⁴ Παπαδάκη, Ελευθερία. *Ο Σοχός και το Καρναβάλι*, Περιοδικό Μακεδονική Ζωή, τεύχος 10: 1967, σ.44.

³⁵ Ψαρράς, Αθ. Σεραφείμ. *Η Αποκρία στο Σοχό: Δομή-Λειτουργία-Μετασχηματισμοί*. Ιωάννινα: 2013, σ.58.

³⁶ Μαργαρίτης, Κωνσταντίνος. *Μια τυπική Βαλκανική κομώπολη: Ο Σοχός. Πολιτισμός, γλώσσα και οικονομική ανάπτυξη*. Θεσσαλονίκη: 2015, σ.25.

³⁷ Ψαρράς, Αθ. Σεραφείμ. *Η Αποκρία στο Σοχό: Δομή-Λειτουργία-Μετασχηματισμοί*. Ιωάννινα: 2013, σ.66.

Εικόνα 4.4 Σοχινό Καρναβάλι – Κουδουνοφόροι Μέριου³⁸

	Έξωτ.	Έσωτ.	Έξωτ.+Έσωτ.
Κυπρί 1°			
Κυπρί 2°			
Κυπρί 3°			
Κυπρί 4°			
Μπατάλι			

Εικόνα 4.5 Σχεδιάγραμμα των ήχων των κουδουνιών ενός Καρναβαλιού³⁹

³⁸ Sohosfm, « Σοχινό Καρναβάλι – Κουδουνοφόροι Μέριου», 2018. Στο: https://sohosfm.gr/photogallery.php?photo_id=161 (ημερομηνία προσπέλασης Ιανουάριος 31, 2022).

³⁹ Αικατερινίδης, Γεώργιος. *Τα Καρναβάλια του Σοχού Θεσσαλονίκης, Πρακτικά Γ' Συμποσίου Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου, Αλεξανδρούπολη 14-18 Οκτωβρίου 1976*. Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, 1979.

Παραδοσιακά καρναβάλια στη Βόρεια Ελλάδα

Τα Καρναβάλια του Σοχού Θεσσαλονίκης

ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΙΔΗΣ

Ο δρ Γεώργιος Αικατερινίδης, πρόην διευθυντής του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών, επισκέφθηκε δύο φορές τον Σοχό κατά την περίοδο των Αποκριών και κατέγραψε τα εκεί καρναβαλικά δρώμενα

κετική ανακοίνωση έκανε στο Γ' Συμπόσιο Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου, που πραγματοποιήθηκε στην Αλεξανδρούπολη στις 14-18 Οκτωβρίου του 1976. Οι ανακοινώσεις της συνάντησης εκίχης δημοσιεύθηκαν στα «Πρακτικά» που εξέδωσε το Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου (ΙΜΧΑ) το 1979. Όταν απευυθθήκαμε στον κ. Αικατερινίδη για να μας μιλήσει για τα δρώμενα στον Σοχό, ο ίδιος μας παρέβηξε στο ιδιαίτερα εμπειριστωμένο αυτό κείμενο, και τον ευχαριστούμε. Αποσπάσματα μπορούμε να διαβάσετε στο διαέλιδο που ακολουθεί (οι μεσοτίτλοι είναι δική μας).

[...] Κύριο γνώρισμα του αποκριάτικου εδώ πανηγυρισμού αποτελεί οι ιδιότυπες μεταμφιέσεις, που αρχίζουν σήμερα με το τριήμερο και φθάνουν στο αποκορύφωμά τους την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς και την Καθαρή Δευτέρα, οι αναπαράσταση, εκτός των άλλων εκδηλώσεων, και στοιχείων γάμου. Οι μεταμφιεσμένοι του Σοχού για τους οποίους γίνεται ο λόγος έχουν το κοινό όνομα Καρναβάλια, διαφέρουν όμως κατά πολύ από τους ομώνυμους μεταμφιεσμένους στα άλλα μέρη. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους είναι δύο: η προσωπίδα και τα κουδούνια. Η προσωπίδα καταλήγει σε υψηλή κεφαλοστολή. Σήμερα κατασκευάζεται από μαύρο μάλλινο ύφασμα (σαγιάκι), ενώ παλαιότερα από ακατέργαστο δέρμα (τσιμάρη) μαύρου τράγου. Το τμήμα που καλύπτει το πρόσωπο είναι διακοσμημένο με πολύχρωμα και πολύμορφα σχέδια, κυρίως γεωμετρικά, από λεπτές ταινίες (σειρήνια) και ψιλλές χάντρες. Η επιφάνεια της συγκεκριμένης κεφαλοστολής καλύπτεται με πολύχρωμα και αυ-

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κουδούνιφόρων είναι η προσωπίδα και τα κουδούνια.

γκρά κομμάρια καρπού και στην κορυφή της δένονται πολύχρωμες επίσης κορδέλες και μια ουρά αλιπούς. Για να στέκεται όρθια η κεφαλοστολή τοποθετούν από μέσα της ένα ξύλο και το κινώ το γαμίζωμ με σανό. Τρίτες τέλος από ουρά αλόγου - κατά προτίμηση μαύρου - ακμπάζουν τα μουστάκια.

Τα κουδούνια της ντουζίνας
Τα κουδούνια είναι πέντε: ένα μεγάλο, το μπατάλι, και τέσσερα μικρότερα, τα κυριά (πρώτο κυριά, δεύτερο, τρίτο, τέταρτο). Και τα πέντε αποτελούν τη λεγόμενη ντουζίνα, το δε βάρος τους κυμαίνεται γύρω στα 18 με 20 κιλά. Πάντως όσο πιο βαριά κουδούνια φορεί το καρναβάλι, τόσο πιο καλύτερο θεωρείται.

Τα κουδούνια της ντουζίνας δεν είναι τυκικά. Όπως δηλαδή επήμονα τονίζεται, προποθετούν ειδικό σκίημα και όγκο, καθώς και ειδική κατασκευή από ειδικό επίσης κράμα μετάλλου, για να μπορούσαν να δώσουν τον επιθυμητό ήχο. «Πρέπει να είναι ταιριαστά συνδυασμένοι ο ήχος. Δύο ήχοι όμοιοι είναι ίδιοι, η ντουζίνα είναι ακατάλληλη... Αυτά πρέπει

να ταιριάζουν ένα κατόνι του άλλου. Μόλις κάνουμε το Καρναβάλι, πάμε, το βάζουμε μακριά και το ακούει, αν πάνε σάβφωνα τα κουδούνια. Εάν δεν πάνε, τα αλλάζουμε. Τα κουδούνια πάνε όπως πάει η μουσική. Ένα κατόνι στο άλλο. Το πρώτο έχει πιο κοντή φωνή, το δεύτερο πιο φιλή, το τρίτο έρκεται άλλη φωνή, το τέταρτο συμπληρώνει όλα μαζί. Το πέμπτο, το μπατάλι, τα φέρνει όλα στη μουσική, αυτό κρατά την ουσία της μουσικής». Ο ιδιαίτερος ήχος των κουδουνιών κάθε ντουζίνας είναι και το ιδιαίτερο στοιχείο με το οποίο το κάθε Καρναβάλι ξεχωρίζει από μακριά από το πλήθος των μεταμφιεσμένων. Αν μάλιστα κάποιο Καρναβάλι εμφανιστεί με κουδούνια καθόφωνα ή απαρίστα, το περιμένει η ειρωνεία σήμερα, ενώ παλιότερα κινδύνευε να τιμωρηθεί.

«Άμα δεν έχεις κουδούνια, δεν λογίζεσαι νοικοκύρης»
Η εξέγερση των κατάλληλων κουδουνιών αποτελεί τη μεγαλύτερη φροντίδα κάθε Καρναβαλιού και πολλές φορές κάνουν για το σκοπό αυτό ταξίδια μακριά και τον Έβρο, σε κτη-

νοτροφικά κέντρα. Έτσι θεωρούνται ευτυχείς και προνοητικοί όσοι μπόρεσαν να «ταϊριάσουν μια ντουζίνα», που την προσέκουν ως ένα από τα πιο πολύτιμα αντικείμενα που έχουν. «Άμα δεν έχεις κουδούνια, δεν λογίζεσαι νοικοκύρης εδώ. Την λέωραση να μην έχεις στο σπίτι, ότι άλλο να μην έχεις, κουδούνια όμως είναι απαραίτητα. Ας σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο δώρο που ένας πατέρας μπορεί να κάνει στο παιδί του είναι ακριβώς μια ντουζίνα κουδούνια, και είναι ιδιαίτερα αντυπωσιακό το θέαμα -θέαμα που υπόκειται και τη συνείδηση του εθλήμου- να βλέπει κανείς τις μέρες της Αποκριάς και μάλιστα το Σάββατο της Τυρινής, μικρά και μεγάλα παιδιά ζωσμένοι κουδούνια, πολλές φορές χωρίς κανένα άλλο στοιχείο μεταμφίσεως, τα οποία με κόπο κουβαλούν, κάρουμμενα όμως και «καποιοποιημένα» -ευτυχισμένα θα λέγαμε- γι' αυτά. Αλλά κουδούνια, ως μόνο στοιχείο μεταμφίσεως φορούν συχνά και μεγάλα, και δεν είναι σπάνιο το θέαμα στον επισκέπτη του Σοχού τις μέρες αυτές της Αποκριάς να βλέπει κάποιον να ξεπετάγεται μέσα από το πλή-

θος των πανηγυριστών ζωσμένος με βαριά κουδούνια και ν' αρχίζει να τα κτυπά καρδόνοντας με γρήγορες επιτόπιες κινήσεις. Κι αν κάποιο Καρναβάλι πέσει κάτω, το ενδιαφέρον των άλλων θα στραφεί συνήθως περισσότερο στην τύχη των κουδουνιών παρά στο ίδιο το Καρναβάλι. Στον Σοχό το κουδούνι αποκτά μια εντάως ιδιότητα και μοναδική αξία και ταυτίζεται με τη μεταμφίεση.

«Καλή σοδειά να δίδει ο Θεός»

Το ντύσιμο του Καρναβαλιού γίνεται πάντοτε με τη βοήθεια δυο-τρών φίλων ή συγγενών. Αρχίζει, κατά χαρακτηριστική έκφραση, από το τσαρούκι, τσαρούκι από τσιμάρη αγελάδας ή, κατά προτίμηση, γουρουνιού. Στα πόδια φορεί χαντρές μάλλινες κολιτσές εγκλωβίας κατασκευής. Μετά τα τσαρούκια το Καρναβάλι βάζει παντόλι από τσιμάρη μαύρου τράγου και μετ' ασκάκι, πάλι από προβά μαύρου τράγου. Στη συνέχεια ζώνεται τα κουδούνια γ' ένα ακονί, που δένεται σ' ένα κόκκινο ζωνάρι περασμένο σταυρωτά στους ώμους του, ρίχνει επάνω του μια κρεμμυοπατή εσάρπα και στο τέλος φορά την προσωπίδα με την κεφαλοστολή, που την εφαρμόζουν με ακρίβεια στο πρόσωπό του και την ράβουν προσεκτικά πίσω.

Όταν τελειώσει η διαδικασία τελετουργία του ντυσίματος, φίλοι και συγγενείς που παραβρίσκονται, κτυπούν ελαφρά το Καρναβάλι στην πλάτη και του εύκονται «στο καλό, υγεία και καλή σοδειά να δίδει ο Θεός». Την ίδια στιγμή η γυναίκα, η μάνα, η γισιά, κάποιος στενός συγγενής, το ραβί με λίγο νερό και κίνοντας το υπόλοιπο κάτω εύκεται στο Καρναβάλι να είναι ο δρόμος του ελεύθερος, όπως ελεύθερα κυλά το νερό.

Το Καρναβάλι τώρα, κρατώντας ένα μακρύ ραβδί ή ένα ξύλινο σπαθί στο ένα χέρι και ένα μπουκάλι ποτό στο άλλο θα αναβεί με τ' άλλα Καρναβάλια και ο Σοχός σιγά-σιγά θα γεμίσει από ομάδες μεταμφιεσμένων. Μαζί με λαϊκούς οργανοπαίκτες που παίζουν ασταμάτητα πιπιζές και νταούλια γυρίζουν τα σπία και τους δρόμους, κτυπούν με δυνάμη και προκλητικά τα κουδούνια τους, ξεφωνίζουν ακατάλληλα και προσφέρουν από το ποτό που κρατούν, ενώ δένονται ευχές για χρόνια πολλά και καλή σοδειά.

«Κατακλυσμός να γίνει, το Καρναβάλι θα γίνει»

Όλος αυτός ο θόρυβος από τα πολύφωνα κουδούνια και τις χαρούμενες φωνές, από τις πιπιζές και τα νταούλια, οι χοροί που σπίνονται παντού, τα τραγούδια, το πολύχρωμο πλήθος των καρναβαλιών και των άλλων μεταμφιεσμένων, όλα δημιουργούν μια τέτοια ατμόσφαιρα, που σιγά-σιγά παραινών μέρος στο πανηγύρι αυ-

Εικόνα 4.6 Αφιέρωμα στα καρναβάλια του Σοχού Θεσσαλονίκης (πρώτη σελίδα)⁴⁰

⁴⁰ Αικατερινίδη, Γεώργιος Ν. «Τα καρναβάλια του Σοχού Θεσσαλονίκης.» ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, 2012: 2.

Παραδοσιακά καρναβάλια στη Βόρεια Ελλάδα

τό της χαράς όχι μόνο οι κάτοικοι του Σοκού, αλλά και το αμέτρητο πλήθος των επισκεπτών από τη Θεσσαλονίκη, τον Λαγκαδά, τη Νιγρίτα και από τους άλλους γειτονικούς και μακρινούς τόπους.

Οι τραγούφορες μεταμφιεστές στον Σοκό δεν είναι υπόθεση ατομική, αλλά ολόκληρου του συνοικισμού. Για το έθιμο συνδιάζονται με την πλούσια παραγωγή κωμωδιών και κοπιδιών και αν δεν τελειώσει, όχι μόνο θα πάσει αφορία τη χρονιά αυτή, αλλά θ' ακολουθήσουν και άλλα δεκά. Έτσι τίποτα δεν μπορεί να εμποδίσει τα Καρναβάλια. «Κατακλιμαξιά να γίνει, το Καρναβάλι θα γίνει». Γι' αυτό και κάθε ξενιτεμένο παιδί του Σοκού θεωρεί υποχρέωσή του να βρεθεί στη γενέτειρά του την ημέρα αυτή, να ντυθεί Καρναβάλι και να εκπληρώσει το κρέος του απέναντι στην πόλη. Ας σημειωθεί ότι και γυναίκες δεν διαστάζουν να ντυθούν, για το καλό. «Παλαιότερα, απ' ό,τι ακούγαμε από τους γέροντες, αν δεν γίνονταν τα Καρναβάλια, δεν γίνονταν και τα καλημέρια, ούτε στάβια, ούτε τίποτα δεν γινόταν εδώ. Δηλαδή ξεκινάει μια αφορμή της ανείσεως, ότι εάν θα γίνουν επικειμένα τα Καρναβάλια, θα είναι χρονιά επικειμένη... Άρα δεν γίνονται τα Καρναβάλια, δεν θα βρέξει ο Θεός».

Η πλειοψηφία στον ταυτισμό Καρναβαλιών και κωλοκρινιάδων τόσο βραβεία ρύθμιση, ώστε ούτε η τουρκοκρατία, ούτε οι άλλες ιστορικές περιπτώσεις της περιοχής στάθηκαν ικανές ν' αφανίσουν ή να διακόψουν το έθιμο. Απ' ό,τι οι γερωνότεροι θυμούνται, μόνο μια χρονιά, στην αρχή της δεκαετίας του '30, δεν ντυθήκαν Καρναβάλια, γιατί τ' απαγόρευσε ο πρόεδρος του χωριού. Αλλά ήταν τέτοια η αντίδραση, που τελικά επιτραπείκανε για μια μερα. Κι όμως! Τη χρονιά αυτή αφορία έπιασε στη γη, ελάνοσφα μαστίχες τον Σοκό, ζωα ψωφορώσαν και καταστρεπτικός σεισμός ήρθε να τονίσσει εντονότερα την ασέβεια που διαπράχθηκε με την άσκηση και μερική παράβαση του εθίμου.

Με το έθιμο δίδονταν παιδεία και η ευκαρία στους νέους να έρθουν σ' επικοινωνία με τις κοπέλες του χωριού, αφού η επίσκεψη των Καρναβαλιών έφερε την ευτυχία και την καλοχρονιά και έτσι αυτά ήταν καλοδεκούμενα στο κάθε σπίτι. Οι νέες πάλι φρόντιζαν να δίδουν ή να στέλνουν μ' όποιον τρόπο μπορούσαν ένα χαρακτηριστικό μαντίλι ή ένα γύρο ποκαμίσου κεντημένο από τα κέρα τους στον εκλεκτό τους, για να τον ξεκαρτίσουν μέσα από το πλήθος των ομοϊσορφων Καρναβαλιών. Άξιο προσοχής είναι ότι παλαιότερα λογιζόταν υποτιμητικό για μια κοπέλα να α παν τρευτεί νέο που δεν ντυνόταν Καρναβάλι.

Στρατιώτες του Αγίου Θεοδώρου

Οι ίδιοι οι Σοκιανοί μιλώντας για το έθιμό τους διηγούνται ότι κάποτε πολιορκήθηκε στην περιοχή του χωριού τους ο άγιος Θεόδωρος με τους στρατιώτες του -γίνεται λόγος για σαράντα άντρες- και για να συντηρηθούν αναγκάστηκαν να αράξουν πολλά αγιοπρόβατα

Το γεγονός τούτο έδωσε την έμπνευση στον Άγιο να ντύσει τους στρατιώτες του με τομάρια από μαύρο τράγος που δεν δαίνουν στη σκοτίδα. Έτσι ντυμένοι κατόρθωσαν να διασπάσουν τις γραμμές του εκέφρου, ο οποίος πανικοβλήθηκε στην εμφάνιση των αλλόκοτων αυτών όντων. Κατά μια παραλλαγή της παράδοσης, ο άγιος Θεόδωρος αλευθέρωσε τον Σοκό από την πολιορκία πολυάριθμου εκέφρου -Τούρκων- καταβαίνοντας από τον Βερτίσκο με τους στρατιώτες του, ντυμένους με τομάρια μαύρων τράγων. Μια άλλη όμως παράδοση εξηγεί διαφορετικά την αρχή του εθίμου. Σύμφωνα με την παράδοση αυτή: «Οι ειδικολάτρες είχαν απαγορεύσει στους χριστιανούς να ντυθούν. Οι χριστιανοί μαζεύονταν στην εκκλησία και οι ειδικολάτρες περίμεναν έξω και τους έκωβαν. Μισά αι-Θεόδωρος -σπρατάρης ήταν- τους είχε να βαστάζουν το τρίμερο,

και μη φοβάστε κι εγώ θα σας συνάξω όλους στην εκκλησία. Συνάχθηκαν στην εκκλησία, ντυθήκαν καρναβάλια με κόπαλα, δέματα μαύρα, καλήκρια, μπροστά ο αι-Θεόδωρος. Οι ειδικολάτρες περίμεναν να βγουν οι χριστιανοί. Μόλις είδαν να βγαίνουν τέτοια πράγματα, είπαν, τι είναι αυτά; Ύστερα φοβήθηκαν αυτοί, αντί για ανθρώπινο βήγηκαν με καλήκρια, τομάρια, είναι είναι από Θεού, και φοβήθηκαν και έφυγαν. Ξανά ούτε φάνηκαν. Γι' αυτό γίνεται το καρναβάλι. Άφρονι έμειναν οι ειδικολάτρες».

Στο όλο λοιπόν έθιμο δίδεται ένα στερεό θρησκευτικό υπόβαθρο και τα σημερινά Καρναβάλια πιστεύεται ότι ντύονται προς τιμήν του αγίου Θεοδώρου, τους στρατιώτες του οποίου και συμβολίζουν. Γι' αυτό και στο μέγιστο της κάθε προοπίδια είναι κεντημένος απαράτητα ένας σταυρός. Στο σημείο αυτό πρέπει να διευκρινιστεί και να τονιστεί ότι παλαιότερα οι τραγούφορες

μεταμφιεστές γίνονταν όχι τις Απόκριες, όπως σήμερα, αλλά το πρώτο Σαββατοκύριακο μετά απ' αυτές, το Σαββατο δηλαδή του αγίου Θεοδώρου και την πρώτη Κυριακή των Ηλιοσταίων. Είναι όμως πιθανόν παλαιότερα να γίνονταν τα Καρναβάλια πάλι τις Απόκριες, η δε μετάθεση να έγινε επί Τουρκοκρατίας με σκοπό να δοθεί θρησκευτικός χαρακτήρας σε αυτά και έτσι να διεκδικούνται η τέλεσή τους. Χαρακτηριστικό του θρησκευτικού υποβάθρου που δίδεται στο έθιμο είναι και η συνήθεια που και σήμερα επικρατεί, να πηγαίνει μια ομάδα Καρναβαλιών στο ξεκλήσι των αγίων Σαράντα, δυο χιλιόμετρα ανατολικά του Σοκού, την ημέρα της γιορτής του μαρτυρίου τους. Εκεί τα Καρναβάλια προσκύνουν, παρακολουθούν τη λειτουργία και μένουν μέχρι το μεσημέρι. Η τοπική παράδοση για τον άγιο Θεόδωρο φαίνεται ότι επηρεάσασ την τοπική αγωγή. Κατά τη μαρτυρία δηλαδή πολ-

λών γερώντων του Σοκού, μέχρι τουλάχιστον λίγο πριν τον Δεύτερο πόλεμο, υπήρχε στην κεντρική εκκλησία του χωριού, τον άγιο Γεώργιο, εικόνα που παρίστανε τον άγιο Θεόδωρο σαν Καρναβάλι με κουδούνια και τομάρια. Κι ακόμα, οι ολιγογράμματοι αλλά θεοσεβούμενοι παλαιοί παπάδες του χωριού δεν αμείλιον στο απλό κήρυγμά τους να εξάρουν την ηρωική μορφή του αγίου Θεοδώρου και να ευλογήσουν τα Καρναβάλια που ντύνονταν προς τιμήν του.

Από τις πιο πάνω αιτιολογικές παραδόσεις, αυτές που κάνουν λόγο για πολιορκούμενους ή για σωτηρία του χωριού με τη βοήθεια του αγίου Θεοδώρου, ενός από τους κατ' εξοχήν πολιμικούς αγίους, είναι προφανές ότι απηχούν κάποια ιστορική πραγματικότητα. Ως τέτοια θεωρώ τις βιαιότητες που ο Σοκός δεκτόταν από τους εγκατεστημένους στην περιοχή Γιουρκοί, απαγόνους των πρώτων Οθωμανών κατακτητών. Οι Γιουρκοί αυτοί βίωσαν κατά παράδοση, έναν τόσο ανώνυμο και τόσο άπιστο επίδρομο στην Σοκό, ώστε να προκαλούν την αγανάκτηση και αυτών ακόμη των ομοειδών του και των Τούρκων. Χαρακτηριστικό είναι ότι σουλτανικό φερμάνο του 1695 απαγορεύει τις επιδρομές αυτές ύστερα από έντονα τουρκικά παράπονα. Η δεύτερη παράδοση για ειδικολάτρες κλπ., φανεί να δημιουργήθηκε από επίδραση της συναρπαστικής διήγησης για το «Θάγμα των κολλύβων» από τον άγιο Θεόδωρο. [...]

Επιχωρίζουν στη Μακεδονία και τη Θράκη

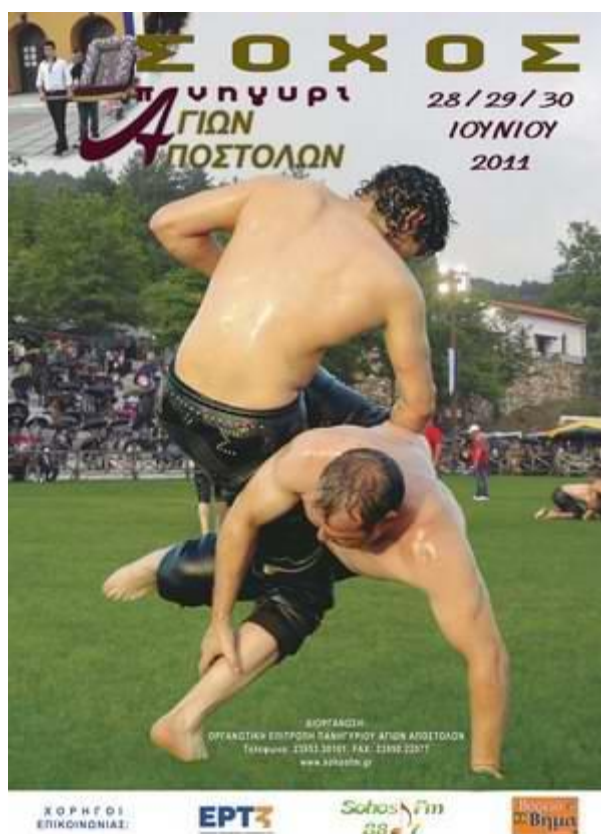
Είναι φανερό ότι το καρναβάλι του Σοκού, ασκείται με τον ακριβή τρόπο τελεσέως του -Απόκριες η αγίου Θεοδώρου- εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο των ευρωπαϊκών τελετών με την πανάρχαια καταγωγή και τον γονιμικό χαρακτήρα. Δέματα τράγων και ζωοιορτισμός, μάσκες και κεφαλοστολές, φαλλομορφά σύμβολα και παράσταση γαίου, ασπίδα και λοιπά στοιχεία που συνθέτουν το Σοκιανό καρναβάλι, μας οδηγούν σε μια πρωταρχική μαγικοθρησκευτική ιδέα, πυρήνα πολλών αγροτικών τελετουργιών, που όσον αφορά τον ελλαδικό χώρο την πληρέστερη έκφρασή της βρικόμει στην αναπτυγμένη Διονυσιακή λατρεία. Και δεν είναι βέβαια συμπτωματικό ότι οι αποδοτικότερες από τις γνωστές ελλαδικές ευρωπαϊκές τελετές -Καλόγερος, μεταμφιεστές Δωδεκάημερο κλπ.- επιχωρίζουν στη Μακεδονία και τη Θράκη, στην κοιλιά δηλαδή της Διονυσιακής λατρείας, απ' όπου αυτή εξαπλώθηκε και στη λοιπή Ελλάδα. Αντίθετα, ο τοπικός περιορισμός φανερώνει πιο καθαρά την πρόλευση και το χαρακτήρα των τελετών αυτών. [...]

Εικόνα 4.7 Αφιέρωμα στα καρναβάλια του Σοκού Θεσσαλονίκης (δεύτερη σελίδα)⁴¹

⁴¹ Αικατερινίδης, Γεώργιος Ν. «Τα καρναβάλια του Σοκού Θεσσαλονίκης.» ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, 2012: 2.

4.2.2 Το πανηγύρι των Αγίων Αποστόλων

Κατά τη διάρκεια του πανηγυριού των Αγίων Αποστόλων στην περιοχή του Σοχού από τις 28 έως τις 30 Ιουνίου, παρουσιάζονται διάφορες θρησκευτικές, αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις. Η πιο γνωστή από τις αθλητικές εκδηλώσεις είναι η πάλη ελεύθερης τεχνικής, κατά την οποία οι παλαιστές φοράνε το παραδοσιακό «κισπέτι», δηλαδή ένα μαύρο δερμάτινο παντελόνι, ενώ στο πάνω μέρος του σώματος είναι γυμνοί και αλειμμένοι με λάδι. Κατά τη διάρκεια της πάλης μεταξύ τους, χρησιμοποιούν μόνο τη φυσική τους δύναμη ως παραπομπή στην πάλη των Αρχαίων Ελλήνων.⁴²

Εικόνα 4.8 Αφίσα πανηγυριού Αγίων Αποστόλων - Σοχός⁴³

Όσον αφορά τις πολιτιστικές και θρησκευτικές εκδηλώσεις κατά τη διάρκεια του πανηγυριού, παρουσιάζονται δύο είδη οργάνων που δεν είναι άλλα από τους ζουρνάδες και τα νταούλια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της χρήσης τους αποτελεί η εκτέλεση από λαϊκούς οργανοπαίκτες μιας συγκεκριμένης μελωδίας για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η πάλη μεταξύ των παλαιστών, η ένταση της οποίας αυξομειώνεται ανάλογα με ένταση των κινήσεων των παλαιστών. Ακόμη, η μουσική συνοδεύει μέσω της τοπικής μπάντας την περιφορά της εικόνας των Αγίων έξω από την εκκλησία κατά την 28^η Ιουνίου, αλλά και κατά τα προεόρτια στην επίσκεψη με ένα ζευγάρι νταούλια από

⁴² Μαργαρίτης, Κωνσταντίνος, *Μια τοπική Βαλκανική κοινόπολη: Ο Σοχός. Πολιτισμός, γλώσσα και οικονομική ανάπτυξη*. Θεσσαλονίκη: 2015, σ.35.

⁴³ Lagadas.net, «Πανηγύρι Αγίων Αποστόλων Σοχού», 2011. Στο: http://www.lagadas.net/images/uploads/panigiri_sochos_11.jpg (ημερομηνία προσπέλασης Ιανουάριος 31, 2022).

κτηνοτρόφο σε κτηνοτρόφο με απώτερο σκοπό την προσφορά ζώων για το καλύτερο αποτέλεσμα του πανηγυριού.⁴⁴

5. Προφήτης

Εικόνα 5.1 <https://www.facebook.com/giorgos.karageorgiou.58/videos/4833387866748617>

5.1 Ονομασία και ιστοριογεωγραφική θεώρηση

Ο Προφήτης αποτελεί ένα τμήμα του δήμου Βόλβης, της περιφερειακής ενότητας Θεσσαλονίκης στην Κεντρική Μακεδονία. Συγκεκριμένα, βρίσκεται σε τοποθεσία 38 χιλιομέτρων ανατολικά της Θεσσαλονίκης, στα βόρεια όρια της πεδινής έκτασης μεταξύ των λιμνών Κορώνειας και Βόλβης, στους νότιους πρόποδες του Βερτίσκου. Σύμφωνα με την απογραφή του 2011, ο αριθμός των κατοίκων της περιοχής ανέρχεται στους 935 κατοίκους.⁴⁵ Στις 09 Ιουλίου 1918 αναγνωρίστηκε από το κράτος ως κοινότητα με την ονομασία «Κλείσαλι», προερχόμενη από την εκκλησία «Αϊ – Λια» της περιοχής, ενώ στις 14 Ιανουαρίου 1927 μετονομάστηκε στη σημερινή του ονομασία, που την έλαβε από τον ναό του χωριού, τον Προφήτη Ηλία.⁴⁶

⁴⁴ Μαργαρίτης, Κωνσταντίνος. *Μια τυπική Βαλκανική κομόπολη: Ο Σοχός. Πολιτισμός, γλώσσα και οικονομική ανάπτυξη*. Θεσσαλονίκη: 2015, σ.35-6.

⁴⁵ Βικιπαίδεια. *Προφήτης Θεσσαλονίκης*. 2020. Στο:

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%98%CE%B5%CF%83%CF%83%CE%B1%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%BA%CE%B7%CF%82 (ημερομηνία προσπέλασης Ιανουάριος 31, 2022).

⁴⁶ Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α.). *Διοικητικές Μεταβολές Δήμων και Κοινοτήτων*. Στο: https://www.eetaa.gr/metaboles/dkmet_details.php?id=2827 (ημερομηνία προσπέλασης Ιανουάριος 31, 2022).

Εικόνα 5.2 Χάρτης χριστιανικών σχολείων του 1870⁴⁷

Πρόκειται για ένα χωριό με παραδοσιακή αρχιτεκτονική και ένα ιδιαίτερης σημασίας ιστορικό παρελθόν. Έπειτα από ανασκαφική έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην περιοχή, αποκαλύφθηκαν πενιχρά κατάλοιπα λιθόκτιστων τοίχων, στα οποία αναγνωρίστηκαν δύο οικιστικές φάσεις. Το σημαντικότερο από τα ευρήματα ήταν ένας λάκκος-αποθήτης, όπου υπήρχαν ολόκληρα και σπασμένα αγγεία, νομίσματα, τμήματα πήλινων ειδωλίων, κοσμήματα, χάλκινα ελάσματα, χάντρες και σιδερένια αντικείμενα. Τα ευρήματα αυτά χρονολογούνται από τον 6ο αι. μέχρι και τον 4ο αι. π.Χ., με τα ειδώλια να παριστάνουν καθιστές και όρθιες γυναικείες μορφές, μία κεφαλή κριαριού

⁴⁷ Μπαντής, Αγγελος. *Χάρτης χριστιανικών σχολείων του 1870*, 2020. Στο: https://scontent-vie1-1.xx.fbcdn.net/v/t1.6435-9/125975134_10207910237349754_4904198041246127421_n.jpg?nc_cat=107&ccb=1-5&nc_sid=825194&nc_ohc=wgK4mxeD74gAX89fP91&nc_ht=scontent-vie1-1.xx&oh=00_AT8QuiSFxeeh6qOz25Xqxx2PKzcs2fOzL_4imiHQOxIqWw&oe=6231E7BF (ημερομηνία προσπέλασης Ιανουάριος 31, 2022).

σε στριφτή λαβή και ένα κεφάλι γρύπα, μαρτυρώντας την ύπαρξη ενός ιερού άγνωστης γυναικείας θεότητας.⁴⁸

Κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας στο χωριό λειτουργούσε ελληνικό σχολείο. Την ίδια περίοδο γεννήθηκαν και έδρασαν στο χωριό τρεις Μακεδονομάχοι, δύο εκ των οποίων συνελήφθησαν και φυλακίστηκαν από τους Τούρκους. Συγκεκριμένα, ο Ευάγγελος Ζερβός που ανέπτυξε δράση ως Πράκτορας Γ΄ τάξης, αγγελιοφόρος και πληροφοριοδότης, διαθέτοντας πολλές φορές την οικεία του σε αντάρτες που αναζητούσαν άσυλο, αλλά και ο Πασχάλης Τσουκαλάς που έδρασε ως Πράκτορας Γ΄ τάξης, αγγελιοφόρος και μεταφορέας πολεμοφοδίων, ενώ συχνά προσέφερε καταφύγιο σε καταζητούμενους μαχητές. Το τρίτο άτομο ήταν ο Απόστολος Σπύρου που έδρασε ως Πράκτορας Γ΄ τάξης.⁴⁹

5.2 Ήθη και έθιμα

Οι κάτοικοι του χωριού διατηρούν μέχρι και σήμερα τα έθιμά τους, όπως για παράδειγμα τις Λαζαρίνες της Ανάστασης, τους Αράπηδες, τη Χελιδόνα, τις Κούνιες, τα Νυχτέρια και έθιμα του γάμου. *«Την πρώτη Μαρτίου, τα παιδάκια φτιάχνουν το κλουβί της χελιδόνας και το στολίζουν με λουλούδια. Περνούσαν οι γυναίκες του χωριού, έπαιρναν ένα λουλουδάκι από το κλουβί και το έβαζαν στα κοτέσια τους για να γεννάνε οι κότες».*⁵⁰ *«Σηκωνόμασταν την ημέρα του Αγίου Γεωργίου και πηγαίναμε να μαζέψουμε τα πορτοκαλί λουλούδια. Πίναμε γάλα για να έχουμε «μαγιά». Το μεσημέρι φτιάχναμε κούνιες και όλη τη μέρα κουνιόμασταν και ζυγίζομασταν».*⁵¹ *«Στον αργαλειό πολλές φορές που κόβονταν οι κλωστές, ζαλίζοσαν και θύμωνες και έλεγε να πετάξει η σαΐτα να πάει στην άλλη τη μεριά και αρχίζαμε το τραγούδι».*⁵² *«Παλιά ο κόσμος ήταν πιο χαρούμενος, γιατί μαζευόντουσαν παρέες - παρέες και έκαναν τα νυχτέρια. Εκεί μαζεύονταν οι φίλοι, τα ξαδέρφια και τραγουδούσαν όλη νύχτα. Τραγουδούσαν τα παιδιά, τα κορίτσια και ο κόσμος ήταν ευτυχισμένος. Ό,τι είχαμε θα το μοιράζαμε ο ένας στον άλλον. Υπήρχε αλληλεγγύη».*⁵³ Οι Λαζαρίνες πήραν την ονομασία τους από τον Λάζαρο και συμβολίζουν την αναγέννηση της φύσης. Την ημέρα της γιορτής, ομάδες κοριτσιών μαζεύονται μετά την εκκλησία και κρατώντας ένα στολισμένο καλάθι με λουλούδια, επισκέπτονται τα σπίτια του χωριού τραγουδώντας και χορεύοντας. Οι νοικοκυρές συνήθως δίνουν αυγά στα κορίτσια.⁵⁴ *«Μαζεύαμε το σπαθόχορτο, κάναμε στεφάνια και τα βάζαμε στο κεφάλι μας. Ανάβαμε φωτιές και τις πηδούσαμε τραγουδώντας».*⁵⁵ *«Κεντούσαμε πετσέτες στον αργαλειό υφαντές με κρόσσια και τις βάζαμε στην καλημέρα. Τις βάζαμε μια μπροστά και μια πίσω πιασμένες μετσιμιδάκι, παίρναμε ένα καλάθι και γυρίζαμε τραγουδώντας «ήρθε ο Λάζαρος, ήρθαν τα βάρια». Οι κοπέλες κρατούσαμε*

⁴⁸ Pottery in Ancient Thermaic Settlements (Paths), «Ερευνητικό Πρόγραμμα για τη διακίνηση Κορινθιακής & Αττικής Κεραμικής στους Οικισμούς του Θερμαϊκού Κόλπου κατά την αρχαϊκή και κλασική περίοδο», 2015. Στο: <http://paths.web.auth.gr/2015-04-19-10-45-30/2015-04-19-16-51-00/10-2015-04-19-17-36-47/51-2015-05-12-09-43-31> (ημερομηνία προσπέλασης Ιανουάριος 31, 2022).

⁴⁹ Κολιόπουλος. *Αφανείς γηγενείς Μακεδονομάχοι (1903-1913)*. Θεσσαλονίκη: 2008, σ.61.

⁵⁰ Τσιόκα, Φρειδερίκη. Στο: TASCAM_0594 (48:09)

⁵¹ ο.π., (50:28)

⁵² Σιάγκα, Ανθούλα. Στο: TASCAM_0697 (21:50)

⁵³ ο.π., (00:07)

⁵⁴ Way Back Machine Internet Archive, 2012. Στο:

<https://web.archive.org/web/20121215213602/http://users.otenet.gr/~teelag/lagkadas.htm> (ημερομηνία προσπέλασης Ιανουάριος 31, 2022).

⁵⁵ Τσιόκα, Φρειδερίκη. Στο: TASCAM_0640 (04:10)

τα καλαθάκια με τις πετσέτες ανά δύο σε ζευγάρια και περπατούσαμε. Από τα σπίτια, μας έδιναν άσπρα αυγά».⁵⁶ «Την Κυριακή των Βαΐων γίνονται οι Λαζαρίνες. Τέσσερις ήμασταν. Αρχίζαμε να τραγουδάμε τα τραγούδια από τότε που άρχισε η Σαρακοστή. Την ημέρα του Σταυρού κάναμε λαχανόπιτα και τραγουδούσαμε δύο από δω και δύο από κει, χορεύαμε τη λαχανόπιτα, τη μοιράζαμε στα τέσσερα και έπαιρνε η κάθε μια ένα κομμάτι στο σπίτι της».⁵⁷ «Τη Μεγάλη εβδομάδα κάνουμε τις αγρυπνίες και τη Μεγάλη Πέμπτη που σταυρώνουν Τον Χριστό, ξενυχτάμε Τον Χριστό όλη νύχτα. Την Μεγάλη Παρασκευή στον χαιρετισμό του επιταφίου, όλες οι νέες γυναίκες φτιάχνανε εργόχειρα και τα έδιναν στην εκκλησία για Τον Χριστό. Τη δεύτερη Ανάσταση τα βγάζαμε σε δημοπρασία».⁵⁸ «Την Πρωτομαγιά φτιάχναμε ένα στεφάνι. Το κρεμούσαμε έξω από την πόρτα για να ξεραθεί και την 24^η Ιουνίου του Αϊ Γιάννη το καίγαμε».⁵⁹

Στη γιορτή των Θεοφανίων, τα νεαρά άτομα του χωριού ντύνονται «Αράπηδες». Στην αμφιέσή τους κυριαρχεί το μαύρο χρώμα στις φλοκωτές κάπες και τις κεφαλοστολές από γιδοπροβιές. Στη μέση τους δένουν τρία μεγάλα κουδούνια, ενώ στα χέρια τους κρατούν ένα μεγάλο ξύλινο σπαθί και ένα σακουλάκι με στάχτη του Δωδεκαήμερου, χτυπώντας με αυτό τους περαστικούς για καλοτυχία.⁶⁰ Υπάρχουν διάφορες εκδοχές σχετικά με την προέλευση αυτού του εθίμου. Η πρώτη και επικρατέστερη εκδοχή συνδέεται με τα χρόνια της τουρκοκρατίας, κατά τη διάρκεια της οποίας οι κάτοικοι του χωριού χρησιμοποιούσαν αυτήν την αμφιέση ως εργαλείο άμυνας εναντίον των ληστών και των Τούρκων, εκφοβίζοντάς τους και τρέποντάς τους σε φυγή. Η δεύτερη εκδοχή που ανήκει χρονικά στην ίδια περίοδο με την πρώτη, αφορά την αρπαγή νεαρών κοριτσιών από Τούρκους επιδρομείς στο χωριό. Για την αποφυγή αυτού, οι άντρες του χωριού ντύνονταν «Αράπηδες» αφενός για να τρομοκρατήσουν τους επιδρομείς και αφετέρου για να μην αναγνωρίζονται στην προσπάθειά τους να τα προφυλάξουν. Στις μέρες μας η εκδοχή αυτή πραγματοποιείται χιουμοριστικά στα πλαίσια «αρπαγής της νύφης» από μασκαρεμένους νέους, τους οποίους καταδιώκουν οι Αράπηδες που σπεύδουν να επιστρέψουν τη νύφη στον αιφνιδιασμένο γαμπρό. Η τρίτη εκδοχή παραπέμπει σε Διονυσιακά στοιχεία και έθιμα της ευρύτερης περιοχής. Οι κάτοικοι, ντυμένοι «Αράπηδες», κυκλοφορούν στους δρόμους του χωριού για να διώξουν τα κακά πνεύματα και τους καλικάντζαρους, με αποκορύφωμα την παραμονή των Φώτων που αυτό συμβαίνει κατά τη διάρκεια ολόκληρης της ημέρας και της νύχτας.⁶¹

5.2.1 Απομαγνητοφώνηση εθίμου του γάμου

«Ο γάμος γινόταν για μια εβδομάδα. Από την πρώτη Κυριακή που πιανότανε ο γάμος, λέγαμε θα σπάσουμε το ψωμί. Ζυμώναμε μια «λιβατή» στο ταψί με λαδάκι και την έπαιρναν οι γονείς του αγοριού και μαζί με στραγάλια, κουφέτα και ρακή πήγαιναν στη νύφη. Τη Δευτέρα πήγαιναν τα κορίτσια στη νύφη για να τη βοηθήσουν να τελειώσει με

⁵⁶ ο.π., (06:09)

⁵⁷ ο.π., (25:56)

⁵⁸ ο.π., (52:22)

⁵⁹ Τσιόκα, Φρειδερίκη. Στο: TASCAM_0594 (58:21)

⁶⁰ Μαργαρίτης, Κωνσταντίνος. *Μια τυπική Βαλκανική κομώπολη: Ο Σοχός. Πολιτισμός, γλώσσα και οικονομική ανάπτυξη*. Θεσσαλονίκη: 2015, σ.30.

⁶¹ Lagadas.net. «Αναβίωσαν οι Αράπηδες στον Προφήτη Λαγκαδά ανήμερα των Φώτων», 2011. Στο: <http://www.lagadas.net/index.php?act=viewProd&productId=600> (ημερομηνία προσπέλασης Ιανουάριος 31, 2022).

την προίκα. Μέχρι την Τετάρτη, η νύφη δεν έβγαине από το σπίτι της. Την Τετάρτη πιάνανε το πρωτόψωμο στον γαμπρό. Το έπιανε μια κοπέλα που να μην είναι ορφανή, ένα μικρό αγοράκι και ένα μικρό κοριτσάκι. Ανακάτευαν το αλεύρι μαζί με τα άλλα υλικά και το ζύμωναν, ρίχνοντας μέσα χρήματα και τη βέρα, ενώ ταυτόχρονα τραγουδούσαν το «που 'σαι Παναγιωτούλα μου και λείπεις τόσην ώρα». Όποιος έβρισκε τη βέρα, θα την έδινε το Σάββατο βράδυ στον γαμπρό και ως αντάλλαγμα θα έπαιρνε ένα δώρο από αυτόν. Την Πέμπτη θα γινόταν το ίδιο με τη νύφη, ενώ οι άντρες πήγαιναν στον γαμπρό για να φέρουν ζύλα για να βράσουν τα φασόλια και το πιλάφι. Πήγαιναν με τα γαϊδουράκια και όποιος πήγαινε πρώτος, θα έπαιρνε ένα μαντήλι, την «τσέρτα» που την υφαίναν οι γυναίκες στον αργαλειό. Όποιος ερχόταν τελευταίος με το γαϊδουράκι, θα κρατούσε ένα πράσο. Στο βουνό έπαιρναν μαζί τους ούζο, στραγάλια, σταφίδες, τυρί και ψωμί για να έχουν να φάνε. Την Παρασκευή άπλωναν την προίκα και περνούσε ο κόσμος και την έβλεπε. Το βράδυ πήγαιναν ο γαμπρός και η νύφη στο σπίτι της μάνας της νύφης να πλυθούν, να φάνε και να κοιμηθούν εκεί, που λέγεται «απογυρίσματα». Το Σάββατο, πρωτού να χτυπήσει εσπερινός, ξεκινούσαν από τον γαμπρό τα παιδιά και πήγαιναν παπούτσια στις νύφης το σόι για όλη την οικογένεια και τα είχαν κρεμασμένα με καρφάκια πάνω σε ξύλο. Τα χόρευαν σε όλο το δρόμο και στους δίσκους είχαν για τον γαμπρό, το πουκάμισο, τη γραβάτα, την αλλαξιά, τη φανέλα. Για τη νύφη είχαν το κομπινεζόν, τα βαφτικά, τα παπούτσια, τα παντοφλάκια, έτοιμο φόρεμα, ταγεράκι, ή ύφασμα για να ράψει παλτό. Τα χόρευαν όλα αυτά και αργότερα στο σπίτι γινόταν τρικούβεργο γλέντι με ούτι, κιθάρα, βιολί και κλαρίνο. Οι οργανοπαίκτες έρχονταν από την Χαλκιδική και τη Μαραθούσα. Μετά το γλέντι, πήγαιναν με τα όργανα και χορεύοντας να πάρουν τον κουμπάρο. Ενώ καθόμασταν στο τραπέζι και τρώγαμε, τον πρώτο χορό τον έκανε ο κουμπάρος με όλο του το σόι. Το γλέντι γινόταν στο χοροστάσιο και κρατούσε όλη τη νύχτα. Την επόμενη μέρα μετά του γάμου, μαζεύονταν για να πλύνουν όλα τα πιάτα ενώ μαγείρευαν ψάρι στον φούρνο με αλεύρι και πιπέρι. Πήγαιναν όλοι οι συγγενείς να πάρουν τον νονό (κουμπάρο) από το σπίτι του γαμπρού και καθώς πήγαιναν προς το σπίτι της νύφης, ο κουμπάρος υποκρινόταν ότι κουραζόταν. Τότε χόρευαν καρσιλαμά και του έδιναν να πιεί ό,τι είχαν από ούζο, τσίπουρο, κρασί και τον σκούπιζαν όλοι. Έφταναν στο σπίτι της νύφης, τους κερνούσαν όλους. Η νύφη χαιρετούσε τους γονείς της, τους φιλούσε τα χέρια και για να βγει από το σπίτι της έκανε τον σταυρό της και προσκυνούσε από τρεις φορές, έκοβε ένα κουλούρι στο κεφάλι της, το έριχνε πίσω και μπρος και έφευγε τραγουδώντας το τραγούδι «αφήνω γεια στη γειτονιά». Στη συνέχεια πήγαιναν όλοι μαζί στην εκκλησία, γίνονταν τα στέφανα και μετά χορεύαμε. Πρώτα ξεκινούσε ο κουμπάρος με όλο το σόι του, μετά ο γαμπρός με όλο το σόι του και τέλος η νύφη με όλο το σόι της. Η νύφη χόρευε ενδιάμεσα στις εναλλαγές από κάθε σόι και ήταν πάντα δεύτερη, αμέσως μετά τον κουμπάρο. Όταν στη συνέχεια πήγαιναν όλοι μαζί στο σπίτι του γαμπρού, έσπαγαν κι εκεί ένα κουλούρι μπροστά στην πόρτα και η πεθερά τους κερνούσε γλυκό. Επίσης έπαιρνε μια κατσαρόλα με λίγο νερό και χτυπώντας την, έλεγε «όπως κυλάει το νερό, έτσι να κυλήσει καλά η ζωή των νέων» ή «η νύφη να είναι δροσερή σαν το νερό» και έχυνε το νερό μέσα στο σπίτι. Ύστερα δώριζαν υφαντές πετσέτες, μαξιλάρια και πουκάμισα σε όλους τους συγγενείς του γαμπρού. Για να φύγει το σόι της νύφης που τους λέγαμε «πολιτζαΐδες», από το σπίτι του γαμπρού την Κυριακή το βράδυ, τους έδιναν έναν ζωντανό κόκορα και ένα ταψί σαραγλί».⁶²

⁶² Σιάγκα, Ανθούλα. Στο: TASCAM_0699 (01:49) & TASCAM_0594 (01:13)

6.Βερτίσκος⁶³

6.1 Απομαγνητοφώνηση συνέντευξης του Δημήτρη Παπακωνσταντίνου

«Το χωριό ζούσε περισσότερο με τη βιοτεχνία με τα τρίχινα είδη. Το καλοκαίρι πήγαιναν στο θέρος, στα τσιφλίκια και θέριζαν. Το φθινόπωρο πήγαιναν στο Άγιο Όρος όταν άρχιζαν να τρυγάνε τα αμπέλια. Οι χωριάτες επίσης δούλευαν την κατσικότριχα και την «έφτιαχναν» κλωστή. Έπαιρναν τα καπνά με τα ζώα και τα πήγαιναν αρχικά στη Θεσσαλονίκη ενώ στη συνέχεια τα δούλευαν και εδώ».⁶⁴ «Κάθε Κυριακή έβγαζαν τη λατέρνα στην πλατεία και γινότανε χορός...έπαιζε χορευτικά τραγούδια. Όλοι οι γάμοι στην αρχή γίνονταν με την γκάιντα και στη συνέχεια με τη λατέρνα. Αυτοί όμως που ήταν πιο πλούσιοι, έφερναν τα νταούλια από την Τζουμαγιά. Παίζανε δύο ζουρνάδες και ένα νταούλι. Και οι δύο έπαιζαν ταυτόχρονα μελωδία και το νταούλι βαρούσε. Έπαιζαν τραγούδια όπως το «πάνω στην τριανταφυλλιά» και χόρευαν συρτό, χασάπικο και καρσιλαμάδες που ήρθαν από τη Θράκη. Ο καρσιλαμάς είναι ατομικός χορός αλλά χορεύεται και γύρω γύρω συρτό».⁶⁵ «Στους γάμους ο χορός ήταν κοινός μεταξύ πλούσιων και φτωχών. Πλήρωνε κάποιος τα νταούλια για να δώσει παραγγελιά και έβγαζε την κόρη, τη νύφη ή την αδερφή του μπροστά. Αν ενοχλούσε κάποιος, γινόταν παρεξήγηση. Χόρευαν χωριστά τα αγόρια και χωριστά τα κορίτσια αλλά όλοι στον ίδιο χώρο και τραγουδούσαν όλοι μαζί».⁶⁶ «Η Θεσσαλονίκη ήταν γύρω γύρω τσιφλίκι από αγάδες Τούρκους και στη συνέχεια τα κατέλαβαν οι δικοί μας. Ακόμη υπάρχει τσιφλίκι στο νομό Κιλκίς. Στην Επανομή και στα Μουδανιά, υπήρχαν μεγάλα τσιφλίκια με ελιές. Το πρωί πήγαιναν οι εργάτες και έπαιρναν τα εργαλεία. Αυτός που τους έδινε τα εργαλεία, έδινε και από ένα αυγό στον καθένα διακριτικά λέγοντας του να μην το πει σε κανέναν. Όταν έμπαιναν όλοι μαζί στο κτήμα για δουλειά, τους φώναζε από πάνω ο Δραγουμάνος που ήταν έμπιστος του Αγά: «άντε ρε συ που έφαγες το αυγό, κάνε πιο γρήγορα» ενώ είχαν φάει όλοι αυγό και έτσι όλοι δούλευαν περισσότερο».⁶⁷ «Εδώ ήταν τουρκοκρατία. Βουλγάρικο χωριό ήταν μόνο η Νικόπολη. Είχε Βούλγαρους καθαρούς. Οι άλλοι ήταν σλαβόφωνοι αλλά όχι Βούλγαροι. Ήρθαν εδώ από τη Βουλγαρία αλλά έφυγαν μαζί με τους Βουλγάρους. Όταν έφτασαν εδώ, έγινε μια ελληνο-σλαβο-βουλγαρική συμμαχία και διώξαν τους Τούρκους από τη Μακεδονία, αλλά οι Βούλγαροι φρόντισαν να εδραιωθούν. Είχαν στρατό στον Λαχανά και στον Σοχό».⁶⁸ «Στην Όσσα ήταν σλαβόφωνοι αλλά όχι Βούλγαροι. Μιλούσαν σλάβικα και ελληνικά».⁶⁹

⁶³ Στην εργασία αυτή ασχολήθηκα μόνο με την επεξεργασία και απομαγνητοφώνηση του συγκεκριμένου βίντεο. Περισσότερα για τον Βερτίσκο και τη μουσική του παράδοση, βλέπε Σπύρος Τσακνάκης. *Η προφορική μουσική παράδοση της ΒΔ περιοχής της λίμνης Βόλβης...* Δ.Ε. ΤΜΣ/ΑΠΘ, 2022.

⁶⁴ Δημήτρη Παπακωνσταντίνου. Στο: athena kasetta 30-6-10 verthskos kyr mitsos thessaloniki spiti του (00:05)

⁶⁵ ο.π., (09:24)

⁶⁶ ο.π., (15:55)

⁶⁷ ο.π.(17:38)

⁶⁸ ο.π., (21:24)

⁶⁹ ο.π., (23:25)

7. Απομαγνητοφώνηση συνέντευξης της Αθηνάς Κατσανεβάκη

01:22

ΜΑ: Όταν ολοκληρώσατε ή προχωρήσατε τη δουλειά σας στη Χωρούδα, μετά ασχοληθήκατε με τον Προφήτη, τον Λαγκαδά και τη Όσσα;

ΚΑ: Πήγα πρώτα στην Όσσα, συμπλήρωσα περισσότερο τη δουλειά εκεί και μετά ξεκίνησα να ασχολούμαι με τα χωριά πάνω από τη λίμνη Βόλβη, δηλαδή τον ορεινό όγκο στα Στεφανινά και την Αρέθουσα. Στη συνέχεια άρχισα να γυρνάω γύρω από τα χωριά των λιμνών Βόλβης και Αγίου Βασιλείου, ενώ μετά συνδύασα και τον Προφήτη. Ωστόσο, ο Βερτίσκοκ προηγήθηκε της Όσσας.

02:13

ΜΑ: Για ποιες χρονιές μιλάμε;

ΚΑ: Η έρευνα σε αυτές τις περιοχές ξεκίνησε το 2017 και διήρκεσε περίπου τρία με τέσσερα χρόνια. Λόγω της εμφάνισης του κορονοϊού δεν έγινε συνεχόμενα.

03:10

ΑΠ: Ποιο ήταν το κίνητρό σας για να ασχοληθείτε με αυτές τις περιοχές;

ΚΑ: Ασχολήθηκα με αυτές τις περιοχές λόγω κάποιων συμπτώσεων. Όλο αυτό ξεκίνησε σαν μια δουλειά στα πλαίσια του δικού μου μαθήματος με τους φοιτητές του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και σε συνεργασία με τον πολιτιστικό σύλλογο του Βερτίσκου. Δεν είχα σκοπό να ασχοληθώ με αυτές τις περιοχές επειδή υπήρχε πολύ υλικό για άλλες περιοχές της δυτικής Μακεδονίας με τις οποίες ήδη ασχολούμουν. Μέχρι το 2014 δούλευα με τη σλαβόφωνη περιοχή της δυτικής Μακεδονίας και ταυτόχρονα συμπλήρωνα κάποιο υλικό. Έπειτα από αυτό, πήγαινα στη Αιανή της Κοζάνης, στον Τζαρσαμπά, για δύο χρόνια περίπου, οπότε ήταν λιγάκι δύσκολο να ξεκινήσω έρευνα και στην ανατολική πλευρά. Είχα όμως έναν μαθητή από το μουσικό σχολείο, ο οποίος σπούδαζε στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και προερχόταν από τον Βερτίσκο. Είχε ξεκινήσει να ασχολείται με τον πολιτιστικό σύλλογο και καθώς ήξερε ότι κάνω επιτόπιες έρευνες σε άλλες περιοχές, μου ζήτησε να κάνουμε μαζί επιτόπια έρευνα για το χωριό του.

Εικόνα 7.1 Screenshot κατά τη διάρκεια της συνέντευξης της Αθηνάς Κατσανεβάκη στη 01 Φεβρουαρίου 2022

06:50

ΑΠ: Πιστεύετε ότι η έρευνα που κάνατε σε αυτές τις περιοχές αρκεί για να βγάλουμε συμπεράσματα;

ΚΑ: Ως ένα βαθμό αρκεί για να βγάλουμε κάποια πρώτα συμπεράσματα αλλά ποτέ δεν είναι αρκετή. Οπωσδήποτε μπορεί να βρει κανείς και άλλα στοιχεία, και θα είναι ατυχία αν δε βρει. Ο χρόνος που περνάει είναι εναντίον μας σε αυτού του είδους τις έρευνες επειδή φεύγουν οι μεγαλύτερες γενιές. Για παράδειγμα, από τα άτομα που ηχογράφησα στον Βερτίσκο, οι μισοί έχουν ήδη φύγει από την ζωή.

08:40

ΑΠ: Αυτό που μας λέτε συνέβαινε και σε παλαιότερες εποχές. Όσο εμφανιζόταν το ραδιόφωνο και η τηλεόραση, αλλά και όσο οι άνθρωποι ταξίδευαν, αυτή η περικλειστη παράδοση της τοπικής περιοχής αλλοιωνόταν.

09:40

ΚΑ: Η εθνομουσικολογία έχει αρκετά προβληματιστεί σχετικά με το κατά πόσον αυτό που λέμε σήμερα, ότι δηλαδή όσο περνάει ο χρόνος και χάνονται και τα τραγούδια, ίσχυε πάντα. Λοιπόν, λόγω της εμφάνισης του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης, αυτή η περίοδος που διανύουμε τώρα είναι πολύ κρίσιμη γιατί, αν υπολογίσει κανείς πότε αυτά εμφανίστηκαν στις κοινότητες για πρώτη φορά, θα διαπιστώσει ότι τώρα ακριβώς φεύγει η γενιά των ατόμων που προηγήθηκαν της εμφάνισης του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης. Αυτά τα άτομα που τώρα είναι περίπου ογδόντα ετών, τότε ήταν περίπου είκοσι, ηλικία στην οποία γνώριζαν ήδη βιωματικά τα τραγούδια των περιοχών τους. Μπορεί ωστόσο να μεσολάβησαν πενήντα χρόνια σιγής λόγω του παγκοσμίου και του εμφυλίου πολέμου, περιόδους κατά τις οποίες ο κόσμος δεν είχε τη διάθεση να τραγουδήσει αλλά και έφευγαν από φόβο στις πόλεις όπου αργότερα τραβούσαν προς τα εκεί και τους συγγενείς τους. Ωστόσο μπορούν να τα θυμηθούν. Και τα θυμούνται όταν ενθαρρυνθούν σε αυτό από τον ερευνητή. Συνέβαλε και η εκβιομηχάνιση που εντατικοποίησε την φυγή στις πόλεις περισσότερο και έτσι δε γύρισαν ποτέ προς τα χωριά τους, προκαλώντας κοινωνικό ρήγμα του πληθυσμού σε αυτά. Με την τηλεόραση μέσα στο σπίτι, ο κόσμος απομονώθηκε και σταδιακά δεν υπήρχε πλέον η καθημερινή επικοινωνία που υπήρχε παλαιότερα εντός και εκτός σπιτιού. Με τη χρήση του γραμμοφώνου ξεκίνησε η ομογενοποίηση της παράδοσης, ή αλλιώς η εμφάνιση των «σουξέ». Ταίριαζαν κάπως με την εκάστοτε περιοχή αλλά δεν αποτελούσαν το παραδοσιακό, τοπικό ρεπερτόριο των περιοχών. Αυτό σε πρώτη φάση είχε ως αποτέλεσμα να θερίσει ένα μέρος του τοπικού χορευτικού ρεπερτορίου και να καταστήσει τα μουσικά όργανα όχι τόσο αναγκαία. Δηλαδή, λέγανε στα χωριά «όταν δεν είχαμε όργανα, παίρναμε το γραμμόφωνο». Για παράδειγμα, όταν δεν είχαν κλαρίνα ή ζουρνάδες που θεωρούνταν ως πολυτέλεια, λέγανε ότι θα γλεντήσουν με το γραμμόφωνο ή τη λατέρνα, αντί να γλεντήσουν με το στόμα, όπως γινόταν πιο παλιά πριν την εμφάνιση του γραμμοφώνου. (Στην Όσσα και στον Βερτίσκο υπάρχουν πληροφορίες για ύπαρξη λατέρνας). Σε κάποιες περιπτώσεις, ένα μέρος του ρεπερτορίου κάποιων κοινοτήτων αντικαθίστατο από κάτι άλλο που ερχότανε αλλά δεν ήταν τόσο συχνό και έπρεπε να συντρέχουν πολύ ιδιαίτεροι λόγοι για να γίνει κάτι τέτοιο. Για παράδειγμα, η σλαβοφωνία που ήρθε για

κάποιους πολύ συγκεκριμένους ιστορικούς λόγους στην περιοχή με ένα μικρό μέρος πληθυσμού θεωρώ μετά από την έρευνα και την εμπειρία που είχα στους οικισμούς, επιβλήθηκε αναγκαστικά επειδή οι περιοχές αυτές ήταν κατακτημένες τη μια από Βούλγαρους, την άλλη από Σέρβους και αργότερα από την Οθωμανική αυτοκρατορία, χωρίς ουσιαστικά από τον 10^ο αι. περίπου και μετά, μέχρι την πτώση της Κωνσταντινούπολης, να υπάρξει κάποια περίοδος βυζαντινής ανάπτυξης ή «ανάπαυσης» από τις ταραχές. Έτσι ίσως εξηγείται και η ύπαρξη σλαβικών τοπωνυμίων που δεν αντικαταστάθηκαν από ελληνικά ονόματα σε περιοχές καθαρά ελληνόφωνες, όπως για παράδειγμα στην περιοχή του Βοΐου, με αποτέλεσμα να βγαίνουν λάθος συμπεράσματα για την ταυτότητα των περιοχών από πολλούς που δεν εμβαθύνουν στο γενικότερο ιστορικό πλαίσιο των περιοχών.

18:20

ΑΠ: Από εθνομουσικολογικής άποψης, ήταν ξεκάθαρο στις περιοχές που επισκεφθήκατε, ποιοι τοπικοί χοροί και τραγούδια ανήκουν σε αυτές;

ΚΑ: Αυτό είναι αρκετά ξεκάθαρο σε κάποιες περιπτώσεις. Δηλαδή, υπάρχουν τραγούδια που φαίνεται ότι είναι τοπικά. Ακόμη και αν μοιάζουν με της Χαλκιδικής, δε σημαίνει ότι ήρθαν από τη Χαλκιδική «πετώντας». Δηλαδή, υπήρχε ένας κοινός πληθυσμός σε όλη την περιοχή, για παράδειγμα οι «πραγματευτάδες», οι οποίοι δε μεταφέρανε σωρηδόν μελωδίες έτσι απλά, αλλά ίσως να φέρνανε κάποια μελωδία από άλλη περιοχή, η οποία όμως ξεχώριζε έντονα γιατί φαινόταν ότι ανήκε σε άλλο μουσικό σύστημα. Από την άλλη πλευρά, τύχαινε να αλλάζουν τόσο πολύ μια νεοφερμένη μελωδία, έτσι που να την ενσωμάτωναν, κάτι ωστόσο πολύ σπάνιο σε περιοχές που έχουν διαφορετικά μουσικά συστήματα. Έτσι όπως σε όλη την περιοχή της δυτικής Μακεδονίας βρίσκει κανείς ίδιες μελωδίες με μικρές παραλλαγές από χωριό σε χωριό, μπορεί επίσης και εδώ στην περιοχή για την οποία μιλούμε να βρει παραλλαγμένη την ίδια μελωδία σε παλιά εθμικά τραγούδια και όχι σε τραγουδάκια που περνούσαν έτσι απλά, όπως συνέβη αργότερα με το ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Οπότε, οι περιοχές της Όσσας και της Χαλκιδικής έχουν κοινές ή παραλλαγμένες παρόμοιες μελωδίες που είναι της περιοχής ολόκληρης, άρα είναι τοπικές. Το τραγούδι «απάνω στην τριανταφυλλιά» για παράδειγμα το τραγουδάνε στη Χαλκιδική, στην Όσσα και στον Βερτίσκο, με μια μικρή διαφορά όμως στον τρόπο απόδοσης της μελωδίας. Αυτή η μικρή διαφορά χαρακτηρίζει το τοπικό χρώμα του Βερτίσκου σε σχέση με της Χαλκιδικής. Θα μπορούσε αντίστοιχα κάποιος να βρει και διαφορετικά χορευτικά τραγούδια, με ακολουθία χορευτικών μελωδικών τύπων που μοιάζουν μεταξύ τους επειδή αυτό ήταν τοπικό στοιχείο της περιοχής.

20:45

ΑΠ: Αυτό μπορούμε να το συσχετίσουμε και με τις μικρές παραλλαγές των εθίμων μεταξύ των περιοχών;

ΚΑ: Βέβαια, πάντα μπορεί να συμβαίνει αυτό και αξίζει να δει κανείς τι γίνεται από περιοχή σε περιοχή με τα έθιμα και τους εθμικούς κύκλους. Διότι μπορεί να διαπιστωθεί ότι κάτι που συνηθίζεται σε κάποιους εθμικούς κύκλους, όπως για παράδειγμα με το έθιμο του γάμου, δε συναντάται πουθενά αλλού. Το έθιμο μπορεί να είναι ίδιο από περιοχή σε περιοχή, αλλά να υπάρχει κάτι το ιδιαίτερο και πολύ έντονο

σε κάποια περιοχή ενώ σε άλλη να έχει εξασθενήσει ή να μην υπάρχει καθόλου. Ένα πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα που έχει να κάνει και με τις ασχολίες των κατοίκων, είναι ότι στον κάμπο της Θεσσαλονίκης και στους κάμπους γενικότερα μπορεί να βρει κανείς περπερούνα ή Λαζαρίνες, αλλά όχι εύκολα το έθιμο του Κλήδονα. Στον Βερτίσκο υπάρχει ο κλήδονας, αλλά ο Βερτίσκος είναι ορεινό χωριό. Συνήθως στα καμπίσια χωριά δε θα βρει κανείς έθιμο του Κλήδονα αλλά θα βρει το έθιμο της περπερούνας που το έλεγαν σαν λιτανεία για να ρίξει βροχή, ενώ μπορεί επίσης να βρει τις Λαζαρίνες, δηλαδή λαζαριάτικα τραγούδια που ήταν ανοιξιάτικα κάλαντα των κοριτσιών και τα έχουν κυρίως οι γεωργικοί πληθυσμοί, οι οποίοι έχουν συνδέσει την Ανάσταση του Λαζάρου με την αναγέννηση της φύσης και των καλλιεργειών, κάτι σαν ευλογία δηλαδή.

Απ' την άλλη πλευρά, το έθιμο του Λαζάρου δε συναντήθηκε στα ορεινά χωριά, παρά μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις. Δηλαδή από τα διακόσια και πάνω χωριά όπου έκανα έρευνα, το έθιμο του Λαζάρου το συνάντησα μόνο σε τρία ορεινά περίπου, όπως για παράδειγμα στο χωριό Σπήλιο Γρεβενών και στο χωριό Μελά της Καστοριάς με τοπική ανημιτονική πεντατονική μελωδία, ενώ στη Φλώρινα το έθιμο του Λαζάρου είναι ευρέως διαδεδομένο, όπως και το έθιμο του γάμου και τα μοιρολόγια. Ωστόσο, στα ορεινά χωριά θα βρει κανείς κυρίως τα έθιμα του Πάσχα, δηλαδή της Ανάστασης, της δεύτερης και τρίτης ημέρας του Πάσχα και της Κυριακής του Θωμά. Βέβαια, στην περιοχή των Βεντζίων που έχει και πολλά χωράφια, θα βρει κανείς και συνδυασμό των εθίμων. Δηλαδή έθιμα του Πάσχα των ορεινών χωριών των Γρεβενών αλλά και τις Βαΐτσες αντί για τις Λαζαρίνες, το Σάββατο του Λαζάρου και την Κυριακή των Βαΐων.

Μπορεί να δει κανείς και την σχέση μεταξύ των ελληνόφωνων και των σλαβόφωνων, δηλαδή την πληθυσμιακή τους καταγωγή. Κάποιοι σλαβόφωνοι ταιριάζουν με συγκεκριμένους ελληνόφωνους που βρίσκονται ακριβώς δίπλα τους και δεν έχουν μόνο την ίδια δομή στα τραγούδια τους παρόλο που έχει αλλάξει η γλώσσα, αλλά έχουν και παρόμοια έθιμα. Δηλαδή στα ορεινά χωριά της Καστοριάς πάνω από το Άργος Ορεστικό, υπάρχει και το τραγούδι «ο Αϊ Γιάννης» και το έθιμο του Κλήδονα σε παλιά τραγούδια που μοιάζουν με το ιδίωμα της περιοχής, αν ακούσει κανείς μοιρολόι ηπειρώτικο ή της δυτικής Μακεδονίας Βοΐου.

Από την άλλη πλευρά εκεί στο ορεινό Άργος Ορεστικό έχουμε και το έθιμο με τις κούνιες και το ξεπροβόδισμα της Πασχαλιάς που το βρίσκουμε μόνο στα χωριά του Βοΐου και των Γρεβενών. Στα βλαχόφωνα χωριά δεν βρίσκουμε το ξεπροβόδισμα της Πασχαλιάς, επειδή οι Βλαχόφωνοι πήγαιναν κάτω στα λιβάδια και στις πεδιάδες, οπότε την Πασχαλιά ήταν ακόμη στα κάτω χωριά τους. Ενώ από την άλλη πλευρά στους σλαβόφωνους των πεδιάδων της Καστοριάς δε βρίσκουμε ξεπροβόδισμα, δηλαδή τραγούδια που να σχετίζονται κυρίως με το έθιμο του Πάσχα, αλλά βρίσκουμε πολλά λαζαριάτικα τραγούδια. Για παράδειγμα μια βασική διαφορά του Προφήτη είναι ότι βρίσκουμε πάρα πολλές Λαζαρίνες, ενώ στην Όσσα το έθιμο του Λαζάρου ήταν λιγότερο γνωστό. Και στον Βερτίσκο έχει Λαζαρίνες παρόλο που είναι κάπως ορεινό χωριό. Ο Βερτίσκος δεν μπορούμε να πούμε ότι είναι βαθύ βουνό, αλλά μια ορεινή περιοχή που κυρίως συμμετέχει στο γενικότερο πλαίσιο των γύρω πεδιάδων. Ο πληθυσμός του ήταν αυτός που βρισκόταν και στις πεδιάδες, δεν ήταν διαφορετικοί άνθρωποι αυτοί που ήταν πάνω στον Βερτίσκο με αυτούς που ήταν στην Όσσα και

στον Προφήτη, αλλά όλοι μαζί ένας κοινός πληθυσμός. Γι' αυτό βλέπει κανείς πολλές Λαζαρίνες στον Βερτίσκο και τον Προφήτη και μάλιστα κοινές μελωδίες.

27:06

ΑΠ: Έχει τύχει κάνοντας έρευνα σε αυτές τις περιοχές να εντοπίσετε κάποια έθιμα που δεν είχατε εντοπίσει σε άλλες περιοχές;

ΚΑ: Στο Ζαγκλιβέρι εντόπισα το έθιμο για τον Σταυρό, το οποίο δεν το είχα συναντήσει πουθενά αλλού. Μπορεί βέβαια κάποιος λαογράφος που ασχολείται κυρίως με τα έθιμα και όχι τόσο με τα τραγούδια όπως εγώ, να έχει βρει και αλλού αυτό το έθιμο. Έχουν και σχετικό τραγούδι στο Ζαγκλιβέρι.

28:02

ΑΠ: Το έθιμο με τον Σταυρό πότε το εντοπίσατε και καταγράψατε;

ΚΑ: Το κατέγραψα την ίδια περίοδο με αυτήν της έρευνάς μου στις περιοχές της Βόλβης, από το 2017 και μετά. Ωστόσο αρκετά από αυτά τα έθιμα δε βιώνονται πλέον, αλλά απλώς τα θυμούνται. Οι τελευταίες γυναίκες εκείνης της εποχής τα έχουν βιώσει, τα θυμούνται και τα διηγούνται οι ίδιες. Όταν λέμε ότι υπάρχουν τα έθιμα, δε σημαίνει ότι επιτελούνται και όλα. Για παράδειγμα στον Προφήτη που θεωρείται από τα πιο «ζωντανά» χωριά, την τελευταία φορά που πήγα μου είχαν πει ότι το έθιμο με τις Λαζαρίνες θα γινόταν αλλά τελικά δεν έγινε. Ευτυχώς βοηθούν οι πολιτιστικοί σύλλογοι σε κάποια πράγματα αλλά μόνο όταν είναι αρκετά ευαισθητοποιημένοι στο να ενισχύσουν και να τονώσουν την ανάπτυξη των εθίμων που υπήρχαν ήδη στα χωριά.

29:27

ΑΠ: Πως πιστεύετε ότι μπορεί να επηρεάσει η απώλεια των εθίμων τις τοπικές περιοχές;

ΚΑ: Προσωπικά θεωρώ ότι είναι πάρα πολύ «βαρύ» αυτό που συμβαίνει. Η κοινωνικοποίηση και η κοινωνικότητα των ανθρώπων μεταφέρεται στον υπολογιστή, στα smartphones και στο Facebook, επίπεδα που δε βοηθάνε στην ανθρωπιά και στον εξανθρωπισμό τους. Ο κόσμος ζει με αυτά πλέον μπροστά σε μια οθόνη, κάτι που έγινε σταδιακά από την περιέργεια τους, χωρίς πλέον να βλέπουν τι συμβαίνει δίπλα τους. Το χειρότερο απ' όλα είναι ότι για μεγάλο χρονικό διάστημα υπήρχε τέτοια αδιαφορία που και οι ίδιοι οι άνθρωποι ντρέπονταν να πραγματώσουν αυτά τα έθιμα γιατί φοβόντουσαν ότι οι υπόλοιποι θα τους κοροϊδέψουν. Από την άλλη πλευρά έβλεπε κανείς ότι η νέα γενιά άρχισε σιγά σιγά να ενδιαφέρεται όταν πλέον τα έθιμα ήταν πάρα πολύ δύσκολο να βρεθούν. Το μεγαλύτερο ζήτημα είναι ότι έτσι χάνεται ο πολιτισμός, το είδος πολιτισμού που θεωρώ πολύ σημαντικότερο από τα μεγάλα μνημεία. Δεν υποβιβάζω έτσι τη σημαντικότητα των μνημείων, αλλά τα μνημεία αυτά είναι το αποτέλεσμα μικροπολιτισμών που ήταν διάσπαρτοι από γύρω τους και συνέβαλαν στο να υπάρξουν αυτά, όπως συνέβη για παράδειγμα με την Ακρόπολη. Όλα τα χωριά μας είναι μικρές Ακρόπολεις, δηλαδή μόνο και μόνο η αρχιτεκτονική αξία που έχουν όλα τα παλιά σπίτια σε επίπεδο πληθυσμού και όχι μεμονωμένων παραδειγμάτων όπως η Ακρόπολη, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο πολιτισμικός πλούτος είναι μεγάλος με κάθε μικρό σπίτι σαν ένα ανάκτορο χτισμένο στην πιο τέλεια μορφή. Το ίδιο ισχύει και για αυτά τα έθιμα, χιλιάδων χρόνων και τεράστιας αξίας, τα οποία δυστυχώς στο

μεγαλύτερο τους μέρος θα εξαφανιστούν, ειδικά αν δε γίνουν ιστορικές καταγραφές ώστε να μπορεί κανείς να βρει πληροφορίες και να τα ζωντανέψει ξανά, να τραγουδήσει ξανά τα τραγούδια του τόπου του. Δυστυχώς σε κάποιες περιοχές έχει συμβεί ολιστική απώλεια κάποιων πολιτισμικών στοιχείων με αποτέλεσμα να έρχεται ο καθένας και να λέει ό,τι θέλει. Για παράδειγμα για τις σλαβόφωνες περιοχές υφίσταται μια λανθασμένη τοποθέτηση ότι βρίσκονται βόρεια από την Αθήνα ενώ οι ελληνόφωνες στα νότια, που παραπέμπει σε ομογενοποίηση και ισοπέδωμα των σλαβόφωνων χωρίς πρώτα να υπάρχει η γνώση περί του θέματος. Ένας λόγος για τον οποίο είχα αποφασίσει να κάνω έρευνα στους σλαβόφωνους είναι ότι το κομμάτι της έρευνας αυτής έλλειπε εντελώς από αυτό το πεδίο. Έβλεπα δημοσιεύσεις που όλες αφορούσαν το πολιτικό σλαβόφωνο τραγούδι, δηλαδή το προπαγανδιστικό. Όλα τα αστικά τραγούδια παρουσιάζονταν σαν παραδοσιακά τραγούδια των σλαβόφωνων της δυτικής Μακεδονίας χωρίς να έχουν καμία σχέση με το τοπικό ρεπερτόριο των σλαβόφωνων. Έρχονταν με οργανοπαίκτες από τα βόρεια και πολλές φορές με σκοπιανά προπαγανδιστικά λόγια, τα οποία τα χόρευε ο κόσμος χωρίς να ξέρει τι ακούει και χωρίς να έχει ψάξει κανείς τι τραγουδούσαν πραγματικά στην περιοχή, εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις με υλικό που ωστόσο «χώθηκε στα συρτάρια». Η Όσσα για παράδειγμα δεν ήταν ένα χωριό ολιστικά σλαβόφωνο όπως πάνε να το παρουσιάσουν κάποιοι.

Ο Προφήτης ήταν για εμένα ένα χωριό το οποίο επειδή ήταν πάνω από τη λίμνη, αφενός μεν ήθελα να δω τι διαφορά έχει στο τοπικό ρεπερτόριο με τα χωριά που βρίσκονται κάτω από τη λίμνη και επειδή ήταν ένα ελληνόφωνο γενικά χωριό, ήθελα να δω ποια ήταν η σχέση του ρεπερτορίου του με το Κολχικό που βρίσκεται κοντά στον Προφήτη και είναι μισό ελληνόφωνο και μισό σλαβόφωνο. Αυτό μπορεί να συμβαίνει για πολλούς λόγους, ίσως επειδή υπάρχει και κάστρο εκεί κοντά και όταν είχαμε βουλγαρικές και σέρβικες κυριαρχίες, όλα τα σημεία που είχαν κοντά τους κάστρα ήταν βουλγαρικά και οι κάτοικοι των γειτονικών περιοχών θα επηρεάζονταν σίγουρα μαθαίνοντας τη γλώσσα αλλά ίσως και με επιγαμίες. Ωστόσο μπορεί να υπάρχουν και ολόκληρες οικογένειες που ήρθαν και εγκαταστάθηκαν στα χωριά αυτά τα δίγλωσσα σε πολύ νεότερη εποχή. Αυτό είναι κάτι που πρέπει να εξεταστεί σε κάθε χωριό χωριστά γιατί δεν μπορεί να βγάλει κανείς συνολικά συμπεράσματα.

Είναι δύσκολο να βρεθούν πληροφορίες αλλά ψάχνοντας κανείς βρίσκει. Για παράδειγμα έχουμε ανεβάσει στο blog της SEM (Society for Ethnomusicology) αρκετά βίντεο και άλλες πληροφορίες από την έρευνα που έκαναν τα παιδιά στον Βερτίσκο, αλλά και από τη δική μου έρευνα. Συμπλήρωσα πολλά ιστορικά στοιχεία από βιβλιογραφία και από οθωμανικά αρχεία που έχουν εκδοθεί σχετικά με τις ονομασίες των περιοχών, τότε εμφανίζεται το κάθε χωριό, για τα ονόματα των κατοίκων που φαίνεται ότι ακόμη και στα πιο σλαβόφωνα χωριά έβρισκες και ελληνικά ονόματα την εποχή εκείνη. Με συνδυασμό στοιχείων αρχίζει κανείς και φτιάχνει την εικόνα της περιοχής και να αντιλαμβάνεται το πως συνέβη κάτι. Σιγά σιγά φτιάχνουμε ψηφίδες, γιατί μπορεί ακόμη και οι κάτοικοι να μην μπορούν να δώσουν λεπτομερείς περιγραφές για κάποια γεγονότα που έγιναν αρκετά πίσω από την ηλικία τους. Γι' αυτό τα στοιχεία αυτά πρέπει να συνδυάζονται ταυτόχρονα και με τις γραπτές πηγές.

40:27

ΑΠ: Ίσως θα έπρεπε να ευαισθητοποιηθούν όλο και περισσότερο οι τοπικοί άρχοντες ώστε να ενισχύσουν την ευαισθητοποίηση των νεότερων και να κερδίσουμε χρόνο όσον αφορά το κομμάτι της έρευνας.

ΚΑ: Αυτό που έγινε στον Βερτίσκο και την Όσσα ήταν από ευαισθητοποίηση των τοπικών ανθρώπων και μάλιστα από νέα παιδιά, κάτι που είναι πολύ αισιόδοξο. Σε κάθε περίπτωση, όταν πάει κανείς σε μια περιοχή για έρευνα, βρίσκει τους τοπικούς φορείς ή άτομα που έχουν αγάπη για το χωριό και θέλουν να βοηθήσουν. Πολλές φορές είναι κάτι που θέλουν και οι ίδιοι να κάνουν αλλά επειδή δεν είναι ειδικοί επί του αντικειμένου, ούτε εθνομουσικολόγοι, αλλά και επειδή δεν έχουν αρκετό χρόνο λόγω της εργασίας τους με σκοπό την επιβίωσή τους, δεν μπαίνουν στη διαδικασία να σκεφτούν να ηχογραφήσουν τραγούδια.

41:50

ΑΠ: Ίσως θα έπρεπε η επιβίωση αυτών να εξαρτάται από την ηχογράφιση αυτών των τραγουδιών και να μην βλέπουν αυτή την εργασία ως χόμπι.

ΚΑ: Δυστυχώς δεν υπήρξε κρατική μέριμνα σχετικά με αυτό το ζήτημα. Σε όλες τις βαλκανικές χώρες με κομμουνιστικά καθεστώτα είχαν κατά κάποιον τρόπο θεοποιήσει τον λαό και επειδή η ιστορία τους δεν έχει τόσο βάθος όσο η δική μας, προσπάθησαν πάρα πολύ να οργανώσουν την προβολή του λαϊκού τους πολιτισμού, κάτι το οποίο εμείς, επειδή έχουμε την ιστορική μας αυτοπεποίθηση, το αμελήσαμε πάρα πολύ. Αυτό εν μέρη είχε αρνητικές επιπτώσεις αν και από την άλλη πλευρά, το ότι δεν μερίμνησε το κράτος, συνέβαλε στο ότι οι προσπάθειες από τον λαό, τον απλό κόσμο, να γίνονται με πιο γνήσιο τρόπο και γι' αυτόν τον λόγο δεν υπάρχει τόσο έντονα η ομογενοποίηση του παραδοσιακού μας τραγουδιού ή της παραδοσιακής μας μουσικής, όπως αντίθετα συμβαίνει στις χώρες του ανατολικού μπλοκ και αντίστοιχα στη Σερβία, την Αλβανία και τη Βουλγαρία. Με την προσπάθεια προβολής του λαϊκού τους πολιτισμού σε πολλά φεστιβάλ, βλέπει κανείς ότι έχει ομογενοποιηθεί και έχει προκύψει ένας τρόπος τραγουδιού για την καθεμιά από αυτές τις χώρες, τέτοιος που αν ακούσει κανείς τις παλιότερες εθνομουσικολογικές καταγραφές από εθνομουσικολόγους ή από αρχαιακές καταγραφές που υπάρχουν, θα διαπιστώσει πως τα πράγματα δεν είναι έτσι ακριβώς όπως παρουσιάζονται. Ακόμη και για τις περιοχές από τις οποίες προέρχεται ο «παμβαλκανικός ήχος», υπάρχουν πολλές παραλλαγές ήχου οι οποίες δυστυχώς με αυτά που συνέβησαν, έχουν εξαφανιστεί.

Σε εμάς υπάρχει ένα άλλο πρόβλημα. Αυτό που γινόταν με φυσικό τρόπο στις κοινότητες και τις τοπικές κοινωνίες, δεν μπορεί να προβληθεί μέσα από την εκπαίδευση και τα ιδρύματα επειδή τα ιδρύματα είναι κέντρα που «αλέθουν». Ο ρόλος των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι να υποστηρίξουν την εκάστοτε τοπική κοινωνία και την επαρχία να ασχοληθεί και να προβάλλει τον τοπικό της πολιτισμό. Πιστεύω όμως ότι το μεγαλύτερο δυστύχημα που έχει συμβεί είναι το άδειασμα των χωριών και η συγκέντρωση των πληθυσμών στις πόλεις, διότι έτσι δεν μπορεί να προκύψει το ίδιο αποτέλεσμα από κάποιες ομάδες που τυχαίνει να βρεθούν στις πόλεις, σε σύγκριση με το αποτέλεσμα που θα προέκυπτε από ομάδες του συνόλου των ατόμων των χωριών.

Πλέον είναι πάρα πολύ δύσκολο ο κόσμος να επιστρέψει στα χωριά καταγωγής του. Χρειάζονται μεγάλες αποφάσεις για να συμβεί κάτι τέτοιο. Είτε τα άτομα να έχουν κουραστεί τόσο πολύ από τη ζωή στην πόλη που να μη θέλουν πια να μένουν εκεί, είτε να μην μπορούν να βρουν δουλειά και να επιστρέφουν στον τόπο καταγωγής τους για την αναζήτηση μιας άλλης λύσης σχετικά με την επαγγελματική τους αποκατάσταση.

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες έχουν μείνει λίγοι κάτοικοι σε κοντινά χωριά, είναι δυνατόν να συσταθούν μικρές ομάδες που να εκπροσωπούν το κοινό ιδίωμα των περιοχών αυτών. Μπορεί δηλαδή να εξαφανιστούν οι πολλές παραλλαγές του κάθε χωριού αλλά να υπάρχει τουλάχιστον ένα ρεπερτόριο που πραγματικά να αντιπροσωπεύει σε ένα βαθμό το παλιό τοπικό ρεπερτόριο της εκάστοτε περιοχής.

55:48

ΜΑ: Θεωρείτε ότι τα χωριά Λαγκαδάς, Προφήτης και Όσσα, έχουν μεγάλες συγγένειες μεταξύ τους;

ΚΑ: Σε κάποια θέματα έχουν συγγένειες ενώ σε άλλα όχι. Για παράδειγμα, φαίνεται σαν η Όσσα και ο Προφήτης να μην έχουν πολύ μεγάλες ομοιότητες, αν και ανήκουν σε ένα γενικό βυζαντινότροπο-θρακιώτικο ιδίωμα της περιοχής της Κεντρικής Μακεδονίας. Ωστόσο, ο Προφήτης με τον Βερτίσκο έχουν πιο πολλά κοινά σημεία, ένα από τα οποία είναι οι παλιοί ήχοι από τις Λαζαρίνες που υπήρχαν στην περιοχή. Στην Όσσα, όπως και στο Ζαγκλιβέρι, οι Λαζαρίνες σχεδόν δεν υπάρχουν. Σε αυτό έπαιξε ρόλο πιστεύω και η συνύπαρξη μουσουλμάνων και χριστιανών που υπήρχε σε αυτά τα χωριά, διότι τα μικρά κορίτσια δεν είχαν την άνεση να κυκλοφορούν στο χωριό με τις ωραίες στολές τους και με ακάλυπτο το πρόσωπο να λένε από το ένα σπίτι στο άλλο τις Λαζαρίνες, ειδικά όταν υπήρχε κάποιο παρελθόν από άτομο που βιάστηκε για να αλλαξοπιστήσει, όπως συνέβη για παράδειγμα στην Όσσα με την Αγία Κυράννα το 1751. Ακριβώς το ίδιο συνέβη στο Ζαγκλιβέρι με την Αγία Ακυλίνα. Στα δύο αυτά χωριά οι Λαζαρίνες σχεδόν έχουν εξαφανιστεί. Από τα οθωμανικά αρχεία που έχουν εκδοθεί, εντόπισα και ένα άλλο παρόμοιο περιστατικό όπου μια κοπέλα από το Ζαγκλιβέρι απευθύνθηκε στον μουφτή της Θεσσαλονίκης για να δικαιωθεί και να γλυτώσει τον αναγκαστικό γάμο στον οποίο προσπαθούσε να την εξαναγκάσει κάποιος από τους μουσουλμάνους του χωριού.

58:44

ΜΑ: Θεωρείτε ότι ο Λαγκαδάς αστικοποιήθηκε πιο πολύ σε σχέση με άλλες περιοχές;

ΚΑ: Ο Λαγκαδάς είναι πολύ αστικοποιημένος. Στον Λαγκαδά βρίσκει κανείς κυρίως αστικά τραγούδια. Από αυτά που μας είπαν οι δύο άνθρωποι που επισκεφθήκαμε στην περιοχή, ήταν τραγούδια εντελώς αστικά. Ακόμη και κάποια σλαβόφωνα τραγούδια που βρέθηκαν στον Λαγκαδά, φαινόταν ότι ήτανε βουλγάρικα. Ήταν δηλαδή από αυτά τα τραγούδια που ταξίδευαν μαζί με τους Βούλγαρους που έρχονταν στα χωριά εδώ πέρα. Και οι ντόπιοι τα χόρευαν και τα τραγουδούσαν με χαρά, καθώς ήτανε «ζωντανοί και ζωηροί», ευχάριστοι χοροί, αλλά όχι τοπικοί. Τέτοιες περιοχές ανοιχτές όπως ήταν ο Λαγκαδάς, με τα κέντρα τα κοσμικά, με τις λατέρνες, με τις στρατιωτικές μπάντες, με το βουλγάρικο σχολείο το οποίο νομίζω ότι υπήρξε για λίγο τουλάχιστον αν θυμάμαι καλά, πηγαينوερχόταν υλικό που δεν ήταν τοπικό. Πιο πολύ μπορούν οι καντάδες να

θεωρηθούν τοπικό αστικό ρεπερτόριο παρά το βουλγάριο χορευτικό στυλ, το οποίο δεν ενσωματωνόταν στην περιοχή. Ωστόσο ήταν διασκεδαστικό και το χόρευαν όλοι (χόρευαν δηλαδή και κανένα βουλγάριο, «αλα Βουλγαρικά» όπως θα μπορούσαμε να πούμε απλά), μέχρι τη στιγμή που δημιουργούνταν προβλήματα, όπως για παράδειγμα το ότι όποιος το χορεύει θεωρείται Βούλγαρος. Αυτό τους έκανε καχύποπτους στο να είναι τόσο ανοιχτοί. Κάποτε δεν τα θέλαν πλέον. Και επίσης σταδιακά θεωρήθηκαν επικίνδυνα και από την ελληνική πολιτεία. Και επικίνδunami και όσοι τα τραγουδούσαν πλέον στην συνέχεια. Και οδηγήθηκε το ζήτημα στην συνολική καταπίεση του σλαβόφωνου ρεπερτορίου είτε ήταν τοπικό είτε φερτό. Αυτό με τη σειρά του προκάλεσε προβλήματα και στο μουσικό ερευνητικό ζήτημα. Είχα παρατηρήσει ότι υπήρχε μεγαλύτερη αναφορά και ερευνητική ενασχόληση σχετικά με το πολιτικό ζήτημα των τραγουδιών αυτών, παρά με το τι πραγματικά τραγουδούσαν οι σλαβόφωνοι. Αυτό με τη σειρά του οδήγησε σε πολλές περιπτώσεις στην εξαφάνιση πολλών πραγματικά παλαιότατων εθιμικών σλαβόφωνων τραγουδιών.

Ο Προφήτης, τα Στεφανινά, η Αρέθουσα και άλλα χωριά της περιοχής, έχουν επίσης πολλά κοινά, ένα από τα οποία είναι το βυζαντινότροπο στυλ. Στην Όσσα βρίσκουμε ένα παλιό αντρικό ρεπερτόριο, παρόμοιο με το αυτό βρίσκουμε στον Βερτίσκο και στην περιοχή των Σερρών, σε πολύ τοπικό ύφος και στυλ που δείχνει ότι είναι παλιό ελληνόφωνο ρεπερτόριο στο συγκεκριμένο χωριό. Δεν μπορεί να γίνει σύγκριση αυτού με αντίστοιχο του Προφήτη επειδή δεν βρέθηκε άντρας στην περιοχή του Προφήτη να ηχογραφηθεί σχετικώς. Σε αυτές τις περιπτώσεις όπου δεν μπορούμε να συγκρίνουμε ανόμοια δεδομένα, βγάζει κανείς τα συμπεράσματά του με βάση το υπόλοιπο ρεπερτόριο. Υπάρχουν και κάποιοι συγκεκριμένοι στίχοι τραγουδιών από κάποια έθιμα που μπορεί όντως να είναι χαρακτηριστικά μιας περιοχής αλλά πάλι θα τα βρει κανείς σε αρκετά χωριά μιας περιοχής και όχι μόνο σε ένα.

Συγκρίνοντας τα ανδρικά τοπικά ρεπερτόρια Βερτίσκου, Σιτοχωρίου, Όσας και Σοχού, η Όσσα έχει κάτι το ιδιαίτερο. Μπορεί να έχουν ίδια τραγούδια σε λόγια και μελωδικό στυλ αλλά αν δούμε τον ακριβή μελωδικό τύπο, δεν είναι ο ίδιος σε όλα τα χωριά. Σε κάθε χωριό υπάρχει μια μικρή μελωδική ιδιαιτερότητα και ας μοιάζουν μεταξύ τους. Συνήθως τα λόγια των τραγουδιών υπάρχουν σε πολύ μεγάλη έκταση. Μπορεί κανείς να βρει και τραγούδια που υπάρχουν από τη Μ. Ασία μέχρι την Ήπειρο, σχεδόν τα ίδια αλλά οι μελωδίες πάνω στις οποίες τραγουδιούνται είναι απολύτως τοπικές σε κάθε περιοχή. Παρόλα αυτά πρέπει να υπάρχει και ένας κοινός παρονομαστής σε κάποια τουλάχιστον γνωστά τραγούδια της περιοχής, ώστε αν βρισκόταν κάποιος από τα Στεφανινά ή την Αρέθουσα με κάποιον Σοχινό ή Βερτιτσιώτη, να μπορούσαν να τραγουδήσουν μαζί κοινά τραγούδια σε μια ταβέρνα.

Τα συμπεράσματα τα βγάζει κανείς συγκριτικά. Η πρώτη σημαντική πηγή είναι η τοπική πληροφορία που δίνει ο άνθρωπος που ηχογραφείται. Το δεύτερο στοιχείο αφορά το εάν ο άνθρωπος που ηχογραφείται, έμαθε το τραγούδι στην περιοχή του ή σε κάποια άλλη περιοχή που επισκέφτηκε. Αφού καταγράψουμε στοιχεία από αυτόν και από άλλους κατοίκους του χωριού, στη συνέχεια καταγράφουμε με τον ίδιο τρόπο και από κοντινά χωριά. Μετά κάνουμε διασταύρωση με συνδετικές γραμμές των πληροφοριών που ταιριάζουν μεταξύ τους από τα διάφορα κοντινά χωριά. Ό,τι δεν έχει βρεθεί πουθενά αλλού σημαίνει ότι πιθανότατα είναι τοπικό στοιχείο του συγκεκριμένου χωριού. Ωστόσο σίγουρα ανήκει στην περιοχή και δεν αφήνουμε πίσω

την πιθανότητα ότι μπορεί να ανήκει και σε άλλα κοντινά χωριά αλλά να μην υπάρχει πλέον. Έτσι σιγά σιγά χτίζεται ο χάρτης της ευρύτερης περιοχής. Υπάρχει πιθανότητα σε μια περιοχή να εντοπισθεί μια πληροφορία που να αφορά μια άλλη περιοχή αλλά να μην θεωρήθηκε σημαντικό να αναφερθεί, επειδή πολλές φορές οι κάτοικοι γνωρίζουν πληροφορίες που δεν τις θεωρούν σημαντικές ώστε να τις μοιραστούν με τον ερευνητή. Ακόμη, σημαντικό είναι ο τύπος της πληροφορίας που παίρνει κανείς από έναν άνθρωπο, για παράδειγμα εάν είναι μια απλή διήγηση για ένα συμβάν, είναι καλό να διασταυρωθεί και με άλλες πηγές, ενώ αν πρόκειται για ένα τραγούδι, είναι λίγο δύσκολο να μην είναι αληθινό. Μια γιαγιά που τραγουδάει ένα σλαβόφωνο τραγούδι, αν δεν το είχε μάθει στο χωριό, θα ήταν δύσκολο να το μάθει από το ραδιόφωνο. Αυτό συμβαίνει επειδή η μάθηση ενός τέτοιου μελισματικού τραγουδιού είναι βιωματική και η γνώση αυτού είναι δύσκολο να μεταφερθεί, εκτός αν πρόκειται για ένα απλό τραγουδάκι «σουξέ».

Παλιά στον Σοχό παίρνανε οι κάτοικοι στις αυλές τους Πομάκους για να τους βοηθάνε με τα ζώα, κάτι που σημαίνει ότι αυτή η σλαβοφωνία που λένε για τον Σοχό μπορεί να υπήρχε από τους Πομάκους που πήγαιναν για εργάτες. Επίσης, το ίδιο ισχύει και για το Ανατολικό, καθώς Πομάκοι πήγαιναν στον κάμπο της Θεσσαλονίκης για να δουλέψουν στα χωράφια ως εποχιακοί εργάτες. Έτυχε να το καταλάβω όταν επισκέφθηκα τη Βαλμάδα όπου υπήρχε τοπική σλαβοφωνία και άκουσα ένα τραγούδι που θύμιζε έντονα πομάκινη μελωδία που ήξερα. Ρωτώντας τους σχετικά με την ύπαρξη Πομάκων στην περιοχή, μου είπαν ότι έρχονταν ως εργατικό δυναμικό. Αυτό ίσως συνέβαλε και στην μεγαλύτερη διασπορά της σλαβοφωνίας.

Στο Κολχικό υπάρχουν διαφορετικές διαστρωματώσεις σλαβόφωνου ρεπερτορίου. Υπάρχει ένα πολύ παλιό τραγούδι που είναι ενδεικτικό. Πολλές φορές δεν παίζει τόσο σημαντικό ρόλο η ποσότητα του υλικού αλλά το είδος του τραγουδιού, η λειτουργικότητά του μέσα στο χωριό και πόσο δύσκολο είναι να το μάθει κανείς. Για παράδειγμα αυτό ήταν ένα σλαβόφωνο μελισματικό τραγούδι σε ρόλο μοιρολογιού που θύμιζε βυζαντινότροπο τραγουδιστικό στυλ και χρειαζόταν εμπειρία για να το πει κανείς. Ενώ από την άλλη πλευρά, υπήρχαν και χορευτικά τραγούδια στο ίδιο χωριό που ήταν πιο βουλγαρίζοντα. Αυτό σημαίνει ότι στο Κολχικό υπήρχε νεότερη επίδραση από το βουλγαρικό στοιχείο, ενώ ταυτόχρονα υπήρχε ένα παλιότερο βυζαντινότροπο ρεπερτόριο. Προσωπικά πιστεύω ότι αυτό αντιπροσωπεύει τον ντόπιο σλαβόφωνο πληθυσμό του χωριού.

8. Οργάνωση και καταγραφή ηχογραφήσεων

8.1 Λαγκαδάς

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA1 (TASCAM_0571)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Συρτός χορός el
dc.subject	Syrtos dance en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagakadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Μαϊ καμί κουπί να σάρενι τσουράπι, ντα γκεγκλάνταμ ίντα νε γκεγκλάνταμ el
dc.title.alternative	Mai kami koubi na sareni tsourapi; nta gkegklantam inta ne gkegklantam en
dc.type	Recording, oral el
dc.relation.has version	LA2

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA2 (TASCAM_0571)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Συρτός χορός el
dc.subject	Syrtos dance en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Μαί καμί κουπί να σάρενι τσουράπι, ντα γκεγκλάνταμ ίντα νε γκεγκλάνταμ el
dc.title.alternative	Mai kami koubi na sareni tsourapi; nta gkegkladam inta ne gkegklantam en
dc.type	Recording, oral el
dc.relation.has version	LA1

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA3 (TASCAM_0571)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Συρτός χορός el
dc.subject	Syrtos dance en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Οντολο ήνταντ τριστα μουντσέτα el
dc.title.alternative	Ontolo intant trista mountseta en
dc.type	Recording, oral el
dc.relation.has version	LA4
dc.relation.has version	LA5

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA4 (TASCAM_0571)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Συρτός χορός el
dc.subject	Syrtos dance en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Οντολο ήνταντ τριστα μουντσέτα (τριάντα φαντάροι) el
dc.title.alternative	Ontolo intant trista mountseta (trianta fantaroi) en
dc.type	Recording, oral el
dc.relation.has version	LA3
dc.relation.has version	LA5

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA5 (TASCAM_0571)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Συρτό αργό χορευτικό el
dc.subject	Syrtos slow dance en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Οντολο ήνταντ τριστα μουντσέτα (τριάντα φαντάραι) el
dc.title.alternative	Ontolo intant trista mountseta (trianta fantaroi) en
dc.type	Recording, oral el
dc.relation.has version	LA3
dc.relation.has version	LA4

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA6 (TASCAM_0571)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Παλιικό λαγκαδιανό el
dc.subject	Old lagkadiano en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Μεσ' στην Αγία Παρασκευή γαλάζιος πετεινός λαλεί el
dc.title.alternative	Mes stēn Agia Paraskeuē galazios peteinos lalei en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA7 (TASCAM_0571)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Καντάδα el
dc.subject	Kantada en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Απ'τη γειτονιά σου κακιά μου πέρασα el
dc.title.alternative	Ap'ti geitonia sou kakia mou perasa en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA8 (TASCAM_0571)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Καντάδα el
dc.subject	Kantada en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Τα γαλανά σου μάτια, κακιά, τα παμπόνηρα el
dc.title.alternative	Ta galana sou matia; kakia; ta pamponēra en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA9 (TASCAM_0571)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Καντάδα el
dc.subject	Kantada en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Τα μάτια, τα γλυκά σου τα μάτια el
dc.title.alternative	Ta matia; ta glyka sou ta matia en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer); Τρύφωνας (τραγούδι) = Tryphōnas (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA10 (TASCAM_0571)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Παλιικό λαγκαδιανό el
dc.subject	Old lagkadiano en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Του κυρ' Θανάσ', μωρ' μάνα μ', του κυρ' Θανάσ' el
dc.title.alternative	Του kyr' Thanas'; mōr' mana m'; tou kyr' Thanas' en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer); Τρύφωνας (τραγούδι) = Tryphōnas (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA11 (TASCAM_0572)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	του γάμου el
dc.subject	wedding song en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Μαργαριτάρι ειν' ο γαμπρός και μάλαμα η νύφη el
dc.title.alternative	Margaritari ein' o gabros kai malama ē nyphē en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer); Τρύφωνας (τραγούδι) = Tryphōnas (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA12 (TASCAM_0572)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	του γάμου el
dc.subject	wedding song en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Ένα τραγούδι θα σας πω el
dc.title.alternative	Ena tragoudi tha sas pō en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Τρύφωνας (τραγούδι) = Tryphōnas (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA13 (TASCAM_0572)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	του γάμου el
dc.subject	wedding song en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Έλα ζωγράφε να ζωγραφίσεις el
dc.title.alternative	Ela zōgraphe na zōgraphiseis en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer); Τρύφωνας (τραγούδι) = Tryphōnas (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA14 (TASCAM_0572)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	της τάβλας el
dc.subject	table song en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Ένα τραγούδι θα σας πω el
dc.title.alternative	Ena tragoudi tha sas pō en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA15 (TASCAM_0573)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Καντάδα el
dc.subject	Kantada en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Γύρισε, σε περιμένω, γύρισε el
dc.title.alternative	Gyrise; se perimenō; gyrise en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA16 (TASCAM_0573)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Καντάδα el
dc.subject	Kantada en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Μαρή, ας μπορούσα μια νύχτα, μαρή el
dc.title.alternative	Marē; as mporousa mia nyghta; marē en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA17 (TASCAM_0573)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Καντάδα el
dc.subject	Kantada en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Σε κατοικούνε Θεοί ξελογιάστρα μ' el
dc.title.alternative	Se katoikoune Theoi kselogiastra m' en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA18 (TASCAM_0577)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Άγνωστο el
dc.subject	Unknown en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Πάμε παιδιά να φύγουμε el
dc.title.alternative	Pame paidia na fygoume en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	05/2/2019
dc.identifier.other	LA19 (TASCAM_0577)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Άγνωστο el
dc.subject	Unknown en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Μπαρμπα Γιάννη με τις στάμνες el
dc.title.alternative	Barmpa Giannē me tis stamnes en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Ζαΐμης, Αριστογένης (τραγούδι) = Zaimēs, Aristogenēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	15/2/2019
dc.identifier.other	LA20 (TASCAM_0585)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.description.other	Ανδρικό ρεπερτόριο των περιοχών Λαγκαδά, Παγγαίου, Αρέθουσας, Βερτισκου και Σοχού = Men's repertoire of Lagkadas, Pangaio, Arethousa, Vertiskos and Sochos el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Καρσιλαμάς αργός el
dc.subject	Karsilamas slow dance en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Παγγαίο Όρος el
dc.subject.other	Pangaio Mountain en
dc.subject.other	Αρέθουσα el
dc.subject.other	Arethousa en
dc.subject.other	Βερτίσκος el
dc.subject.other	Vertiskos en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.title	Τριπλεγμένη λεμονιά el
dc.title.alternative	Triplegmenē lemonia en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Ζαΐμης, Αριστογένης (τραγούδι) = Zaimēs, Aristogenēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	15/2/2019
dc.identifier.other	LA21 (TASCAM_0585)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.description.other	Ανδρικό ρεπερτόριο των περιοχών Λαγκαδά, Παγγαίου, Αρέθουσας, Βερτισκου και Σοχού = Men's repertoire of Lagkadas, Pangaio, Arethousa, Vertiskos and Sochos el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Άγνωστο el
dc.subject	Unknown en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Παγγαίο Όρος el
dc.subject.other	Pangaio Mountain en
dc.subject.other	Αρέθουσα el
dc.subject.other	Arethousa en
dc.subject.other	Βερτίσκος el
dc.subject.other	Vertiskos en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.title	Όντα ήμαν νιός el
dc.title.alternative	Onta ēman nios en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Ζαΐμης, Αριστογένης (τραγούδι) = Zaimēs, Aristogenēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	15/2/2019
dc.identifier.other	LA22 (TASCAM_0585)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.description.other	Ανδρικό ρεπερτόριο των περιοχών Λαγκαδά, Παγγαίου, Αρέθουσας, Βερτισκου και Σοχού = Men's repertoire of Lagkadas, Pangaio, Arethousa, Vertiskos and Sochos el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Καθιστικό el
dc.subject	Kathistiko en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Παγγαίο Όρος el
dc.subject.other	Pangaio Mountain en
dc.subject.other	Αρέθουσα el
dc.subject.other	Arethousa en
dc.subject.other	Βερτίσκος el
dc.subject.other	Vertiskos en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.subject.other	Sochos en
dc.title	Ε ρεν η Βαγγελιώ el
dc.title.alternative	E ren ē Vangeliō en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Ζαΐμης, Αριστογένης (τραγούδι) = Zaimēs, Aristogenēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	15/2/2019
dc.identifier.other	LA23 (TASCAM_0585)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.description.other	Ανδρικό ρεπερτόριο των περιοχών Λαγκαδά, Παγγαίου, Αρέθουσας, Βερτισκου και Σοχού = Men's repertoire of Lagkadas, Pangaio, Arethousa, Vertiskos and Sochos el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Άγνωστο el
dc.subject	Unknown en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Παγγαίο Όρος el
dc.subject.other	Pangaio Mountain en
dc.subject.other	Αρέθουσα el
dc.subject.other	Arethousa en
dc.subject.other	Βερτίσκος el
dc.subject.other	Vertiskos en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.title	Ε ρε μη με μαλώνεις μάνα μου el
dc.title.alternative	E re mē me malōneis mana mou en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Ζαΐμης, Αριστογένης (τραγούδι) = Zaimēs, Aristogenēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	15/2/2019
dc.identifier.other	LA24 (TASCAM_0585)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.description.other	Ανδρικό ρεπερτόριο των περιοχών Λαγκαδά, Παγγαίου, Αρέθουσας, Βερτισκου και Σοχού = Men's repertoire of Lagkadas, Pangaio, Arethousa, Vertiskos and Sochos el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Άγνωστο el
dc.subject	Unknown en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Παγγαίο Όρος el
dc.subject.other	Pangaio Mountain en
dc.subject.other	Αρέθουσα el
dc.subject.other	Arethousa en
dc.subject.other	Βερτίσκος el
dc.subject.other	Vertiskos en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.title	Άσπρα μου περιστέρια el
dc.title.alternative	Aspra mou peristeria en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Ζαΐμης, Αριστογένης (τραγούδι) = Zaimēs, Aristogenēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	15/2/2019
dc.identifier.other	LA25 (TASCAM_0585)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.description.other	Ανδρικό ρεπερτόριο των περιοχών Λαγκαδά, Παγγαίου, Αρέθουσας, Βερτισκου και Σοχού = Men's repertoire of Lagkadas, Pangaio, Arethousa, Vertiskos and Sochos el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Άγνωστο el
dc.subject	Unknown en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.subject.other	Λαγκαδάς el
dc.subject.other	Lagkadas en
dc.subject.other	Παγγαίο Όρος el
dc.subject.other	Pangaio Mountain en
dc.subject.other	Αρέθουσα el
dc.subject.other	Arethousa en
dc.subject.other	Βερτίσκος el
dc.subject.other	Vertiskos en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.title	Εγέρασα και πέρασα τους ανθισμένους χρόνους el
dc.title.alternative	Egerasa kai perasa tous anthismenous chronous en
dc.type	Recording, oral el

8.2 Προφήτης

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR1 (TASCAM_0697)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Άγνωστο el
dc.subject	Unknown en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Μια μάνα έχει έναν γιό el
dc.title.alternative	Mia mana echei enan gio en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR2 (TASCAM_0697)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Καθιστικό el
dc.subject	Kathistiko en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Τάκου τάκου ο αργαλειός μου el
dc.title.alternative	Takou takou o argaleios mou en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR3 (TASCAM_0699)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	του γάμου el
dc.subject	wedding song en
dc.subject.other	του γαμπρού el
dc.subject.other	for the groom en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Μπερμπέρη μ' τα ξουράφια σου el
dc.title.alternative	Bermpērē m' ta xouraphia sou en
dc.type	Recording, oral el
dc.relation.has version	PR14

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR4 (TASCAM_0699)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	του γάμου el
dc.subject	wedding song en
dc.subject.other	όταν έχει πεθάνει γονέας του γαμπρού el
dc.subject.other	when a groom's parent is dead en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Να το 'ξερε η μάνα σου πως γίνεται ο γάμος el
dc.title.alternative	Na to 'xere ē mana sou pōs ginetai o gamos en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR5 (TASCAM_0699)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	του γάμου el
dc.subject	wedding song en
dc.subject.other	όταν φεύγει η νύφη από το σπίτι el
dc.subject.other	while the bride leaves her home en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Αφήνω γεια στη γειτονιά el
dc.title.alternative	Aphēnō geia stē geitonia en
dc.type	Recording, oral el
dc.relation.has version	PR15

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	21/4/2019
dc.identifier.other	PR6 (TASCAM_0630)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Μεγάλη Παρασκευή el
dc.subject	Good Friday en
dc.subject.other	μετά την αποκαθήλωση του Χριστού el
dc.subject.other	after the apostasy of Christ en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Μοιρολόι της Παναγίας με τον παλιό τρόπο el
dc.title.alternative	Doom of the Virgin in the old way en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	21/4/2019
dc.identifier.other	PR7 (TASCAM_0633)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Από τη Νυμφόπετρα el
dc.subject	Apo tē Nymphopetra en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Ἦρθε ο Λάζαρος ηρθάν τα βάγια el
dc.title.alternative	Ērthe o Lazaros ērthan ta vagia en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	21/4/2019
dc.identifier.other	PR8 (TASCAM_0634)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Στο σχολείο μετά την κατοχή (1950) el
dc.subject	In the school after the seizin (1950) en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Έλληνας είμαι el
dc.title.alternative	Ellēnas eimai en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	21/4/2019
dc.identifier.other	PR9 (TASCAM_0634)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Στο σχολείο μετά την κατοχή (1950) el
dc.subject	In the school after the seizin (1950) en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Ω, πατρίδα μας Ελλάδα el
dc.title.alternative	Ō; patrida mas Ellada en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	21/4/2019
dc.identifier.other	PR10 (TASCAM_0635)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Στο σχολείο μετά την κατοχή (1950) el
dc.subject	In the school after the seizin (1950) en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Της Παναγιάς το όχι el
dc.title.alternative	Tēs Panagias to ochi en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	21/4/2019
dc.identifier.other	PR11 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Συρτός χορός el
dc.subject	Syrtos dance en
dc.subject	Στο πρωτόψωμο του γάμου el
dc.subject	The “first bread” of the wedding en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Που ‘σαν Παναγιωτούλα μου και λείπεις τόσην ώρα el
dc.title.alternative	Που ‘san Panagiōtoula mou kai leipeis tosēn ōra en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	21/4/2019
dc.identifier.other	PR12 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Συρτός χορός el
dc.subject	Syrtos dance en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Έναν καιρό ήμαν πουλί, πορτοκαλίτσα φουντωτή el
dc.title.alternative	Enan kairo ēman pouli; portokalitsa phountōtē en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	21/4/2019
dc.identifier.other	PR13 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Χασάπικο el
dc.subject	Chasapiko en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Βγείτε κορίτσια στον χορό, τώρα που έχετε καιρό el
dc.title.alternative	Bgeite koritsia ston choro; tōra pou echete kairo en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR14 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	του γάμου el
dc.subject	Wedding song en
dc.subject.other	του γαμπρού el
dc.subject.other	for the groom en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Μπερμπέρη μ' τα ξουράφια σου el
dc.title.alternative	Bermpērē m' ta xouraphia sou en
dc.type	Recording, oral el
dc.relation.has version	PR3

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR15 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	του γάμου el
dc.subject	wedding song en
dc.subject.other	όταν φεύγει η νύφη από το σπίτι el
dc.subject.other	while the bride leaves her home en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Αφήνω γεια στη γειτονιά el
dc.title.alternative	Aphēnō geia stē geitonia en
dc.type	Recording, oral el
dc.relation.has version	PR5

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR16 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	του γάμου el
dc.subject	wedding song en
dc.subject.other	Λαζαρίνες el
dc.subject.other	Lazarines en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Μπιζάρισα καλέ μάνα μαντίλια να κεντώ el
dc.title.alternative	Bizarisa kale mana mantilia na kentō en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR17 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	του γάμου el
dc.subject	wedding song en
dc.subject.other	μοναχογιός el
dc.subject.other	for the only son en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Λέει λ' ενά, να τον έχει η μάνα του el
dc.title.alternative	Leei l' ena; na ton echei h mana tou en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR18 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	του γάμου el
dc.subject	wedding song en
dc.subject.other	μοναχοκόρη el
dc.subject.other	for the only daughter en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Λέει λ' ενά, να την έχει η μάνα της el
dc.title.alternative	Leei l' ena; na tēn echei h mana tēs en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR19 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	του γάμου el
dc.subject	wedding song en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Λέ' τριά 'δερφάκια ήμασταν el
dc.title.alternative	Le' tria 'derphakia ēmastan en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR20 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	του γάμου el
dc.subject	wedding song en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Γραμματικός με πλάγιασε el
dc.title.alternative	Grammatikos me plagiase en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR21 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	του γάμου el
dc.subject	wedding song en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Λε' η μάνα πο' χει τον γιο, τη μια τη θυγατέρα el
dc.title.alternative	Le' ē mana po' chei ton gio; tē mia tē thygatera en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR22 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	του γάμου el
dc.subject	wedding song en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Λει λ' ένας ψηλός ψηλούτσικος el
dc.title.alternative	Leei l' enas psēlos psēloutsikos en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR23 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Άγνωστο el
dc.subject	Unknown en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Πατώ στα χιόνια, καίγομαι el
dc.title.alternative	Patō sta chionia; kaigomai en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR24 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Άγνωστο el
dc.subject	Unknown en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Άσπρη μ' φουστανούσα και λιγνοκορμούσα el
dc.title.alternative	Asprē m' foustanousa kai lignokormousa en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR25 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Άγνωστο el
dc.subject	Unknown en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Ξενιτεμένο μου πουλί και παραπονεμένο el
dc.title.alternative	Xenitemeno mou pouli kai paraponemeno en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR26 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Άγνωστο el
dc.subject	Unknown en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Λελ' ένας δελής κι ένας 'τζαμής el
dc.title.alternative	Lel' enas delēs ki enas tzamēs en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR27 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Άγνωστο el
dc.subject	Unknown en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Στ' ανώγεια περπατεί και τον καλό της κράζει el
dc.title.alternative	St' anōgeia perpatei kai ton kalo tēs krazei en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR28 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Άγνωστο el
dc.subject	Unknown en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Λεβέντη μ' με την πυκνά περνάς el
dc.title.alternative	Leventē m' me tēn pykna pernas en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR29 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Για μωράκι el
dc.subject	Gia mōraki en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Λέει λ' ενά το στρούδι το μικρό el
dc.title.alternative	Leei l' ena to stroudi to mikro en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR30 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Άγνωστο el
dc.subject	Unknown en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Άμα χελιδόνα έρχεται el
dc.title.alternative	Ama chelidona erchetai en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR31 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Άγνωστο el
dc.subject	Unknown en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Άγιε μου Γιώργη στεριανέ el
dc.title.alternative	Agie mou Giōrgē steriane en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR32 (TASCAM_0594)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Μεγάλη Πέμπτη el
dc.subject	Good Thursday en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Σήμερα μαύρος ουρανός el
dc.title.alternative	Sēmera mayvros ouranos en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR33 (TASCAM_0596)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Χορευτικό με μαντίλι el
dc.subject	Dancing with a handkerchief en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Μαρή θυγατηρούδα μου el
dc.title.alternative	Marē thygatērouda mou en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR34 (TASCAM_0596)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	του γάμου el
dc.subject	tu gamou en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Σήκω μάνα πάντρεψέ με, σπιτονοικοκύρεψέ με el
dc.title.alternative	Sēkō mana pantrepse me; spitonoikokyrepse me en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR35 (TASCAM_0597)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Μοιρολόι el
dc.subject	Moiroloi en
dc.subject.other	Στο πλέξιμο, στα νυχτέρια, στα καλαμπόκια el
dc.subject.other	In knitting, at night, in the fields while collecting corns en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Μια μάνα ειχέ ενά παιδί, μια μόνο θυγατέρα el
dc.title.alternative	Mia mana eiche ena paidi; mia mono thygatera en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR36 (TASCAM_0597)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Μοιρολόι el
dc.subject	Funeral song en
dc.subject.other	Στο πλέξιμο, στα νυχτέρια, στα καλαμπόκια el
dc.subject.other	In knitting, at night, in the fields while collecting corns en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Έλα βρε χάρε να παλέψουμε σε μαρμαρένια αλώνια el
dc.title.alternative	Ela vre chare na palepsoume se marmarenia alōnia en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR37 (TASCAM_0597)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Στο πλέξιμο, στα νυχτέρια, στα καλαμπόκια el
dc.subject	In knitting, at night, in the fields while collecting corns en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Μια νέα έναν αγαπά el
dc.title.alternative	Mía nea enan agapa en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR38 (TASCAM_0598)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Στο σχολείο el
dc.subject	At school en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Ενός Κωστάκης μια φορά επήγαινε σχολείο el
dc.title.alternative	Enas Kōstakēs mia phora epēgainē scholeio en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR39 (TASCAM_0599)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Στο πλέξιμο, στα νυχτέρια, στα καλαμπόκια el
dc.subject	In knitting, at night, in the fields while collecting corns en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Αύριο θα 'ρθω στη μάνα σου el
dc.title.alternative	Ayrrio tha 'rthō stē mana sou en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Σιάγκα, Ανθούλα (τραγούδι) = Sianka, Anthoula (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	11/9/2019
dc.identifier.other	PR40 (TASCAM_0601)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Στο πλέξιμο, στα νυχτέρια, στα καλαμπόκια el
dc.subject	In knitting, at night, in the fields while collecting corns en
dc.subject.other	Προφήτης el
dc.subject.other	Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Νοσοκόμα μου ωραία el
dc.title.alternative	Nosokoma mou ōraia en
dc.type	Recording, oral el

8.3 Όσσα

dc.contributor.other	Τσιόκα, Φρειδερίκη (τραγούδι) = Tsioka, Freiderikē (singer); Μήτσα, Μελπομένη (τραγούδι) = Mētsa, Melpomenē (singer); Καραϊωάννου, Σοφία (τραγούδι) = Karaiōannou, Sophia (singer); Μήτσας, Άγγελος (τραγούδι) = Mētsas, Angelos (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/4/2019
dc.identifier.other	OS1 (TASCAM_0640)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Άγνωστο el
dc.subject	Unknown en
dc.subject.other	Όσσα el
dc.subject.other	Ossa en
dc.title	Δέντρο είχα στην αυλή μου el
dc.title.alternative	Dentro eicha stēn aylē mou en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Τσιόκα, Φρειδερίκη (τραγούδι) = Tsioka, Freiderikē (singer); Μήτσα, Μελπομένη (τραγούδι) = Mētsa, Melpomenē (singer); Καραϊωάννου, Σοφία (τραγούδι) = Karaiōannou, Sophia (singer); Μήτσας, Άγγελος (τραγούδι) = Mētsas, Angelos (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/4/2019
dc.identifier.other	OS2 (TASCAM_0640)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Άγνωστο el
dc.subject	Unknown en
dc.subject.other	Όσσα el
dc.subject.other	Ossa en
dc.title	Φέτο το καλοκαιράκι el
dc.title.alternative	Pheto to kalokairaki en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Χορωδία Όσσας (τραγούδι) = Chorōdia Ossas (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	13/4/2017
dc.identifier.other	OS3 (OSSA Μεγάλη Πέμπτη το μοιρολόι της ΠΑΝΑΓΙΑΣ 2017)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Μοιρολόι el
dc.subject	Funeral song en
dc.subject.other	Όσσα el
dc.subject.other	Ossa en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Μεγάλη Πέμπτη - Το μοιρολόι της Παναγίας el
dc.title.alternative	Megalē Pemptē - To moiroloi tēs Panagias en
dc.type	Recording, oral el

8.4 Σοχός

dc.contributor.other	Βαγενάς, Ιωάννης (τραγούδι) = Bagenas, Iōannēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/5/2017
dc.identifier.other	SO1 (Σοχός 1 30-5-2017 TASCAM_0007)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Της τάβλας, του γάμου el
dc.subject	Table song; Wedding song en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Άσπρα μου περιστέρια el
dc.title.alternative	Aspra mou peristeria en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Βαγενάς, Ιωάννης (τραγούδι) = Bagenas, Iōannēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/5/2017
dc.identifier.other	SO2 (Σοχός 1 30-5-2017 TASCAM_0007)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Της τάβλας, του γάμου el
dc.subject	Table song; Wedding song en
dc.subject	Ξύρισμα του γαμπρού el
dc.subject	While shaving the groom en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Ωρέ μια φορά ειν' η λεβεντιά el
dc.title.alternative	Ōre mia phora ein' ē leventia en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Βαγενάς, Ιωάννης (τραγούδι) = Bagenas, Iōannēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/5/2017
dc.identifier.other	SO3 (Σοχός 1 30-5-2017 TASCAM_0007)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Της τάβλας, του γάμου el
dc.subject	Table song; Wedding song en
dc.subject.other	Της νύφης el
dc.subject.other	Tēs nyphēs en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Α ρε μια Παρασκευή κι ένα Σάββατο βράδυ el
dc.title.alternative	A re mia Paraskyē ki ena Savvato vradu en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Βαγενάς, Ιωάννης (τραγούδι) = Bagenas, Iōannēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/5/2017
dc.identifier.other	SO4 (Σοχός 1 30-5-2017 TASCAM_0007)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Της τάβλας el
dc.subject	Table song en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Όταν ήμαν νιος και 'λεύθερος, οτάν 'μνα παλικάρι el
dc.title.alternative	Otan ēman nios kai 'leytheros; otan 'mna palikari en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Βαγενάς, Ιωάννης (τραγούδι) = Bagenas, Iōannēs (singer); Παλαπίτας, Ιωάννης (τραγούδι) = Palapitas, Iōannēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/5/2017
dc.identifier.other	SO5 (Σοχός 1 30-5-2017 TASCAM_0007)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Της τάβλας el
dc.subject	Table song en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Πραματευτής el
dc.title.alternative	Pramateytēs en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Νούλη, Αικατερίνη (τραγούδι) = Noulē Aikaterinē (singer);
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/5/2017
dc.identifier.other	SO6 (Σοχός 1 30-5-2017 TASCAM_0007)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Της τάβλας el
dc.subject	Table song en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Άιντε ωρέ σ' αυτήν την ασημόκοπα el
dc.title.alternative	Ainte ōre s' aytēn tēn asēmokopa en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Βαγενάς, Ιωάννης (τραγούδι) = Bagenas, Iōannēs (singer); Παλαπίτας, Ιωάννης (τραγούδι) = Palapitas, Iōannēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/5/2017
dc.identifier.other	SO7 (Σοχός 1 30-5-2017 TASCAM_0007)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Της τάβλας el
dc.subject	Table song en
dc.subject	Καρναβάλι el
dc.subject	Karnavali en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Ήθελα να κάνω πέρα el
dc.title.alternative	Ēthela na kanō pera en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Βαγενάς, Ιωάννης (τραγούδι) = Bagenas, Iōannēs (singer); Παλαπίτας, Ιωάννης (τραγούδι) = Palapitas, Iōannēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/5/2017
dc.identifier.other	SO8 (Σοχός 1 30-5-2017 TASCAM_0007)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Της τάβλας el
dc.subject	Table song en
dc.subject.other	Χορευτικό el
dc.subject.other	Dance en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Νικόλας el
dc.title.alternative	Nikolas en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Βαγενάς, Ιωάννης (τραγούδι) = Bagenas, Iōannēs (singer); Παλαπίτας, Ιωάννης (τραγούδι) = Palapitas, Iōannēs (singer); Λαβίνας, Ευάγγελος (τραγούδι) = Lavinas, Eyangelos (singer); Σερενίδης, Κωνσταντίνος (τραγούδι) = Serenidēs, Konstantinos (singer); Ψαράς, Αθανάσιος (τραγούδι) = Psaras, Athanasios (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/5/2017
dc.identifier.other	SO9 (Σοχός 1 30-5-2017 TASCAM_0007)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Της τάβλας el
dc.subject	Table song en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Ντόκτορ el
dc.title.alternative	Doctor en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Βαγενάς, Ιωάννης (τραγούδι) = Bagenas, Iōannēs (singer); Παλαπίτας, Ιωάννης (τραγούδι) = Palapitas, Iōannēs (singer); Λαβίνας, Ευάγγελος (τραγούδι) = Lavinias, Eyangelos (singer); Σερενίδης, Κωνσταντίνος (τραγούδι) = Serenidēs, Konstantinos (singer); Ψάρας, Αθανάσιος (τραγούδι) = Psaras, Athanasios (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/5/2017
dc.identifier.other	SO10 (Σοχός 1 30-5-2017 TASCAM_0007)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Της τάβλας el
dc.subject	Table song en
dc.subject.other	Χορευτικό el
dc.subject.other	Dance en
dc.subject.other	Καρναβάλι el
dc.subject.other	Karnavali en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Δεν ημπορώ, δε δύναμαι el
dc.title.alternative	Den ēmporō; de dynamai en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Βαγενάς, Ιωάννης (τραγούδι) = Bagenas, Iōannēs (singer); Παλαπίτας, Ιωάννης (τραγούδι) = Palapitas, Iōannēs (singer); Λαβίνας, Ευάγγελος (τραγούδι) = Lavinās, Eyangēlos (singer); Σερενίδης, Κωνσταντίνος (τραγούδι) = Serenidēs, Konstantinos (singer); Ψάρας, Αθανάσιος (τραγούδι) = Psaras, Athanasios (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/5/2017
dc.identifier.other	SO11 (Σοχός 1 30-5-2017 TASCAM_0007)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Της τάβλας el
dc.subject	Table song en
dc.subject.other	Χορευτικό el
dc.subject.other	Dance en
dc.subject.other	Καρναβάλι el
dc.subject.other	Karnavali en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Ειν' απόκρια καημένος el
dc.title.alternative	Ein' apokria kaēmenos en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Νούλη, Αικατερίνη (τραγούδι) = Noulē Aikaterinē (singer);
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/5/2017
dc.identifier.other	SO12 (Σοχός 1 30-5-2017 TASCAM_0007)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Μοιρολόι el
dc.subject	Funeral song en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Αρρώστησα, ξ' αρρώστησα μανούλα μου el
dc.title.alternative	Arrōstēsa; x' arrōstēsa manoula mou en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Νούλη, Αικατερίνη (τραγούδι) = Noulē Aikaterinē (singer); Βαγενάς, Ιωάννης (τραγούδι) = Bagenas, Iōannēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/5/2017
dc.identifier.other	SO13 (Σοχός 1 30-5-2017 TASCAM_0007)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Μοιρολόι el
dc.subject	Funeral song en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Άιντε ρε τ' Αλή Πασά το άλογο el
dc.title.alternative	Ainte re t' Alē Pasa to alogo en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Παλαπίτας, Ιωάννης (τραγούδι) = Palapitas, Iōannēs (singer); Σερενίδης, Κωνσταντίνος (τραγούδι) = Serenidēs, Konstantinos (singer); Ψαράς, Αθανάσιος (τραγούδι) = Psaras, Athanasios (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/5/2017
dc.identifier.other	SO14 (Σοχός 1 30-5-2017 TASCAM_0007)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Μοιρολόι el
dc.subject	Funeral song en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Ε ρεν αυτό το καλοκαίρι el
dc.title.alternative	E ren ayto to kalokairi en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Νούλη, Αικατερίνη (τραγουδιστή) = Noulē Aikaterinē (singer); Γλαβίνα, Ελένη (τραγουδιστή) = Glavina, Elenē (singer); Νόικου, Χρυσή (τραγουδιστή) = Noikou, Chrysē (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/5/2017
dc.identifier.other	SO15 (Σοχός 1 30-5-2017 TASCAM_0007)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	της κούνιας el
dc.subject	swing song en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Να 'χα έναν ταχυδρόμο el
dc.title.alternative	Na 'cha enan tachydromo en
dc.type	Recording, oral el

dc.contributor.other	Βαγενάς, Ιωάννης (τραγούδι) = Bagenas, Iōannēs (singer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (ηχογράφηση) = Katsanevakē Athēna (recording)
dc.date.created	30/5/2017
dc.identifier.other	SO16 (Σοχός 2 30-5-2017 TASCAM_0008)
dc.description	Παραδοσιακό ελληνικό τραγούδι = Greek traditional song el
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject	Της τάβλας el
dc.subject	Table song en
dc.subject.other	Σοχός el
dc.subject.other	Sochos en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Μανα μ' θα 'ρθει ένας καιρός el
dc.title.alternative	Mana m' tha 'rthei enas kairos en
dc.type	Recording, oral el

8.5 Βερτίσκος

dc.contributor.other	Δημήτρης Παπακωνσταντίνου (συνέντευξη) = Dēmētrēs Papakonstantinou(interviewee)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (συνέντευξη) = Katsanevakē Athēna (interviewer)
dc.date.created	30/6/2010
dc.identifier.other	VR01 (athena kasetta 30-6-10 verthskos kyr mitsos thessaloniki spiti tou)
dc.description	Συνέντευξη του Δημήτρη Παπακωνσταντίνου (κυρ Μήτσος από τον Βερτίσκο στο σπίτι του στη Θεσσαλονίκη σχετικά με τα έθιμα και τις παραδόσεις του Βερτίσκου = Dēmētrēs Papakonstantinou (kyr Mētsos) from Vertiskos, interview at his house in Thessalonikē, related with the customs and traditions of Vertiskos.
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject.other	Βερτίσκος el
dc.subject.other	Vertiskos en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Συνέντευξη του Δημήτρη Παπακωνσταντίνου (κυρ Μήτσος) από τον Βερτίσκο el
dc.title.alternative	Dēmētrēs Papakonstantinou (kyr Mētsos) from Vertiskos interview en
dc.type	Recording, oral el

8.6 Συνέντευξη της Αθηνάς Κατσανεβάκη για την εθνομουσικολογική της έρευνα στις περιοχές του Λαγκαδά, Προφήτη και Σοχού

dc.contributor.other	Μπαζμαδέλης, Αριστείδης (συνέντευξη) = Bazmadelēs, Aristeidēs (interviewer); Αγγελάκαρος, Παναγιώτης (συνέντευξη) = Angelakaros, Panagiōtis (interviewer)
dc.contributor.other	Κατσανεβάκη Αθηνά (συνέντευξη) = Katsanevakē Athēna (interviewee)
dc.date.created	01/2/2022
dc.identifier.other	SS01
dc.description	Συνέντευξη της Αθηνάς Κατσανεβάκη για την εθνομουσικολογική της έρευνα στις περιοχές του Λαγκαδά, Προφήτη και Σοχού = Athina's Katsanevakē interview concerning her research on the regions of Lagkadas, Prophētēs and Sochos
dc.language	Ελληνικά = Greek
dc.language.iso	el
dc.provenance	Αρχείο Κατσανεβάκη Αθηνά el
dc.provenance.alternative	Archive Katsanevakē Athēna en
dc.subject.other	Λαγκαδάς, Όσσας, Βερτίσκος, Σοχός και Προφήτης el
dc.subject.other	Lagkadas, Ossa, Vertiskos, Sochos and Prophētēs en
dc.subject.other	Μακεδονία el
dc.subject.other	Macedonia en
dc.title	Συνέντευξη της Αθηνάς Κατσανεβάκη el
dc.title.alternative	Athina's Katsanevakē interview en
dc.type	Recording, oral el

9. Μεταγραφές τραγουδιών

Τα τραγούδια που επέλεξα να μεταγράψω προέρχονται, το μεν πρώτο «Που ‘σαν Παναγιωτούλα μου και λείπεις τόσην ώρα» από το αρχείο της Αθηνάς Κατσανεβάκη σε ηχογράφιση που πραγματοποιήθηκε στον Προφήτη κατά τον Απρίλιο του 2019, ενώ το δεύτερο «Του κυρ’ Θανάσ’, μωρ’ μάνα μ’, του κυρ’ Θανάσ’» από το αρχείο της ίδιας σε ηχογράφιση που πραγματοποιήθηκε στον Λαγκαδά κατά τον Φεβρουάριο του 2019.

Ένας λόγος για τον οποίο επέλεξα τα συγκεκριμένα δύο τραγούδια προς μεταγραφή, όπως αυτά παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 9, είναι το ότι οι πληροφορητές/τραγουδιστές και των δύο τραγουδιών ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα άνω των 60 ετών και δε ζούνε πλέον, θέλοντας με αυτόν τον τρόπο να δώσω έμφαση στη σημαντικότητα καταγραφής του υλικού που τα ηλικιωμένα άτομα έχουν να προσφέρουν. Ακόμη, όσον αφορά το πρώτο εκ των δύο, θέλησα να το μεταγράψω καθώς έγινε αναφορά σε αυτό τόσο στο κεφάλαιο 5.2.1 όπου παρουσιάζεται η απομαγνητοφώνηση του εθίμου του γάμου στον Προφήτη από την κα Ανθούλα Σιάγκα, όσο και στον περιγραφικό πίνακα δεδομένων της σελίδας 71. Σχετικά με το δεύτερο τραγούδι, το επέλεξα προς μεταγραφή επίσης για άλλους λόγους, όπως της προέλευσής του από τον Λαγκαδά, διότι σύμφωνα με τα λεγόμενα του Βασίλειου Κώστα αποτελεί ένα αρκετά παλιό τραγούδι, για την ανάδειξη του ρυθμού του (7/8), αλλά και των ιδιαίτερων λεξιλογικών στοιχείων που περιλαμβάνονται σε αυτό.

9.1 Που ‘σαν Παναγιωτούλα μου και λείπεις τόσην ώρα

Που ‘σαν Παναγιωτούλα μου και λείπεις τόσην ώρα

PR11 (TASCAM_0594)

Σιάγκα, Ανθούλα (τραγουδί) = Sianka, Anthoula (singer)

The musical score is written in 7/8 time and consists of four staves of music with Greek lyrics underneath. The lyrics are: Που σαν κια μαν α μαν κιωχ α μαν α α μα α α αν, Που σαν Πα να γιω του λα μου που, σαν Πα να γιω του λα μου και λει πεις το σην, ω ρα και λει πεις το σην ω ρα.

9.2 Του κυρ' Θανάσ', μωρ' μάνα μ', του κυρ' Θανάσ'

Του κυρ' Θανάσ', μωρ' μάνα μ', του κυρ' Θανάσ'

LA10 (TASCAM_0571)

Κώστας, Βασίλης (τραγούδι) = Kōstas, Vasilēs (singer); Τρύφωνας (τραγούδι) = Tryphōnas (singer)

$\text{♩} = 120$

Του ου κυρ' Θα να α ασ'μωρ' μα ναμ' του ου κυρ' Θα να α α α α α ασ

5

του ου κυρ' Θα α νασ' μωρ' μα α να αμ' του πε ρη φα νου μωρ' μα α ναμ'

9

του πε ρη φα νου

10. Συνοπτικά συμπεράσματα μετά την καταγραφή, περιγραφή και τεκμηρίωση των αρχειακών δεδομένων

Ολοκληρώνοντας την εργασία μου, θεωρώ σημαντικό να αναφέρω το πλήθος των συμπερασμάτων στα οποία κατέληξα κατά τη διάρκεια της εκπόνησής της. Αυτά αφορούν πληροφορίες σχετικά με τα έθιμα των περιοχών αναλόγως με την τοποθεσία τους, τη διαδικασία διεξαγωγής συμπερασμάτων κατά τη διάρκεια μιας έρευνας, την επιρροή της τεχνολογικής ανάπτυξης στο εθνομουσικολογικό πεδίο και τα χαρακτηριστικά των αρχειακών δεδομένων και των πληροφορητών/πληροφορητριών των περιοχών ενδιαφέροντος.

Σχετικά με το τελευταίο συμπέρασμα, δημιούργησα δύο πίνακες όπου συνοψίζονται τα χαρακτηριστικά των αρχειακών δεδομένων καθώς και των πληροφορητών/πληροφορητριών των περιοχών ενδιαφέροντος. Στον πρώτο πίνακα καταγράφηκαν στοιχεία που εξήχθησαν από τα αρχεία. Αυτά αφορούν τον αριθμό και το φύλο των πληροφορητών, την ηλικιακή τους ομάδα, καθώς και ποσοτικά στοιχεία που αφορούν τα αρχειακά δεδομένα που περιλήφθηκαν στον κατάλογο. Στον δεύτερο πίνακα καταγράφηκαν οι θεματικές των αρχείων με βάση την κοινωνική τους λειτουργία στην κάθε κοινότητα ξεχωριστά.

	ΛΑΓΚΑΔΑΣ	ΠΡΟΦΗΤΗΣ	ΣΟΧΟΣ	ΟΣΣΑ	ΒΕΡΤΙΣΚΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Αριθμός Πληροφορητών	3	1	8	4	-	16
Άνδρες	3	-	5	1	-	9
Γυναίκες	-	1	3	3	-	7
Ηλικιακή ομάδα έως 60 ετών	-	-	4	2	-	6
Ηλικιακή ομάδα άνω των 60 ετών	3	1	4	2	-	10
Τραγούδια με μελωδία	23	38	16	3	-	80
Τραγούδια σε απαγγελία	2	2	-	-	-	4
Αριθμός συνεντεύξεων και ώρες συνολικής διάρκειας	-	1 (76')	-	1 (10')	1 (40')	3 (126')

Πίνακας 1 Πληροφορίες σχετικά με τους πληροφορητές των περιοχών ενδιαφέροντος

Χορευτικά	4	4	3	-	-	11
Του Πάσχα	-	4	-	1	-	5
Της Μ. Πέμπτης	-	1	-	1	-	2
Της Μ. Παρασκευής	-	1	-	-	-	1
Του Λαζάρου	-	1	-	-	-	1
Του Γάμου	3	13	3	-	-	19
Μοιρολόγια	-	3	3	-	-	6
Της Αποκριάς	-	-	3	-	-	3
Καντάδες	6	-	-	-	-	6
Της τάβλας	1	-	12	-	-	13
Της κούνιας	-	-	1	-	-	1
Καθιστικά	1	1	-	-	-	2
Στο σχολείο	-	4	-	-	-	4
Για τα παιδιά	-	1	-	-	-	1

Άγνωστο	8	11	-	2	-	21
---------	---	----	---	---	---	----

Πίνακας 2 Θεματικές με βάση την κοινωνική λειτουργία

Κατόπιν επεξεργασίας του ανεπεξέργαστου υλικού ήχου και εικόνας από το αρχείο της Αθηνάς Κατσανεβάκη, από τη συνέντευξη της ίδιας σχετικά με την επιτόπια έρευνά της, αλλά και από την αναζήτηση πληροφοριών σε έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές, προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα.

Η έρευνα που πραγματοποιείται σε διάφορες περιοχές αρκεί ως ένα βαθμό για τη διεξαγωγή αρχικών συμπερασμάτων, ωστόσο ποτέ δεν είναι αρκετή. Οπωσδήποτε η αναζήτηση περαιτέρω στοιχείων είναι ιδιαίτερης σημαντικότητας και ο χρόνος που περνάει είναι εναντίον των ερευνητών και των εθνομουσικολόγων, καθώς οι γηραιότεροι άνθρωποι που κατέχουν βιωματικά αυτόν τον πλούτο, χάνονται από τη ζωή.

Η διεξαγωγή συμπερασμάτων προκύπτει κλιμακωτά έπειτα από διασταύρωση πηγών και σταδιακά χτίζεται ο χάρτης μιας περιοχής. Αρχικά λαμβάνουμε την τοπική πληροφορία από τον άνθρωπο που ηχογραφείται και σιγουρευόμαστε για το εάν έμαθε το τραγούδι στην περιοχή του ή σε κάποιο άλλο μέρος που επισκέφτηκε. Έπειτα, καταγράφουμε σχετικά στοιχεία και από άλλους κατοίκους της περιοχής, αλλά και από κοντινές περιοχές, συγκρίνοντας και διασταυρώνοντας τις πληροφορίες. Συνήθως οι πληροφορίες για τα τοπικά τραγούδια είναι αληθινές λόγω της φύσης και του πεδίου της πληροφορίας, δηλαδή της λειτουργικότητάς τους μέσα στην τοπική κοινωνία και του πόσο δύσκολο είναι να τα διδαχθούν βιωματικά, ενώ από την άλλη πλευρά η αφήγηση συμβάντων θα πρέπει να διασταυρώνεται. Σε αυτό το πλαίσιο πιθανόν να καταγραφούν πληροφορίες σε μια περιοχή που να αφορούν κάποια άλλη κοντινή περιοχή αλλά να μην αναφέρθηκαν στον τόπο προέλευσης επειδή θεωρήθηκαν ασήμαντες από το συνεντευξιαζόμενο άτομο.

Λόγω της ανάπτυξης της τεχνολογίας (εμφάνιση ραδιοφώνου, τηλεόρασης, γραμμοφώνου, κτλ) και της εκβιομηχάνισης, που συνέβαλαν στη φυγή του τοπικού πληθυσμού των χωριών προς τις πόλεις, προκλήθηκε κοινωνικό ρήγμα στις τοπικές κοινωνίες, καθώς και αποξένωση μεταξύ των εναπομεινάντων. Αυτό με τη σειρά του οδήγησε και στην εμφάνιση των σουξέ, δηλαδή στην ομογενοποίηση της παράδοσης και τη χρήση του γραμμοφώνου και της λατέρνας για τη διασκέδαση του λαού και όχι τόσο του στόματος ή των μουσικών οργάνων (ζουρνάδες ή κλαρίνα) όπως παλαιότερα. Ακόμη, λόγω της προσήλωσης του κόσμου στα νέα τεχνολογικά μέσα και δεδομένα, προκλήθηκε ένα πολιτισμικό πλήγμα καθώς με το πέρασμα του χρόνου υπήρξε μεγάλη αδιαφορία για τα έθιμα των περιοχών διότι θεωρήθηκαν εν μέρη οπισθοδρομικά με αποτέλεσμα να μην πραγματώνονται.

Το τοπικό ρεπερτόριο των περιοχών στις οποίες αναφέρεται η παρούσα εργασία, επηρεαζόταν ή ακόμη και αντικαθίστατο από ξενόφερτα στοιχεία όπως για παράδειγμα η σλαβοφωνία, λόγω επιδρομών και κατακτήσεων συγκεκριμένων περιοχών από άλλους λαούς όπως Σέρβους, Βούλγαρους και Οθωμανούς, για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Αυτό οδηγεί κάποιες φορές σε διεξαγωγή λανθασμένων συμπερασμάτων σχετικά με την ταυτότητα των αντίστοιχων περιοχών.

Έπειτα από έρευνα, είναι δυνατόν να εξακριβωθεί ποια τραγούδια ανήκουν σε συγκεκριμένες μικρές περιοχές, λόγω του ιδιαίτερου μουσικού τους συστήματος. Δηλαδή, ακόμη και αν εμφανίζονται σε ένα ευρύτερο περιβάλλον μιας μεγαλύτερης περιοχής στην οποία εντάσσονται, χαρακτηρίζονται ως τοπικά της ευρύτερης περιοχής αλλά με ένα ιδιαίτερο χρωματισμό στην εκάστοτε μικρή περιοχή. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το τραγούδι «απάνω στην τριανταφυλλιά», το οποίο το τραγουδάνε στη Χαλκιδική, στην Όσσα και στον Βερτίσκο, με μια μικρή διαφορά στον τρόπο απόδοσης της μελωδίας, που χαρακτηρίζει το τοπικό χρώμα της εκάστοτε περιοχής. Το ίδιο μπορεί να συμβαίνει και με διάφορα έθιμα και εθιμικούς κύκλους μεταξύ των περιοχών, τα οποία μπορεί να είναι σχεδόν ίδια από περιοχή σε περιοχή αλλά να υπάρχει κάτι το ιδιαίτερο και πολύ έντονο σε κάποια περιοχή που σε άλλη να έχει εξασθενήσει ή να μην υπάρχει καθόλου.

Στους κάμπους γενικότερα μπορεί να βρει κανείς το έθιμο της Περπερούνας που το έλεγαν σαν λιτανεία για να ρίξει βροχή, ή το έθιμο με τις Λαζαρίνες, δηλαδή ανοιζιάτικα κάλαντα των κοριτσιών κυρίως γεωργικών πληθυσμών, συνδεδεμένα με την Ανάσταση του Λαζάρου που παραπέμπει στην αναγέννηση της φύσης και των καλλιεργειών.

Στα ορεινά χωριά εντοπίζεται το έθιμο του Κλήδονα, το έθιμο με τις Κούνιες και κυρίως τα έθιμα του Πάσχα, δηλαδή της Ανάστασης, της δεύτερης και τρίτης ημέρας του Πάσχα, της Κυριακής του Θωμά και το ξεπροβόδισμα της Πασχαλιάς.

Σε περιοχές όπου συνδυάζεται ορεινό έδαφος με χωράφια, συναντούμε κατηγορίες εθίμων και από τα δύο είδη περιοχών. Για παράδειγμα, στην περιοχή των Βεντζίων συναντούμε έθιμα του Πάσχα των ορεινών χωριών των Γρεβενών αλλά και τις Βαΐτσες αντί για τις Λαζαρίνες, το Σάββατο του Λαζάρου και την Κυριακή των Βαΐων.

Η Όσσα και ο Προφήτης δεν έχουν πολύ μεγάλες ομοιότητες, αν και ανήκουν σε ένα γενικό βυζαντινότροπο-θρακιώτικο ιδίωμα της περιοχής της Κεντρικής Μακεδονίας. Μια βασική διαφορά μεταξύ τους είναι ότι στον Προφήτη βρίσκουμε πάρα πολλές Λαζαρίνες, ενώ στην Όσσα το έθιμο του Λαζάρου ήταν λιγότερο γνωστό. Στην Όσσα, όπως και στο Ζαγκλιβέρι, οι Λαζαρίνες σχεδόν δεν υπάρχουν, πιθανόν λόγω της συνύπαρξης μουσουλμάνων και χριστιανών σε αυτά τα χωριά. Στην Όσσα επίσης βρίσκουμε ένα παλιό αντρικό ρεπερτόριο, παρόμοιο του οποίου βρίσκουμε στον Βερτίσκο και στην περιοχή των Σερρών, αν και σε πολύ τοπικό ύφος και στυλ. Αυτό δείχνει ότι στο συγκεκριμένο χωριό το ρεπερτόριο είναι παλιό και ελληνόφωνο. Μπορεί να υπάρχουν ίδια τραγούδια σε λόγια και μελωδικό στυλ αλλά αν δούμε τον ακριβή μελωδικό τύπο, δεν είναι ο ίδιος σε όλα τα χωριά. Σε κάθε χωριό υπάρχει μια μικρή μελωδική ιδιαιτερότητα και ας μοιάζουν μεταξύ τους, αν και συνήθως τα λόγια των τραγουδιών υπάρχουν σε πολύ μεγάλη έκταση. Μπορεί κανείς να βρει σχεδόν ίδια μεταξύ τους τραγούδια που υπάρχουν από τη Μ. Ασία μέχρι την Ήπειρο, αλλά οι μελωδίες πάνω στις οποίες τραγουδιούνται είναι απολύτως τοπικές σε κάθε περιοχή.

Ο Προφήτης με τον Βερτίσκο έχουν πιο πολλά κοινά σημεία, ένα από τα οποία είναι οι παλιοί ήχοι από τις Λαζαρίνες που υπήρχαν στην περιοχή. Ο Προφήτης, τα Στεφανινά, η Αρέθουσα και άλλα χωριά της περιοχής, έχουν επίσης πολλά κοινά, ένα από τα οποία είναι το βυζαντινότροπο στυλ.

Στον Λαγκαδά βρίσκει κανείς κυρίως αστικά τραγούδια και κάποια σλαβόφωνα, κυρίως βουλγαρικά, τα οποία η ελληνική πολιτεία θεώρησε επικίνδυνα οδηγώντας στη συνολική καταπίεση του σλαβόφωνου ρεπερτορίου είτε ήταν τοπικό, είτε φερτό. Αυτό με τη σειρά του προκάλεσε προβλήματα στο μουσικό ερευνητικό ζήτημα και σε πολλές περιπτώσεις στην εξαφάνιση πολλών πραγματικά παλαιότατων εθιμικών σλαβόφωνων τραγουδιών.

Συνοψίζοντας, όπως ανέφερα και στο κεφάλαιο της εισαγωγής, συνειδητοποίησα ότι ειδικά μέσα στην εποχή της ταχύτητας, της εικόνας και της παγκοσμιοποίησης στην οποία ζούμε, η διάσωση των παραδόσεων του τόπου μας αποτελεί παράγοντα ιδιαίτερης σημασίας και ως συνεχιστές αυτών, έχουμε ηθικό χρέος προς την ελληνική αλλά και την παγκόσμια κοινωνία να καταγράψουμε αυτόν τον πλούτο ώστε να μη χαθεί μια για πάντα. Παρότι η διαδικασία συλλογής και επεξεργασίας του υλικού από πρωτογενείς πηγές συναντά στο διάβα της πολλά εμπόδια και δυσκολίες, δίνει ωστόσο αρχικά σε εμάς τους ίδιους αλλά στη συνέχεια και σε όποιο ενδιαφέρεται να ασχοληθεί με αυτό το πεδίο, τη δυνατότητα εμπλουτισμού των γνώσεων που θα οδηγήσουν στην αποτελεσματική εκτέλεση της παραπάνω ενέργειας. Η οργάνωση και επεξεργασία ενός μουσικού αρχείου με επιστημονικές αρχειακές πρακτικές δεν έχει ως κύριο σκοπό τη σε βάθος μουσικολογική έρευνα, όχι μόνο λόγω όγκου αλλά και λόγω των επιστημονικών αρχών της επιστήμης της πληροφορίας, σύμφωνα με την οποία τα οργανωμένα αρχεία πρέπει να διατίθενται στην επιστημονική κοινότητα για αξιοποίηση και έρευνα στον κάθε ενδιαφερόμενο ερευνητή. Αναπόφευκτα η παρούσα εργασία με τα συμπεράσματα της λειτουργεί ως πρόκληση - πρόσκληση ενδιαφέροντος για την περεταίρω χρήση του επιστημονικά οργανωμένου ηχητικού αρχείου από κάθε ενδιαφερόμενο. Σε συνδυασμό με την ψηφιακή οργάνωση του διεξαγόμενου επεξεργασμένου υλικού από τα αρχεία και τις συλλογές, δύναται και η διασύνδεσή τους μέσω των μεταδεδομένων τους (metadata), μουσικολογικών και μη, με άλλες αντίστοιχες συλλογές και ηχογραφήσεις με βάση τη γεωγραφική γειτνίαση, την κοινωνική λειτουργία τους ή τη μελωδία. Με αυτόν τον τρόπο, ο χάρτης που απεικονίζει τις μικρές και μεγάλες περιοχές της Ελλάδας για τις οποίες υπάρχει επεξεργασμένο εθνογραφικό υλικό, μεγαλώνει ενισχύοντας την προσπάθεια διατήρησης του πολιτισμικού μας πλούτου αναλλοίωτου στο πέρασμα του χρόνου.

11.Βιβλιογραφία

11.1 Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

ALA- LC Romanization Tables: Greek.

<https://www.loc.gov/catdir/cpsd/romanization/greek.pdf>

Aslanidi, Maria; Ioannidou, Arsinoi & Bazmadelis, Aris. *Enabling Access to Byzantine Music Manuscripts in an International Context: The Case of Nikolaos Mavropoulos Archive*. Hellenic Journal of Music. Education and Culture, vol. 8 no 1., 2018.

Cousinery M.E.M., *Voyage dans le Macedoine, contenant des recherches sur l'histoire, la geographies et les antiquites de ce pays*, Tome deuxieme, [s.n.], Paris MDCCCXXXI.

DCMI Usage Board. «DCMI Metadata Terms». January 2020. In: <https://www.dublincore.org/specifications/dublin-core/dcmi-terms/>

Geoffrey, Francis. *Up and Running: A REAPER User Guide v 6.45*. US: LibreOffice Writer, 2011.

Katsanevaki, Athena et al. «The Vertiskos Project in Context: Fieldwork and Music.» *SEM Student Union*.

<https://semstudentunion.wordpress.com/the-vertiskos-project-in-context/>

Katsanevaki, Athena. *Archaic elements in the vocal musical Tradition of the mountain population in Northern Greece*. Belgrade: Musicology, No5, 2005.

Katsanevaki, Athena. *Traces of urban influences in the upland communities of Pindus mountain-range in Greece. On the way to Ioannina . . .Vol. Urban Music in the Balkans: drop – out ethnic identities or a historical case of tolerance and global thinking?* In: honorem Ramadan Sokoli. Tirana: Papers of the Interational Symposium, 2006.

Katsanevaki, Athena. *Life – research: approaching the field as a life-long process*. Volume *Research of Dance and Music on the Balkans*. Στο: International Symposium International Musicological Society & Musicological Society of RS Banja Luka & Musicological Society FbiH, Sarajevo & Association for Fostering of the Serb Cucltural-Historical Heritage Bastinar, Brcko 2007. Brcko: Association for Fostering of the Serb Cucltural-Historical Heritage Bastinar, 2007.

Katsanevaki, Athena. *Music and Dance: Greek Archives, Institutions, and Initiatives. Aspects of research related to regional styles and the importance of the community*. In: Vienna and the Balkans: Papers from the 39th World Conference of the ICTM, Vienna 2007. Sofia: Institute of Art Studies – Bulgarian Academy of Sciences, Bulgarian Musicology Studies, 2008.

Katsanevaki, Athena. *The importance of the community: Its dynamics and its impact on contemporary research (Greece as a case-study)*, *Journal of Ethnography and Folklore/ New Series*. Bucuresti: Editura Academiei Române, 2010.

Katsanevaki, Athena. *Chromaticism: A theoretical construction or a practical transformation? Musicology*. 2011.

Katsanevaki, Athena. *Musical contests: A Contribution to a technical Development or a Dissolution of the «Lofty and Hellenic Style»? Approaching Historical Sources in the field of Ethnomusicology*. In: Poesia, musica e agoni nella Grecia antica, Poetry, (Music and Contests in Ancient Greece), Proceedings of the IVth International Meeting of MOISA, Lecce, 28-30 October 2010, Rudiae, Ricerche sul Mondo Classico, 22-23 Vol.1. Universita degli Studi di Lecce, Dipartimento Di Filologia Classica e di Scienze Filosofiche, Editors: D.Castaldo-E.G.Giannachi- A.Manieri, Congedo, Editore, 2010.

- Katsanevaki, Athena. *Archaic Pentatonic Melodies in Pindus Mountain-Range in Northern Greece. The hemitonic and anhemitonic pentatonic tunings in Greece and their contribution to the interpretation of early Ancient Greek musical forms*. In: III Annual Meeting of MOISA: International Society for the Study of Greek and Roman Music and its Cultural Heritage 1-3 October 2009, Ravenna, Dipartimento di Storie e Metodi per la Conservazione dei Beni Culturali. Bologna: Acta- Alma DL Università di, http://amsacta.cib.unibo.it/cgi/latest_tool, 2009.
- Katsanevaki, Athena. *Traditional Singing: Field Research or a Performing Art? Combining research methods and Teaching methods in one field (an introductory note)*. In: Musical Practices in the Balkans: Ethnomusicological Perspectives, Proceedings of the International Conference held from November 23 to 25 2011, Serbian Academy of Sciences and Arts, Institute of Musicology, Academic conferences volume CXLII Department of Fine Arts and Music Book, 2012.
- Katsanevaki, Athena. *Is «Traditional» improvised? «East» and «West» and the improvised traditions in Greece*. In: Music and Dance in Southeastern Europe: New scopes of research and action, Proceedings of the Fourth Symposium of the ICTM Study Group on Music and Dance in Southeastern Europe. Petnica Science Center, Republic of Serbia, 24 September – 1 October 2014 Edited by Liz Mellish, Nick Green and Mirjana Zakić. Belgrade, Serbia: Faculty of Music, University of Arts, 2016.
- Katsanevaki, Athena. *Modern Laments in Northwestern Greece. Their Importance in Social and Musical life and the «making» of oral tradition*. Musicologist International Journal of Music Studies. Turkey: Karadeniz Technical University State Conservatory, Vol.1, 2017.
<http://dergipark.gov.tr/musicologist/issue/33635/373186>
<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/396029>
- Katsanevaki, Athena. *«Shifting» identities or «hidden» messages? A musical ethnohistory of Northwestern Greece. Free access to full text, audios, videos*. 2021. In: <https://sophia.mus.auth.gr/xmlui/handle/123456789/2114?show=full>.
- Katsanevaki, Athena. *«Shifting» identities or «hidden» messages? A musical ethnohistory of Northwestern Greece. (An Introductory Note)*. IMS-RASMB, Series Musicologica Balcanica 1.2, 2021. e-ISSN: 2654-248X p.414-422. DOI: [10.26262/smb.v1i2.8071](https://doi.org/10.26262/smb.v1i2.8071)
- Kolokytha, Olga, Gmeiner, rafaella.
- Leake William Martin, *Travels in Northern Greece*, vol. III, [s.n.], London 1835.
- Répertoire International des Sources Musicales. RISM. Ανακτήθηκε Ιούλιος 6, 2021 <https://rism.info/> (Παρενθετική παραπομπή Ratliff/Μπαζμαδέλης)
- Riley, Jenn. «Understanding Metadata: What Is Metadata, and What Is It For?», UNT Digital Library (National Information Standards Organization (U.S.)), August 2017. In: <https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc990983/>

11.2 Ελληνική βιβλιογραφία

- Αγτζίδου. *Η γυναικεία παραδοσιακή φορεσιά από τον Σοχό Θεσσαλονίκης. Πρώτη προσέγγιση*. Μακεδονικά, 2007.
- Αικατερινίδης, Γεώργιος. *Τα Καρναβάγια του Σοχού Θεσσαλονίκης, Πρακτικά Γ' Συμποσίου Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου, Αλεξανδρούπολη 14-18 Οκτωβρίου 1976*. Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, 1979.
- Βικιπαίδεια. *Προφήτης Θεσσαλονίκης*. 2020. Στο:

- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%98%CE%B5%CF%83%CF%83%CE%B1%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%BA%CE%B7%CF%82
- Δέλλιος, Δημήτριος Κωνσταντίνου. *Οι καπναποθήκες του Σοχού*. Διπλωματική εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πολυτεχνική Σχολή, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, 2018.
- Δήμος Λαγκαδά, Φεβρουάριος 2020. Στο: <https://www.lagadas.gr/index.php/2020-02-03-09-17-36/2020-02-03-10-23-40>
- Εγχειρίδιο αρχειονομίας : η επεξεργασία ενός ιστορικού αρχείου. Αθήνα: Κριτική. Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α.). *Διοικητικές Μεταβολές Δήμων και Κοινοτήτων*. Στο: https://www.eetaa.gr/metaboles/dkmet_details.php?id=2827
- Ελληνικό Παράρτημα Διεθνούς Ένωσης Μουσικών Βιβλιοθηκών. *Μουσική Αρχειονομία*. http://iamlgreece.teiep.gr/?page_id=1459
- Θεοδωράκου, Κωνσταντίνα. *Το έθιμο των Κουδουνοφόρων του Σοχού Θεσσαλονίκης*. Διπλωματική εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Σχολή Επιστημών Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, 2013.
- Ιωαννίδου, Αρσινόη. *Το Εκπαιδευτικό και Επαγγελματικό Καθεστώς του Μουσικού Βιβλιοθηκονόμου στην Ελλάδα και οι Προοπτικές του*. Αθήνα: 1ο Συνέδριο Μουσικών Βιβλιοθηκών και Αρχείων, ΜΜΒ Λίλιαν Βουδούρη, Ανακοίνωση σε Συνέδριο, 2017.
- Κατσανεβάκη, Αθηνά. *Συνέντευξη στον Δήμο Βλάχο*. 2021.
- Κατσανεβάκη, Αθηνά. *Τα μοιρολόγια της Αιανής και η συνεισφορά τους στην βαθύτερη γνώση της μουσικής παράδοσης της Πίνδου*. Κοζάνη: Πρακτικά Γ' συνεδρίου τοπικής Ιστορίας, 2018.
- Κατσανεβάκη, Αθηνά. *Μικρό εισαγωγικό σημείωμα: Η περιοχή Ασκίου και η μουσική της προφορικότητα ως μία Βυζαντινή αστική προφορικότητα*. Πρακτικά Ημερίδας "Πέλεκον" 2008, 2019.
- Κολιόπουλος. *Αφανείς γηγενείς Μακεδονομάχοι (1903-1913)*. Θεσσαλονίκη: Εταιρία Μακεδονικών Σπουδών, 2008.
- Κολυβά, Μ. *Αρχειονομία: Φορείς παραγωγής αρχείων: ιστορική αναδρομή*. Αθήνα: Πατάκης Κοπαρανίδης, Ν., 2009.
- Κοσμάς, Β. Νίκος. *Ο Λαγκαδάς: ιστορία - λαογραφία*. Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, 1968.
- Kolokytha, Olga, Gmeiner, Rafaella: Η συμβολή των μουσικών αρχείων στους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς στην Ευρώπη. 4^ο Συνέδριο Μουσικών Βιβλιοθηκών και Αρχείων Ελληνικού Παραρτήματος Διεθνούς Ένωσης Μουσικών Βιβλιοθηκών. Ανακοίνωση σε Συνέδριο.
- Lagadas.net. «Αναβίωσαν οι Αράπηδες στον Προφήτη Λαγκαδά ανήμερα των Φώτων», 2011. Στο: <http://www.lagadas.net/index.php?act=viewProd&productId=600>
- Μαργαρίτης, Κωνσταντίνος. *Μια τυπική Βαλκανική κωμόπολη: Ο Σοχός. Πολιτισμός, γλώσσα και οικονομική ανάπτυξη*. Διπλωματική εργασία, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Σχολή Οικονομικών και Περιφερειακών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, 2015.

- Μπάγιας, Α. *Αρχειονομία: βασικές έννοιες και αρχές: η οργάνωση των αρχείων για τη διοίκηση και την έρευνα*. Αθήνα: Κριτική, 1999.
- Μπαζακογιάννη, Στυλιανή. *Μεταγραφές δημοτικών τραγουδιών του Λαγκαδά*. Διπλωματική εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Σχολή Καλών Τεχνών, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, 1998.
- Μπακαλιού Γ., Λεοντοπούλου Κ. *Στο δρόμο της αλληλοκατανόησης*. Βερολίνο, 2000.
- Μπαντής, Άγγελος. *Χάρτης χριστιανικών σχολείων του 1870*, 2020. Στο: https://scontent-vie1-1.xx.fbcdn.net/v/t1.6435-9/125975134_10207910237349754_4904198041246127421_n.jpg?nc_cat=107&ccb=1-5&nc_sid=825194&nc_ohc=wgK4mxeD74gAX89fP91&nc_ht=scontent-vie1-1.xx&oh=00_AT8QuiSFxeeh6qOz25Xqxx2PKzcS2fQzL_4imiHQQxIqWw&oe=6231E7BF
- My Company Projects. «Περιφερειακή Ένωση Δήμων Κεντρικής Μακεδονίας», 2022. Στο: <https://pedkm.gr/p-e-thessalonikis/dimos-lagkada/>
- Pottery in Ancient Thermaic Settlements (Paths), «Ερευνητικό Πρόγραμμα για τη διακίνηση Κορινθιακής & Αττικής Κεραμικής στους Οικισμούς του Θερμαϊκού Κόλπου κατά την αρχαϊκή και κλασική περίοδο», 2015. Στο: <http://paths.web.auth.gr/2015-04-19-10-45-30/2015-04-19-16-51-00/10-2015-04-19-17-36-47/51-2015-05-12-09-43-31>
- Rattlif; Mixon, Neil; Μπαζμαδέλης, Άρης. *Directory of Music Libraries and Collections in Greece*. Θεσσαλονίκη: Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση, 2017.
- Σαρλαντζή, Μαρία. *Δημοτικά τραγούδια του Σοχού- μεταγραφές*. 1994.
- Τσομπάνης, Τρύφωνας. *Λουτρά Λαγκαδά*. 1^η έκδ. Λαγκαδάς: Πολιτιστικός Οργανισμός «Μυγδονία», 2007.
- Χαρίση, Φανή. «Οι Αναστενάρηδες του Λαγκαδά: Εντυπωσιακές φωτογραφίες από το χριστιανικό έθιμο», Ιανουάριος 2020. Στο: <https://sputniknews.gr/20200121/anastenarides--lagkada-entyposiakes-fotografies-hristianiko-ethimo-6016731.html>
- Ψαρράς, Αθ. Σεραφείμ. *Η Αποκρία στο Σοχό: Δομή-Λειτουργία-Μετασχηματισμοί*. Διπλωματική εργασία, Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 2013.
- Way Back Machine Internet Archive, 2012. Στο: <https://web.archive.org/web/20121215213602/http://users.otenet.gr/~teelag/lagkad as.htm>